

JEREMAIA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52					

ISI 1

Okwu Jeremaia nwa Hilkaia, onye sitere na ndi-nchu-àjà ndi nọ n'Anatot n'ala Benjamim:

² onye okwu Jehova ruru nti n'ubochi Josaia nwa Emon, bú eze Juda, n'arọ nke-iri-na-atọ ọ bu eze.

³ O ru-kwa-ra ya nti n'ubochi Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, rue m̀be arọ nke-iri-na-otù nke Zedekaia nwa Josaia, bú eze Juda, gwusiri: rue m̀be emere ka Jerusalem je biri n'ala ọzọ n'ọnwá nke-ise.

⁴ Okwu Jehova we ruem nti, si,

⁵ Tutu akpua m gi n'afọ amaram gi, ọ bu kwa tutu i si n'àkpà-nwa puta ka M'doro gi nsọ; ewerewom gi nye ka gi buru onye-amuma diri mba nile.

⁶ M we si, Ewó, Onye-nwe-ayi Jehova! le, amaghm ikwu okwu, n'ihí na nwata ka m'bu.

⁷ Jehova we sim, Asila, Nwata ka m'bu: n'ihí na ọ bu onye ọ bula M'gèzì gi ka i gèjekuru, ọ bu kwa ihe ọ bula M'genye gi n'iwu ka i gèkwu.

⁸ Atula egwu iru-ha: n'ihí na gi ka M'nyere inaputa gi, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁹ Jehova we setipu aka-Ya, me ka o rutu ọnum: Jehova we sim, Le, etinyewom okwum nile n'ọnu-gi:

¹⁰ le, emewom gi ta ka i lekọta mba nile, lekọta kwa ala-eze nile, iropu, na ikwada, na ime ka ha la n'iyì, na itikpọ, na iwu ulo, na iku ihe.

¹¹ Okwu Jehova we ruem nti, si, Gini ka gi onwe-gi nāhu, Jeremaia? M'we si, Nkpa-n'aka nke osisi almond ka m'nāhu.

¹² Jehova we sim, I huwo nke-oma: n'ihí na onye nāmu anya ka M'bu n'ebe okwum di ime ya.

¹³ Okwu Jehova we ruem nti nke ubò abua, si, Gini ka gi onwe-gi nāhu? M'we si, Ite afunwuworu ọku n'okpuru ya ka m'nāhu; iru-ya site-kwa-ra n'Ugwu.

¹⁴ Jehova we sim, N'Ugwu ka agēsì tọpu ihe ọjọ idakwasi ndi nile bi n'ala nka.

¹⁵ N'ihí na, le, M'gaje ikpọ aḅuru nile nke ala-eze nile nke Ugwu òkù, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta; ha gābia kwa, do, onye ọ bula oche-eze-ya, n'oghere ọnu-uzọ-ama nile nke Jerusalem, na imegide m̀bidi-ya nile buruburu, na imegide obodo nile nke Juda.

¹⁶ M'gèkwu kwa okwu ikpem nile n'ebe ha nọ bayere ihe ọjọ ha nile; n'ihí na ha arapuwom, we surere chi ọzọ ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ, kpọ kwa isi ala nye ọlu di iche iche nke aka-ha.

¹⁷ Ma gi onwe-gi, ke ihe-ọkiké n'úkwù-gi, bilie, gwa ha ihe nile Mu onwem nēnye gi n'iwu: atula ujo ha, ka M'we ghara ime ka i tu ujo n'iru ha.

¹⁸ Ma Mu onwem, le, ewerewom i nye ta ibu obodo ewusiri ike, na ibu ide ígwè, na ibu m̀bidi ọ́la, imegide ala nka nile, imegide eze nile nke Juda, imegide ndi-isi-ya, imegide ndi-nchu-àjà-ya, na imegide ndi ala ahu.

¹⁹ Ha gēbuso kwa gi agha; ma ha agaghi-enwe ike imegide gi: n'ihì na gi ka M'noyere, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), inaputa gi.

ISI 2

Okwu Jehova we ruem nti, si,

² Je, kpọ òkù na nti nke Jerusalem, si, Otú a ka Jehova siri, Echetawom n'ebe i nọ ebere nke m̀be i nọ na nwata, ihu-n'anya nke m̀be aluru gi ọ́hu: otú i jesorom n'ọ́zara, n'ala anāghaghi nkpuru.

³ Israel bu ihe nsọ Jehova nwere, nkpuru mbu nke ihe-omume-Ya: ikpe gāma ndi nile nke nēripia ya; ihe ọ́ọ gābiakwasi ha, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁴ Nurunu okwu Jehova, unu ulo Jakob, na aḅuru nile nke ulo Israel:

⁵ otú a ka Jehova siri, Àọ omume gini ka nna-unu-hà huworo n'arum, na ha esiwo n'ebe M'no je n'ebe di anya, we jeso ihe-efu, we ghọ ihe-efu?

⁶ Ha asighi kwa, Òle ebe Jehova nọ, bú Onye meworo ka ayi si n'ala Ijìpt rigoputa; Onye meworo ka ayi je ije n'ọ́zara, n'ala nke ebe ihe nādighi na nke olùlù, n'ala ọ́kpọ-nku na nke onyinyo ọ́nwu, n'ala nke ọ́ nādighi onye gabigara nime ya, na nke madu nēbigghi n'ebe ahu?

⁷ M'we me ka unu bata n'ala nke ubi ọ́ma, iri nkpuru-ya na ezi ihe-ya: unu we bata, we merua alam, me ka ihe-nketam ghọ ihe-árú.

⁸ Ndi-nchu-àjà asighi, Òle ebe Jehova nọ? ọ́zọ, ndi ji iwum eme ihe amaghm: ndi-ọ́zùzù-aturu jehie-kwa-ra megidem, ndi-amuma ji-kwa-ra Beal bu amuma, ọ bu kwa ihe nādighi-abà urù ka ha jesoru.

⁹ N'ihì ya Mu na unu gēkpe kwa ikpe ọ́zọ, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), Mu na umu umu-unu gēkpe kwa ikpe.

¹⁰ N'ihì na, gabiganu rue agwe-etiti nile nke Kitim, we hu; ziga-kwa-nu na Kida, we chigharia uche nke-uku; hu-kwa-nu ma ihe di otù a adiwo.

¹¹ Ọ́ di mba aḅanweworo chi di iche iche ha, ọ bu ezie na ihe ahu abughi chi? ma ndim aḅanwewo nsọpuru-ha n'ihe nadighi-abà urù.

¹² Ka ibodo ihe a nwu a unu n'aru, unu elu-igwe, tuanu oké ujo, burunu ihe tọ́bọ́rọ́ n'efu nke-uku, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹³ N'ihì na ihe ọ́ọ abua ka ndim meworo; Mu ka ha rapuworo, bú isi-iyi nke miri nēnye ndu, ka ha we gwuwara onwe-ha olùlù-miri di iche iche, bú olùlù-miri tipúru etipú, nke nānagideghi miri.

¹⁴ Israel, ọ́ bu orù? ọ́ bu orù amuru n'ulo ka ọ́ bu? gini mere o ji ghọ ihe-nluta-n'agha?

¹⁵ Ya ka umu-ọ́dum nāḅo uja, ha ewewo ka olu-ha da udà: ha we me ka ala-ya ghọ ebe tọ́bọ́rọ́ n'efu; esuresiwo obodo-ya nile oku, ha we ghara inwe onye-obibi.

¹⁶ Ọ́zọ, umu Nof na Tahpanhes nērichapu opu-n'isi-gi.

¹⁷ Ọ́ bughi nka ka i nēmere onwe-gi, n'irapu Jehova, bú Chineke-gi, m̀be Ọ́ nēme ka i je ije n'uzọ?

¹⁸ Ma uḅu a gini ka i nwere n'uzọ Ijìpt, n'ihù miri Shaihoa? ma-ọ́bu gini ka i nwere n'uzọ

Asiria, n'ihu miri nke Osimiri ahu?

19 Ihe oṣo gi gāḍo gi aka na nti, ndaghachi-azu-gi nile gāba-kwa-ra gi nba: ya mere mara, hu na ihe oṣo na ihe di ilu ka o bu, na i rapuworo Jehova, bú Chineke-gi, oké egwum we ghara idi n'aru gi, o bu ihe si n'onu Onye-nwe-ayi Jehova puta.

20 N'ihu na site na mbe ebighi-ebi gara aga ka M'pajiworo yoke-gi, tijie aḅu-gi nile; i we si, M'gaghi-efè òfùfè; n'ihu na n'elu ugwu ntà o bula di elu nan'okpuru osisi ndu o bula ka gi onwe-gi nērulata onwe-gi, nākwā iko.

21 Ma Mu onwem kuru gi-ri osisi vine kachasi nma, nkpuru nke bu nání ihe ziri ezi: ì si kwa aña ɓanwe orù osisi vine nke ala ọzọ n'ebe M'nọ?

22 N'ihu na o buru na i ji akanwu sa aru, i were kwa n'onwe-gi otutu nchà, ma akaworo aḵo omume-gi n'irum, o bu ihe si n'onu Onye-nwe-ayi Jehova puta.

23 Ì gēsi aña si, Arughm árú, ejesoghm Bealim? le uzọ-gi na ndagwurugwu, mara ihe i meworo: i bu nwa-aḅoghọ-camel di nkọ nāḅaghari n'uzọ-ya nile;

24 i bu nne-inyinya-ibu-ohia nke mara ọzara aka; n'ochichọ nke nkpuru-obi-ya o kubawo ifufe; na mbe oḅuḅa-ya ònye gēme ka o laghachi azu? ndi nile nke nāchọ ya agaghi-ada #mbà; n'ónwa-ya ka ha gāchọta ya.

25 Ɔochie ukwu-gi n'ibà ukwu efu, ɓochi kwa akpiri-gi n'ikpọ-nku: ma i siri, Ntukwasi-obi adigh: é-è; n'ihu na ahuwom ndi ala ọzọ n'anya, ha ka m'gējeso kwa.

26 Dika ihere onye-ori mbe anāchọputa ya, otú a ka emeworo ka ihere me ulo Israel; ha onwe-ha, na ndi-eze-ha, na ndi-isi-ha, na ndi-nchu-aja-ha, na ndi-amuma-ha;

27 ndi nāsi osisi, Nnam ka i bu; nāsi kwa nkume, Gi onwe-gi murum: n'ihu na ha aḅakutawom azu, ha echeghm iru: ma na mbe ọnọdu ọṣo ha ha gasi, Bilie, we zọputa ayi.

28 Ma òle ebe chi-gi nile nke i meworo nye onwe-gi nọ? ka ha bilie, o buru na ha gāzọputa gi na mbe ọnọdu ọṣo gi: n'ihu na dika ọnu-ogugu obodo-gi nile si di, otú a ka chi-gi nile di, Juda.

29 N'ihu gini ka unu nārusom uka? unu nile ejehiewo megidem, o bu ihe si n'onu Jehova puta.

30 N'efu ka M'tiḅuworo umu-unu; o dighi ọdido-aka-na-nti ha natara: mma-agha-unu erichapuwo ndi-amuma-unu, dika ọdum nke nēbibi ebibi.

31 Unu ọḅo a, unu onwe-unu le Jehova. Ọ bu ọzara ka M'buworo Israel? ma-òbu ala nke oké ọchichiri? gini mere ndim ji si, Ayi lupuru alupu; ayi agaghi-abiakute Gi ọzọ?

32 Nwa-aḅoghọ nāmaghi nwoke, ọ gēchezọ ihe-ichọ-nma-ya? nwayi aluru ọchu, ọ gēchozọ ihe ike n'úkwù-ya? ma ndim echezowom ubochi nādighi ọnu-ogugu.

33 Gini mere i ji eme ka uzọ-gi di nma ichọ ihu-n'anya? n'ihu ya ọbuná ndinyom ọṣo ka i zíworo uzọ-gi nile.

34 Ọzọ, n'onu-ọnu-uwe-gi ka achotaworo ọbara nke nkpuru-obi nke ndi-ọḅeye nēmeghi ihe ọṣo: o bughi na ntipú-ulo ka i chotara ha, kama o bu n'ihu ihe ndia nile.

35 Ma i siri, Emeghm ihe ọṣo; n'ezie iwe-Ya esiwo n'arum laghachi. Le, Mu na i ganēje n'ikpé, n'ihu na i siri, Emehieghm.

36 Gini mere i ji kpaghari nke-uku ɓanwe uzọ-gi? ihere ljipt gēme kwa gi, dika ihere Asiria mere gi.

37 Ọbuná n'ala nka ka i gēsi pua, aka-gi abua adi kwa n'isi-gi: n'ihu na Jehova ajuwo ihe-ntukwasi-obi-gi nile, o gaghi-aga-kwa-ra gi nke-oma nime ha.

Ọ si, Le, ọ buru na nwoke achupu nwunye-ya, nwayi ahu ewe si n'ebe ọ nọ la, we ghọ nwunye nke nwoke ọzọ, di mbu ya, ọ gālu kwa ya ọzọ? àgaghi-emeru ala ahu emeru nke-uku? Ma gi onwe-gi akwawo iko, gi na ọtutu ndi-iko: ì si na i gālaghachikutem? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

² Welie anya-gi abua le ebe nile di elu nke ọhia nādighi, hu; ọle ebe gi na ndikom nēdinakọtaghi? N'uzọ nile ka i nọworo nēle anya ha, dika onye Arebia n'ọzara; i we were ikwa-iko-gi nile, were kwa ihe ọjọ gi, merua ala.

³ Ewe ọochie oké miri-ozuzo nile, miri-ozuzo ikpe-azu adighi kwa; ma egedege-iru nke nwayi nākwa iko ka i nwere, i juru ka etiyie gi n'ọnọdu-ihere.

⁴ Ì sighi na m̀be a kpọkuem, si, Nnam, di m'nwere n'abọghọ ka I bu?

⁵ Ọ gēchebe iwe-Ya rue m̀be ebighi-ebi? Ọ gēdebe ya rue ọgwugwu ihe nile? Le, i kwuwo otú a, i we me ihe ọjọ gi nile, we nwe ike.

⁶ Jehova we sim n'ubọchi Josaia, bú eze, Ì huwo ihe Israel nke nādaghachi azu meworo? nwayi ahu nēje n'elu ugwu ọ bula di elu, na n'okpuru osisi ndu ọ bula, we nākwa iko n'ebe ahu.

⁷ M'we si, m̀be ọ mesiri ihe ndia nile, Ya laghachikutem; ma ọ laghachigh: nwa-nne-ya nke nāghọbu, bú Juda, we hu ya.

⁸ M'we hu na, m̀be M'chupusiri Israel, nye ya akwukwọ nkewa-ya n'ih ihe ndia nile, bú na Israel nke nādaghachi azu kwarari iko, na nwa-nne-ya nwayi nke nāghọbu aghọbu, Juda atughi egwu; ọ we je kwa iko, ọbuná ya onwe-ya.

⁹ O rue, site n'idi-nfe nke ikwa-iko-ya, na emeruru ala-ya, ọ we kwaso nkume, kwaso kwa osisi, iko.

¹⁰ Ma ọbuná n'ih a nile nwa-nne-ya nwayi nke nāghọbu, bú Juda, ejighi obi-ya nile laghachikutem, kama o ji okwu-ugha, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹¹ Jehova we sim, Israel nke nādaghachi azu egosiwo onwe-ya onye ezi omume kari Juda nke nāghọbu aghọbu.

¹² Je, kpọsa okwu ndia n'uzọ Ugwu, si, Lata, gi Israel nke nādaghachi azu, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta; M'gaghi-edo unu iru iwe: n'ih na onye-ebere ka M'bu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), M'gaghi-edebe iwe rue m̀be ebighi-ebi.

¹³ Nání mara ajọ omume-gi, na ọ bu Jehova, bú Chineke-gi, ka i jehieworo megide, i we wasara ndi ala ọzọ ọzọ-gi nile n'okpuru osisi ndu ọ bula, ma olum ka unu nēgegghi nti, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹⁴ Latanu, umu nke nādaghachi azu, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta; n'ih na Mu onwem bu di nwe unu: M'gēwere kwa unu, otù site n'otù obodo, abua site n'otù aḅuru, M'gēme kwa ka unu biarue Zaion:

¹⁵ M'gēnye kwa unu ndi-ọzùzù-aturu dika obim si di, ndi gēji ihe-ọmuma na inwe-uche azù unu.

¹⁶ O gēru kwa, m̀be unu baworo uba, mu kwa ọmùmù n'ala-unu, n'ubọchi ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na ha agaghi-asi ọzọ, Iḅe ọḅuḅa-ndu Jehova; ọ gaghi-abà kwa n'obi: ha agaghi-echeta kwa ya; ha agaghi-eleta kwa ya; agaghi-eme kwa ya ọzọ.

¹⁷ Na m̀be ahu ka ha gākpo Jerusalem oche-eze Jehova; agāchikọta kwa mba nile rue ya, inye aha Jehova, rue Jerusalem: ha agaghi-ejeso kwa isi-ike nke obi ọjọ ha.

¹⁸ N'ubọchi ahu ulo Juda gējekuru ulo Israel, ha gāyikọ kwa bia site n'ala Ugwu rue ala ahu nke M'mere ka nna-unu-hà keta.

¹⁹ Ma Mu onwem siri, M'gēsi aḅa tiye gi n'etiti umu, we nye gi ala anāchọsi ike, ihe-nketa nke mara nma nke usu nile nke mba di iche? M'we si, Nnam ka unu gākpo; unu agaghi-esi kwa n'isom laghachi azu.

- ²⁰ N'ezie dika nwayi si ewere nghoḡu rapu di-ya, otú a ka unu ghohuworom, unu ulo Israel; ọ bu ihe si n'onu Jehova puta.
- ²¹ Olu ka anuru n'elu ebe nile di elu nke oḡhia nādighi, bú ikwa-ákwá na aririọ-amara nile nke umu Israel; n'ihì na ha emewo ka uzọ-ha gbagọ, ha echezọwọ Jehova, bú Chineke-ha.
- ²² Latanu, umu nke nādaghachi azu, M'gāgwọ ndaghachi-azu nile nke unu. Le ayi anya, ayi abiakutewo Gi; n'ihì na Gi onwe-gi bu Jehova, bú Chineke-ayi.
- ²³ N'ezie n'efu ka nzọputa ahu bu nke anēle anya ya site n'ugwu ntà di iche iche, bú ìgwè madu n'elu ugwu nile: n'ezie na Jehova, bú Chineke-ayi, ka nzọputa Israel di.
- ²⁴ Ma ihe-ihere ahu erichapuwo ihe putara na ndoḡu nna-ayi-hà dọḡuru onwe-ha n'olu site na mḡe ayi di na nwata; ìgwè ewu na aturu-ha na ìgwè ehi-ha, na umu-ha ndikom na umu-ha ndinyom.
- ²⁵ Ka ayi dina ala n'ihere-ayi, ka ọnọdu-ihere etiyere ayi nime ya kpuchi kwa ayi: n'ihì na Jehova, bú Chineke-ayi, ka ayi mehieworo megide, ayi onwe-ayi na nna-ayi-hà, site na mḡe ayi di na nwata we rue ta: ayi egeghi kwa nti n'olu Jehova, bú Chineke-ayi.

ISI 4

- Ọ**buru na i gālata, gi Israel, (ọ bu ihe si n'onu Jehova puta), Mu ka i gālaghachikute: ọ buru kwa na i gēwezuga ihe-árú-gi nile n'irum, i gaghi-awaghari;
- ² i gāñu kwa iyi, Jehova nādi ndu, n'ezi-okwu, na n'ikpé ziri ezi, na n'ezi omume; mba nile gāgọzi kwa onwe-ha nime Ya, ọ bu kwa nime Ya ka ha gānya isi.
- ³ N'ihì na otú a ka Jehova siri ndikom Juda, si kwa Jerusalem, Lucharanu onwe-unu ubi, unu agha-kwa-la nkpuru n'etiti ogwu.
- ⁴ Bìenu onwe-unu úgwù nye Jehova, bìenu onwe-unu úgwù n'obi, unu ndikom Juda na ndi bi na Jerusalem: ka ọnuma m we ghara ipu dika ọku, we re nke ọ nādighi onye nēmenyu, site n'ihè ọjọ nke omume nile unu.
- ⁵ Gosinu na Juda, me-kwa-nu ka anuru ya na Jerusalem; si-kwa-nu, Fùanu opì-ike n'ala nka: kpọzueni nkpu, si, Chikọtanu onwe-unu, ka ayi ba kwa n'obodo nile ewusiri ike.
- ⁶ Bulienu ọkọlọtọ n'uzọ Zaion: latanu n'ulo ọsọsọ, unu eguzola: n'ihì na ihe ọjọ ka Mu onwem nēme ka o si n'Ugwu bia, ya na ntipia uku.
- ⁷ Ọdum esiwo n'alughi-ulù-ya rigo, bú onye nēbibi mba di iche iche; o buliwo ije-ya, o siwo n'ọnọdu-ya puta; ime ka ala-gi ghọ ebe toḡoro n'efu; obodo-gi nile gāghọ ebe toḡoro n'efu, ghara inwe onye-obibi.
- ⁸ N'ihì nka kenu ákwà-nkpe n'úkwù-unu, tienu aka n'obi, kwasi kwa ákwá ike: n'ihì na iwe di ọku nke Jehova esighi n'aru ayi laghachi.
- ⁹ O gēru kwa n'ubochi ahu, (ọ bu ihe si n'onu Jehova puta), na obi eze gāla n'iyi, ya na obi ndi-isi; ibobo gānwu kwa ndi-nchu-aja n'aru, ọ gāḡagwoju kwa ndi-amuma anya.
- ¹⁰ M'we si, Ewó, Onye-nwe-ayi Jehova! n'ezie I rafuwo ndi nka na Jerusalem nke-uku, si, Udo gādiri unu, ma mma-agma emetuwo nkpuru-obi aru.
- ¹¹ Na mḡe ahu ka agāsi ndi nka, si kwa Jerusalem, Ifufe di ọku, nke sitere n'ebe di elu nke oḡhia nādighi ya nke di n'ozara, nēfe n'uzọ ada ndim, ọ bughi ifucha afucha, ọ bughi kwa ime ka adi ọcha;
- ¹² ifufe nke juru eju nke sitere n'ebe ndia gābiaram: uḡu a Mu onwem gēkwu kwa ọkwu ikpé nile n'ebe ha nọ.
- ¹³ Le, dika igwe-oji ka ọ nārigota, ọ bu kwa dika oké ifufe ka uḡo-ala-ya nile di: inyinya-ya

nile di garagara kari ugo. Ahuhu gādiri ayi! n'ihī na ebibiwo ayi.

14 Sapu obi-gi n'ihē oṣo, gi Jerusalem, ka ewe zoputa gi. Rùe ole mḡe ka i gēme ka aṣo èchichè-gi nile nṣo ọṣodu-abali n'etiti gi?

15 N'ihī na otù olu nēgosi site na Dan, ọ nēme kwa ka anuru aṣo ihe site n'ugwu Efraim:

16 hotaranu mba nile; le, menu ka anuru ya megide Jerusalem, si, na ndi-nche nābia site n'ala di anya, ha we me ka olu-ha da megide obodo nile nke Juda.

17 Dika ndi nēdebe ubi, otú a ka ha nṣo nēmegide ya buruburu; n'ihī na Mu ka ọ nupuworo isi n'okpuru, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

18 Uzọ-gi na omume-gi nile ewewo gi ihe ndia; nka bu ihe oṣo gi; n'ihī na ọ di ilu, n'ihī na o rutuwo obi-gi aru.

19 Ngiri-afom, ngiri-afom! anamaḡali na mḡidi nile nke obim; obim nāsu udè nke-uku nimem; adighm-aḡa nkiti; n'ihī na olu opì-ike ka i nuworo, nkpuru-obim, bú udà-opì agha.

20 Ntipia n'elu ntipia ka anākpọ; n'ihī na ebibiwo ala nka nile: na mberede ka ebibiwo ulo-ikwūm nile, n'otù ntabi-anya ka ebibiwo ákwà-nkwubam nile.

21 Rùe ole mḡe ka m'gāhu ọkọloto, nu olu opì-ike?

22 N'ihī na ndi uche-ha ḡagoro aḡagọ ka ndim bu, Mu ka ha nāmaghi; umu di nzuzu ka ha bu, ndi nādighi-aghota ihe ka ha bu: ndi mara ihe ka ha bu n'ime ihe oṣo, ma ime ezi ihe ka ha nāmaghi.

23 Ahurum uwa, ma, le, ọ bu ihe toḡoro n'efu na ihe toḡoro nkiti; ahu-kwa-ram elu-igwe, ma ihè-ha adighi.

24 Ahurum ugwu, ma, le, ha nāma jijiji, ugwu ntà nile me-kwa-ra nkapatu.

25 Ahurum, ma, le, ọ dighi madu di, anu-ufe nile nke elu-igwe efelawo kwa.

26 Ahurum, ma, le, ubi oma bu ozara, akwatusi-kwa-ra obodo-ya nile n'iru Jehova, n'iru iwe-Ya di ọku.

27 N'ihī na otú a ka Jehova siri, Ebe toḡoro n'efu ka ala nka nile gābu; ma M'gaghi-eme ka ọ gwusia.

28 N'ihī nka ka uwa gēru újú, elu-igwe nke di n'elu gēji kwa nji: n'ihī na ekwubewom, ezubewom, echègharighkwam, M'gaghi-esi kwa nime ya laghachi azu.

29 Site n'olu ndi-inyinya na ndi-ọḡa-uta obodo a nile nāḡalaga; ha abawo n'ohia ḡara ọchichiri, ọ bu kwa na nkume nile di elu ka ha rigoworo: obodo ọ bula ka arapuworo, ọ dighi kwa onye ọ bula nēbi nime ha.

30 Ma gi onwe-gi, mḡe ebibiwo gi, gini ka i gēme? Mḡe i geyi uwe uhie, mḡe i gēke ihe-ichọ-nma ọla-edo, mḡe i gēji ihe-ichọ-nma me ka anya-gi abua sa mbara, n'efu ka i nēme onwe-gi ka i ma nma; ndi-iko-gi ajuwo gi, ndu-gi ka ha nāchọ.

31 N'ihī na olu dika nke nwanyi ime nēme ka m'nuworo, ihe-nḡu dika nwanyi nāmu nwa mbu ya, bú olu nke ada Zaion, o nēku ike ike, ọ nāḡasa ọbu-aka-ya abua, si, Ahuhu dirim nṣo! n'ihī na nkpuru-obim nāda #mbà n'iru ndi-oḡu-madu.

ISI 5

Jegharianu n'èzí nile nke Jerusalem, biko, hunu, we mara, chọ-kwa-nu n'amá-ya nile, ma ọ buru na unu gāchota nwoke ọ bula, ọ buru na ọ di onye nēme ihe ekpere n'ikpé, onye nāchọ ikwesi-ntukwasi-obi; M'gāḡaghara kwa obodo a.

2 Ma ọ buru na ha asi, Jehova nādi ndu; n'ezie n'okwu-ugha ka ha na-aṣu iyi.

3 Jehova, ànya-Gi abua adighi n'ebe ikwesi-ntukwasi-obi di? I tiwo ha ihe, ma o wutaghi ha; I mewo ka ha gwusia, ma ha ajuwo inara idọ-aka-na-nti: ha emewo ka iru-ha di ike

nkume; ha ajuwo ilata.

⁴ Mu onwem we si, N'ezie ndi nēnweghi ike ka ha bu: ha ɓagorɔ aɓago n'uche-ha; n'ihī na ha amaghi uzɔ Jehova, na ikpé nke Chineke-ha:

⁵ ka M'jekuru ndi uku, gwa ha okwu; n'ihī na ndi ahu mara uzɔ Jehova, na ikpé nke Chineke-ha. Ma ndi ahu aɓajiwo yoke n'otú, tijié aɓu nile.

⁶ N'ihī ya ɔdum nke sitere n'oké ɔhia gētiɓu ha, anu-ɔhia wolf nke ala ihe nādighi gēbibi ha, agu ganēche obodo nile ha anya, agādoɓu onye ɔ bula nke nāpu nime ha: n'ihī na njehie-ha di ɔtutu, ndaghachi-azu nile nke ha di kwa ike.

⁷ M'gēsi kwa aña ɓaghara gi? umu-gi arapuwom, we were ihe nābughi chi ñu iyi: mɓe M'mere ka ha rijue aɔ, ha we kwa iko, ɔ kwa n'ulo nwanyi nākwa iko ha nēdo onwe-ha n'usu ndi nāpunara madu ihe.

⁸ Inyinya azùru azù nke-oma nke nāɓà nne-inyinya ka ha bu: nwoke ɔ bula nime ha nēbeso nwunye madu-ibe-ya.

⁹ M'gaghi-eleta n'ihī ihe ndia? ɔ bu ihe si n'ɔnu Jehova puta: nkpuru-obim, ɔ gaghi-abò kwa mba nke di otú a ɔbò?

¹⁰ Rigonu n'elu mɓidi-ya nile, bibie; ma unu emela ka ɔ gwusia: wezuganu alaka-ya nile: n'ihī na ɔ bughi ihe Jehova nwere ka ha bu.

¹¹ N'ihī na ulo Israel na ulo Juda aghoɓuwom nke-uku, ɔ bu ihe si n'ɔnu Jehova puta.

¹² Ha agoɓariwo Jehova, si, ɔ bughi Ya; ihe ɔjɔ agaghi-abiakwasi kwa ayi; ayi agaghi-ahu kwa mma-agha na oké unwu:

¹³ ndi-amuma gāghɔ kwa ifufe, okwu-Ya adighi kwa nime ha: otú a ka agēme ha.

¹⁴ N'ihī nka ka Jehova, bú Chineke nke usu nile nke ndi-agha, ji si otú a, N'ihī unu nēkwu okwu a, le, anameme okwum nke di n'ɔnu-gi ka ha ghɔ ɔku, anameme kwa ka ndi ghɔ nkú, ɔ gērichapu kwa ha.

¹⁵ Le, anameme ka otú mba si n'ebe di anya biakwasi unu, ulo Israel, (ɔ bu ihe si n'ɔnu Jehova puta:) mba di ike ka ɔ bu, mba nke sitere na mɓe ebighi-ebi gara aga ka ɔ bu, ɔ bu mba nke i nādighi-ama asusu-ya, nke I nādighi-anu kwa ihe ha nēkwu.

¹⁶ Àkpà-àkú-ha di ka ílì ghere oghe, ha nile bu ndi-dike.

¹⁷ Ha gērichapu kwa owuwe-ihe-ubi-gi, na nri-gi, nke umu-gi ndikom na umu-gi ndinyom nēri: ha gērichapu ìgwè ewu na aturu-gi na ìgwè ehi-gi: ha gērichapu osisi vine gi na osisi fig i: ha gēji mma-agha titu obodo-gi nile ewusiri ike, nke gi onwe-gi nātukwasi ha obi.

¹⁸ Ma ɔbuná n'ubochi ahu, (ɔ bu ihe si n'ɔnu Jehova puta), M'gaghi-eme ka unu gwusia.

¹⁹ ɔ gēru kwam mɓe unu gāsi, N'ihī gini ka Jehova, bú Chineke-ayi, meworo ayi ihe nile ndia? na i gāsi ha, Dika unu rapurum, we fè chi di iche iche nke ala ɔzɔ n'ala-unu, otú a ka unu gēfè ndi ala ɔzɔ n'ala nābughi nke unu.

²⁰ Gosinu nka n'ulo Jakob, me kwa ka anuru ya nime Juda, si,

²¹ Biko, nurunu nka, unu ndi di nzuzu, nke obi amam-ihe nādighi; anya abua ka ha nwere, ma ha adighi-ahu uzɔ; nti abua ka ha nwere, ma ha adighi-anu ihe:

²² ɔ bu Mu ka unu nādighi-atu egwum? ɔ bu ihe si n'ɔnu Jehova puta: ɔ gaghi-eɓu unu nɓu n'ihī irum? Mu onye doworo ájá ibu ókè nke oké osimiri, site n'ukpuru ebighi-ebi, ɔ gaghi-agabiga kwa ya, ɔ bu ezie na nmali-miri-ya nile nāmaghari, ma ha apughi; ɔ bu ezie na ha nēbiɓo, ma ha adighi-agabiga ya.

²³ Ma ndi nka nwere obi nēwezuga onwe-ya nānupu kwa isi; ha ewezugawo onwe-ha, we la.

²⁴ Ha asighi kwa n'obi-ha, Biko, ka ayi tua egwu Jehova, bú Chineke-ayi, Onye nēnye oké miri-ozuzo, ma nke-mbu ma nke-ikpe-azu, na mɓe-ya; ízù nile akara àkà nke owuwe-ihe-ubi ka ɔ nēdebere ayi.

- ²⁵ Ajo omume nile unu ewezugawo ihe ndia, nmehie nile unu ebochiwo-kwa-ra unu ezi ihe.
- ²⁶ N'ih i na ahuwo ndi nemebi iwu n'etiti ndim: ha nele anya buruburu, dika ndi-osi-onyà si eche anwu; ha esiwo onyà, o bu madu ka ha nanwude.
- ²⁷ Dika nkata nnunu si ejuputa n'an-u-fe, otú a ka ulo nile ha juputara n'aghugho: n'ih i nka ka ha ghoro ndi uku, we buru ogaranya.
- ²⁸ Ha amawo abuba, aru-ha ebuwo amuma: e, emebigawo ihe ogo okè: ha ekpeghi onu, bu onu nke nwa-nbei, ka o we gara ha nke-oma; o bu kwa ikpe nke ndi-obe ye ka ha nadighi-ekpe.
- ²⁹ M'gaghi-eleta n'ih i ihe ndia? o bu ihe si n'onu Jehova puta: nkuru-obim, o gaghi-abo kwa mba nke di otú a obò?
- ³⁰ Ihe-iju-anya na ihe joburu onwe-ya emewo n'ala;
- ³¹ ndi-amuma ebuwo amuma ugha, ndi-nchu-àjà nàzoda kwa ndim site n'aka-ha; ndim ahuwo kwa ihe di otú a n'anya: ma gini ka unu gême n'ikpe-azu-ya?

ISI 6

Laghachinu n'ulo ososo, unu umu Benjamim, site n'etiti Jerusalem, fu-kwa-nu opi-ike nime Tekoa, buli-kwa-nu ihe-nbuli n'elu Bet-hakarem: n'ih i na ihe ogo si n'Ugwu eleputa anya, ya na ntipia uku.

- ² Nwayi ahu nke mara nma nke di kwa pekepeke, bu ada Zaion, ka M'gême ka o la n'iyi.
- ³ Ya ka ndi-ozuzu-aturu na igwe aturu-ha gabiaru; ha ga-ama ulo-ikwu-ha n'akuku ya buruburu; ha gazu aturu-ha, onye o bula n'onodu nke aka ya.
- ⁴ Donu agha nsog imegide ya; bilienu, ka ayi rigo n'etiti-ehihie. Ahuhu diri ayi! n'ih i na chi eruruwo, n'ih i na onyinyo anyasi nese tipu onwe-ha.
- ⁵ Bilienu, ka ayi rigo n'abali, ka ayi bibie ulo-elu-ya nile.
- ⁶ N'ih i na otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri, Gbutuenu osisi-ya nile, wukota obo-ihe imegide Jerusalem: nka bu obodo ahu ageleta; o bu nani nmebu n'etiti ya.
- ⁷ Dika olulu-miri si asuputa miri-ya, otú a ka obodo ahu suputaworo ihe ogo ya: ihe-ike na ipunara-madu-ihe ka ananu nime ya; n'irum mbe nile ka oia na onya-ntiputa di.
- ⁸ Ka adog gi aka na nti, Jerusalem, ka nkuru-obim we ghara ikewapu n'ebe i no; ka M'we ghara ime gi ebe toborog n'efu, ala onye o bula nebigi.
- ⁹ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri, Ha gatutukosi ndi Israel foduru dika esi atutukog nkuru-vine foduru: seghachi aka-gi dika ogho-nkuru-vine n'elu alaka nile.
- ¹⁰ Onye ka M'gagwa okwu, ba kwa ama, ka ha we nu? le, ihe anebighi ugu ka nti-ha bu, ha apughi kwa ina nti: le, okwu Jehova aghoro ha ihe-ita-uta; o dighi-atog ha utog.
- ¹¹ Ma onuma Jehova juputara nimem; ike gwurum inagide ya: wukwasi ya n'aru umu-ntakiri n'ezí, na n'aru izu umu-okorobia n'otu: n'ih i na agewere kwa ma di ma nwunye, ma okenye ma onye juputara n'ubochi ndu-ya.
- ¹² Age me kwa ulo nile ha ka ha ghog ihe ndi ogog, ubi-ha na ndinyom-ha n'otu: n'ih i na M'geseti akam n'aru ndi bi n'ala nka, o bu ihe si n'onu Jehova puta.
- ¹³ N'ih i na site n'onye dikarisiri nta nime ha we rue onye dikarisiri uku nime ha onye o bula bu onye akpiri uru nezighi ezi nakpo nku; ogog, site n'onye-amuma we rue onye-nchu-aja onye o bula neme ihe n'ugha.
- ¹⁴ Ha we gwog nbaji ukwu na aka nke ndim nakpoghi ya ihe, si, Udo, udo; mbe udo nadighi.

- ¹⁵ Ọ di ihere mere ha m̀be ha mere ihe-árú? é-è, ihere adighi-eme ha ma-ọli, ọ dighi kwa itiyi-n'ọnọdu-ihere ha mara: n'ihì nka ha gāda n'etiti ndi nāda ada: na m̀be M'letara ha ha gāsù ngongò, ka Jehova siri.
- ¹⁶ Otú a ka Jehova siri, Guzonu n'uzọ nile, hu, ju-kwa-nu ajuju bayere okoporo-uzọ nile nke m̀be ebighi-ebi gara aga, si, Ọle ebe ezi uzọ di kwa? je-kwa-nu ije nime ya, we chọtara nkpuru-obi-unu izu-ike. Ha we si, Ayi agaghi-eje ije nime ya.
- ¹⁷ Eme-kwa-ram ka ndi-nche biliere unu, si, Nanu nti olu opì-ike; ha we si, Ayi agaghi-aña nti.
- ¹⁸ N'ihì nka nurunu, unu mba nile, mara kwa, unu nzukọ, ihe di n'etiti ha.
- ¹⁹ Nuru, gi uwa: le, Mu onwem nēme ka ihe ọjọ biakwasi ndi nka, bú nkpuru nke èchìchè nile ha, n'ihì na okwum nile ka ha nānaghi nti; iwum kwa, ha ajuwo ya.
- ²⁰ N'ihì gini kwa ka frankincense ji biakutem site na Sheba, calamus ọma kwa site n'ala di anya? àjà-nsure-ọku-unu, ha abughi ihe natọ utọ, àjà-unu kwa, ha atọghm utọ.
- ²¹ N'ihì nka ka Jehova ji kwue otú a, si, Le, M'ganētiye ihe-isu-ngongò di iche iche n'iru ndi nka: nna na umu-ha gāsukwasi kwa ha ngongò; onye-aḅata-obi na eyì-ya gāla n'iyì.
- ²² Otú a ka Jehova siri, Le, otù ndi nēsi n'ala Ugwu bia: mba uku ka agākḅote kwa site na nsọtụ nile nke uwa.
- ²³ Uta na ube ka ha nējide; mba di irè ka ọ bu, ha adighi-enwe obi-ebere; olu-ha nēbiḅo dika okè osimiri, ọ bu kwa inyinya ka ha nānọkwasi; edoro mba ahu n'usoro, dika onye nēbu agha, imegide gi, ada Zaion.
- ²⁴ Ayi anuwo ùdé-ya; aka-ayi akudawo: ihe-nḅu ejidewo ayi, ihe-nḅali dika nke nwayi ime nēme.
- ²⁵ Apula ibà n'ọhia, eje-kwa-la ije n'uzọ; n'ihì na onye-iro nwere mma-agma, ujọ di buruburu.
- ²⁶ Ada nke ndim, ke ákwà-nkpe n'úkwù-gi, turua onwe-gi na ntu: mere onwe-gi oruru-újú dika nke nwa-nwoke enwere nání ya, bú iti-aka-n'obi di ilu nke-uku; n'ihì na ọ bu na mberede ka onye nāpunara madu ihe gābiakwasi ayi.
- ²⁷ Onye-ọnwunwa-ọla ka M'boro gi n'etiti ndim, ya na ebe ewusiri ike; ka i we mara nwa kwa uzọ-ha.
- ²⁸ Ha nile bu ndi nēwezuga onwe-ha nke-uku, nējeghari dika onye nāḅa àmà ọjọ: ọla na ígwè ka ha bu: ndi ahu nile bu ndi-nbibi.
- ²⁹ Eko erewo ọku; ọku erechapuwo opi: n'efu ka ha nuchaworo nke-uku; n'ihì na anuchapughi ndi ọjọ.
- ³⁰ Ọla-ọcha ajuru aju ka akpọrọ ha, n'ihì na Jehova ajuwo ha.

ISI 7

- O**kwu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, si,
- ² Guzo n'ọnu-uzọ-ama ulo Jehova, we kpọsa okwu a n'ebe ahu, si, Nurunu okwu Jehova, unu Juda nile, ndi nābà n'ọnu-uzọ-ama ndia ikpọ isi ala nye Jehova.
- ³ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri, Menu ka uzọ nile nke unu na omume nile nke unu di nma, M'gēme kwa ka unu biri n'ebe a.
- ⁴ Unu atukwasila obi-unu n'okwu-ugha nile, si, Ulo uku Jehova, ulo uku Jehova, ulo uku Jehova, ka ndi a bu.
- ⁵ N'ihì na ọ buru na unu eme ka uzọ nile unu na omume nile unu dizue nma; ọ buru na unu emezue ihe ekpere n'ikpe n'etiti otù onye na ibe-ya;

- ⁶ Ọ buru na unu adighi-emeḅu ọ̀bà, na nwa-nḅei, na nwanyi di-ya nwuru, ọ buru kwa na unu adighi-awusi ọ̀bara nēmeghi ihe ọ̀ọ n'ebe a, ọ buru kwa na unu adighi-ejeso chi ọ̀ọ di iche iche ime onwe-unu ihe ọ̀ọ:
- ⁷ M'gēme kwa ka unu biri n'ebe a, n'ala nka nke M'nyere nna-unu-hà, site na mḅe ebighi-egi gara aga we rue mḅe ebighi-ebi di n'iru.
- ⁸ Le, unu onwe-unu nātukwasi obi-unu n'okwu-ugha nile, o we ghara ibara unu urù.
- ⁹ Ònu ganēzu ori, nēḅu madu, nākwa iko, nāḅu iyi ugha, nēsurerere Beal ihe-nsure-ọ̀ku nēsì ísì uto, nējeso chi ọ̀ọ di iche iche nke unu nāmaghi,
- ¹⁰ we bia guzo n'irum n'ulo a, nke akpọkwasiri aham, si, Anaputawo ayi; ka unu we me ihe-árú ndia nile?
- ¹¹ Ọ bu ọ̀bà ndi nēme ihe-ike ka ulo a, nke akpọkwasiri aham, ghọworo n'anya-unu? Ọbuná Mu onwem, le, ahuwom ya, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.
- ¹² Otú ọ di, biko, jeruenu ọ̀nọdum nke dī na Shailo, ebe M'mere ka aham biri na mbu, hunu ihe M'mere ya n'ih ihe ọ̀ọ nke ndim, bú Israel.
- ¹³ Ma uḅu a, n'ih na unu aluwo ọ̀lu ndia nile, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), M'we gwa unu okwu, nēbili n'isi-ututu nēkwu, ma unu anughi; M'we kpọ unu òkù, ma unu azagh:
- ¹⁴ M'gēme kwa ulo a, nke akpọkwasiri aham, nke unu onwe-unu nātukwasi obi, M'gēme kwa ọ̀nọdu a nke M'nyere unu, nye kwa nna-unu-hà, M'gēme ha dika M'gēme ha dika M'mere Shailo.
- ¹⁵ M'gēsì kwa n'irum tufue unu, dika M'tufuru umu-nna-unu nile, bú nkpuru nile nke Efraim.
- ¹⁶ Ma gi onwe-gi, ekpela ekpere bayere ndi nka, ebuli-kwa-la iti-nkpu na ikpe-ekpere bayere ha, ariọ-kwa-lam aririọ: n'ih na M'gaghi-anānu olu-gi.
- ¹⁷ Ì dighi-ahu ihe ndi ahu nēme n'obodo nile nke Juda na n'èzí nile nke Jerusalem?
- ¹⁸ Umu-ha nāchikọta nkú, ndi bu nna nāfunwu ọ̀ku, ndinyom-ha nāgwọ utu ọ̀ka flour koro eko, imere eze-nwanyi nke elu-igwe achicha, na iwusiri chi ọ̀ọ di iche iche àjà-ihe-ọ̀nūnu, ka ha we kpasuem iwe.
- ¹⁹ Ọ bu Mu ka ndi ahu nākpasu iwe? (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); ọ bughi ha onwe-ha ka ha nākpasu iwe, ka ihere we me ha n'iru?
- ²⁰ N'ih nka ka Onye-nwe-ayi Jehova ji si otú a: Le, iwem na ọ̀numam ka anāwusi n'ebe a, n'aru madu, na n'aru anu-ulo, na n'aru osisi ọ̀hia, na n'aru nkpuru nke ala-ubi; ọ gēre kwa ọ̀ku, agaghi-emenyu kwa ya.
- ²¹ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Tukwasinu àjà-nsure-ọ̀ku nile unu n'elu àjà nile unu, ri-kwa-nu anu.
- ²² N'ih na agwaghm nna-unu-hà okwu, enyeghkwam ha iwu n'ubọchi M'mere ka ha si n'ala Ijpt puta, bayere ihe nile nke àjà-nsure-ọ̀ku na nke àjà ọ̀ọ:
- ²³ kama ọ bu okwu a ka M'nyere ha n'iwu, si, Genu nti olum, M'gābu-kwa-ra unu Chineke, unu onwe-unu gābu-kwa-ram otù ndi: je-kwa-nu ije n'uzọ nile nke M'nēnye unu n'iwu, ka o we diri unu nma.
- ²⁴ Ma ha egeghi nti, ha atọghi kwa nti-ha-n'ala, ha we jegharia na ndum-ọ̀du nile na n'isi-ike nke obi ọ̀ọ ha, ha we daghachi azu, ghara iga n'iru.
- ²⁵ Site n'ubọchi ahu nke nna-unu-hà ji si n'ala Ijpt puta rue ta ka M'nēzitere unu ndi-orùm nile, bú ndi-amuma, nēbili n'isi-ututu nēzite ha kwa-ubọchi:
- ²⁶ ma ha egeghm nti, ha atọghi kwa nti-ha-n'ala, ha we kwesie olu-ha ike: ha mere ihe ọ̀ọ kari ndi bu nna-ha.
- ²⁷ I gāgwa kwa ha okwu ndia nile; ma ha agaghi-ege gi nti: i gākpọ kwa ha òkù; ma ha agaghi-aza gi.

- ²⁸ I gāsi kwa ha, Nka bu mba ahu nke nēgeghi nti olu Jehova, bú Chineke-ha, nke nānaraghi kwa idọ-aka-na-nti: ikwesi-ntukwasi-obi alawo n'iyì, ebipuwo kwa ya n'ọnu-ha.
- ²⁹ Kọpu isi-gi, Jerusalem, tufue ya, buli kwa abù-ákwá n'elu ebe nile di elu nke ọhia nādighi; n'ihì na Jehova ajuwo, rapu kwa ọbọ nke nrubiga-ókè nke iwe-Ya.
- ³⁰ N'ihì na umu Juda emewo ihe jorọ njọ n'anyam; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta: ha edowo ihe-árú nile ha n'ulo ahu nke akpọkwasiri aham, imeru ya.
- ³¹ Ha ewuwo kwa ebe nile di elu nke Tofet, nke di na ndagwurugwu nwa Hinom, isure umu-ha ndikom na umu-ha ndinyom n'ọku; bú ihe nke M'nēnyeghi n'iwu, ọ bataghi kwa n'obim.
- ³² N'ihì nka, le, ubọchi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be agaghi-akpọ kwa ya Tofet ọzọ, ma-ọbu Ndagwurugwu nwa Hinom, kama agākpọ ya Ndagwurugwu Oḅuḅu: ha gēlì kwa ozu na Tofet n'ihì na ebe ilì ozu adighi.
- ³³ Ozu ndi nka gāghọ-kwa-ra anu-ufe nke elu-igwe, ghọ-kwa-ra anumanu nke uwa, ihe-oriri; ọ dighi kwa onye nāruli ha.
- ³⁴ M'gēme kwa ka olu nke obi-utọ na olu ọ̀nù na olu nke nwoke nālu nwunye ọhu na olu nke nwanyi anālu ọhu kwusi n'obodo nile nke Juda, na n'èzí nile nke Jerusalem: n'ihì na nkponkpọ ebe ka ala nka gāghọ.

ISI 8

Na m̀be ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ha gēkpoputa ọkpukpu ndi-eze Juda, na ọkpukpu ndi-isi-ya, na ọkpukpu ndi-nchu-àjà, na ọkpukpu ndi-amuma, na ọkpukpu ndi bi na Jerusalem, n'íhì-ha:

- ² ha gāḅasa ha n'anyanwu, na n'ọnwa, na n'usu nile nke ihe elu-igwe, nke ha huworo n'anya, nke ha fèwo-kwa-ra, nke ha jesowo-kwa-ra, nke ha chọwo-kwa-ra, nke ha kpọwo-kwa-ra isi ala nye: agaghi-achikọta ha, agaghi-elì kwa ha; òsì-anu nke di n'iru ala ka ha gāghọ.
- ³ Ha gārọputa kwa ọnwu kari ndu, bú ndi nile fọduru, ndi fọduru site n'aḅuru ọjọ a, ndi fọduru n'ebe nile M'chusaworo ha, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova nke ndi-agma puta.
- ⁴ I gāsi kwa ha, Otú a ka Jehova siri, Ha ga-ada, ghara ibili ọzọ? madu, ọ gādaghachi azu, ghara ilata?
- ⁵ Gini mere ndi nka nke Jerusalem ji adaghachi azu na ndaghachi-azu ebighi-ebi? ha ejidesiwo aghughọ ike, ha ajuwo ilọta.
- ⁶ Añaram nti we nu, ihe nēzighi ezi ka ha nēkwu: ọ dighi onye ọ bula chēghariworo uche n'ihe ọjọ ya, si, Gini ka m'meworo? onye ọ bula echighariwo ba n'ọḅuḅa-ọsọ-ya, dika inyinya nke nāḅabiga ọsọ ókè n'agha.
- ⁷ Ọbuná uḅala n'elu-igwe mara m̀be-ya nile akara àkà; ọzọ, nduru na eleke na okwoli nāriba m̀be ọbibia-ha ama; ma ndim amaghi ikpé Jehova.
- ⁸ Ònu si aña si, Ndi mara ihe ka ayi bu, iwu Jehova di kwa n'aka ayi? Ma otú o di, le, okwu-ugha ka pen ugha nke ndi-ode-akwukwọ meworo ya.
- ⁹ Ihere emewo ndi mara ihe, ha atuwo ujo, ewe jide ha: le, okwu Jehova ka ha juworo; ọ bu kwa aha amam-ihe gini ka ha nwere?
- ¹⁰ N'ihì nka ka M'gāchiri nwunye-ha nye ndi ọzọ, were kwa ubi nile ha nye ndi gēnweta ha: n'ihì na site n'onye dikarisiri ntà we rue onye dikarisiri uku onye ọ bula bu onye akpiri urù nēzighi ezi nākpọ nku, site n'onye-amuma we rue onye-nchu-àjà onye ọ bula nēme ihe n'ugha.
- ¹¹ Ha we gwọ nḅaji ukwu na aka nke ada ndim nākpọghi ya ihe, si, Udo, udo; m̀be udo

nādighi.

12 Ọ di ihere mere ha megbe ha mere ihe-árú? é-è, ihere adighi-eme ha ma-ọli, ọ dighi kwa itiyè-n'ọ̀nọdu-ihere ha mara: n'ihì nka ha gāda n'etiti ndi nāda ada: na m̀be eletara ha ha gāsu ngongo, ka Jehova siri.

13 M'gēkpochapusi ha; ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova puta: nkpuru-vine adighi n'osisi vine, ọ dighi fig di n'osisi fig, akwukwọ akpọnwuwo kwa; M'we doro ha ndi nāgabiga ha n'isi.

14 N'ihì gini ka ayi onwe-ayi nānọdu ala? chikọtanu onwe-unu, ka ayi ba n'obodo nile ewusiri ike, we debe ọnu-ayi du n'ebe ahu: n'ihì na Jehova, b̀ Chineke-ayi, emewo ka ayi debe ọnu-ayi du, O mewo kwa ka ayi nua miri n̄ś, n'ihì na ayi emehiewo megide Jehova.

15 Ayi lere anya udo, ma ọ dighi ezi ihe biara; ayi lere anya m̀be ọgwugwọ, ma le, oké egwu.

16 Site na Dan ka anuru ima-imi nke inyinya-ya nile: site n'olu ọbube nile nke inyinya-ya nile di ike ala nka nile amawo jijiji; ha we bia richapu ala na ùjú-ya; obodo na ndi bi nime ya.

17 N'ihì na, le, M'ganēzite agwọ, bú ubí, n'etiti unu, nke ọ nādighi urà agārà ha; ha gāta kwa unu aru; ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova puta.

18 Ọ gādim nọ nma ma asi na agamaḅasa irum megide unu taa! n'arum ka aru nādighi obim ike.

19 Le, ọ bu olu ntiku nke ada ndim site n'ala di anya nke-uku: Jehova, Ọ nọghi na Zaion? Eze-ya, Ọ nọghi nime ya? Gini mere ha ji were arusi nile ha apiri api, were kwa ihe-efu nile nke onye ala ọzọ, kpasuem iwe?

20 Owuwe-ihe-ubi agabigawo, nghọkọta-nkpuru agwusiwo, ma ayi onwe-ayi, azọputaghi ayi.

21 N'ihì nḅaji ukwu na aka nke ada ndim ka aḅajiworom ukwu na aka: anameyi uwe-nkpe; iju-anya ejidesiwo m ike.

22 Ọ dighi balm di na Gilead? ọ dighi dibia nọ n'ebe ahu? ọ bu kwa gini mere anu-arụ ọhu nējighi epuchi n'aru ada ndim?

ISI 9

Na m̀be ahu, (ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova puta), ha gēkpoputa ọkpukpu ndi-eze Juda, na ọkpukpu ndi-isi-ya, na ọkpukpu ndi-nchu-àjà, na ọkpukpu ndi-amuma, na ọkpukpu ndi bi na Jerusalem, n'ihì-ha:

2 ha gāḅasa ha n'anyanwu, na n'ọ̀nwa, na n'usu nile nke ihe elu-igwe, nke ha huworo n'anya, nke ha fèwo-kwa-ra, nke ha jesowo-kwa-ra, nke ha chọwo-kwa-ra, nke ha kpọwo-kwa-ra isi ala nye: agaghi-achikọta ha, agaghi-elì kwa ha; n̄ś-anu nke di n'iru ala ka ha gāghọ.

3 Ha gārọputa kwa ọnwu kari ndu, bú ndi nile fọduru, ndi fọduru site n'aḅuru ọjọ a, ndi fọduru n'ebe nile M'chusaworo ha, ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova nke ndi-agha puta.

4 I gāsi kwa ha, Otú a ka Jehova siri, Ha ga-ada, ghara ibili ọzọ? madu, ọ gādaghachi azu, ghara ilata?

5 Gini mere ndi nka nke Jerusalem ji adaghachi azu na ndaghachi-azu ebighi-ebi? ha ejidesiwo aghughọ ike, ha ajuwo ilọta.

6 Añaram nti we nu, ihe nēzighi ezi ka ha nēkwu: ọ dighi onye ọ bula chēghariworo uche n'ihè ọjọ ya, si, Gini ka m'meworo? onye ọ bula echighariwo ba n'ọḅuḅa-ọsọ-ya, dika inyinya nke nāḅabiga ọsọ ókè n'agha.

7 Ọbuná uḅala n'elu-igwe mara m̀be-ya nile akara àkà; ọzọ, nduru na eleke na okwoli

nāriba m̀pe ọ́bibia-ha ama; ma ndim amaghi ikpé Jehova.

⁸ Ònu si aña si, Ndi mara ihe ka ayi bu, iwu Jehova di kwa n'aka ayi? Ma otú o di, le, okwu-ugha ka pen ugha nke ndi-ode-akwukwọ́ meworo ya.

⁹ Ihere emewo ndi mara ihe, ha atuwo ujo, ewe jide ha: le, okwu Jehova ka ha juworo; ọ́ bu kwa aha amam-ihe gini ka ha nwere?

¹⁰ N'ihì nka ka M'gāchiri nwunye-ha nye ndi ọ́zọ́, were kwa ubi nile ha nye ndi gēnweta ha: n'ihì na site n'onye dikarisiri ntà we rue onye dikarisiri uku onye ọ́ bula bu onye akpiri urù nēzighi ezi nākpọ́ nku, site n'onye-amuma we rue onye-nchu-àjà onye ọ́ bula nēme ihe n'ugha.

¹¹ Ha we gwọ́ n̄baji ukwu na aka nke ada ndim nākpọ́ghi ya ihe, si, Udo, udo; m̀pe udo nādighi.

¹² Ọ́ di ihere mere ha megbe ha mere ihe-árú? é-è, ihere adighi-eme ha ma-ọ́li, ọ́ dighi kwa itiyè-n'ọ́nọ́du-ihere ha mara: n'ihì nka ha gāda n'etiti ndi nāda ada: na m̀pe eletara ha ha gāsu ngọ́ngọ́, ka Jehova siri.

¹³ M'gēkpochapusi ha; ọ́ bu ihe si n'ọ́nu Jehova puta: nkpuru-vine adighi n'osisi vine, ọ́ dighi fig di n'osisi fig, akwukwọ́ akpọ́nwuwo kwa; M'we doro ha ndi nāgabiga ha n'isi.

¹⁴ N'ihì gini ka ayi onwe-ayi nānọ́du ala? chikọ́tanu onwe-unu, ka ayi ba n'obodo nile ewusiri ike, we debe ọ́nu-ayi du n'ebe ahu: n'ihì na Jehova, bù Chineke-ayi, emewo ka ayi debe ọ́nu-ayi du, O mewo kwa ka ayi nua miri n̄sị́, n'ihì na ayi emehiewo megide Jehova.

¹⁵ Ayi lere anya udo, ma ọ́ dighi ezi ihe biara; ayi lere anya m̀pe ọ́gwugwọ́, ma le, oké egwu.

¹⁶ Site na Dan ka anuru ima-imi nke inyinya-ya nile: site n'olu ọ́bube nile nke inyinya-ya nile di ike ala nka nile amawo jijiji; ha we bia richapu ala na ùjú́-ya; obodo na ndi bi nime ya.

¹⁷ N'ihì na, le, M'ganēzite agwọ́, bú ubí, n'etiti unu, nke ọ́ nādighi urà agārà ha; ha gāta kwa unu aru; ọ́ bu ihe si n'ọ́nu Jehova puta.

¹⁸ Ọ́ gādim nọ́ nma ma asi na agamaḅasa irum megide unu taa! n'arum ka aru nādighi obim ike.

¹⁹ Le, ọ́ bu olu ntiku nke ada ndim site n'ala di anya nke-uku: Jehova, Ọ́ nọ́ghi na Zaion? Eze-ya, Ọ́ nọ́ghi nime ya? Gini mere ha ji were arusi nile ha apiri api, were kwa ihe-efu nile nke onye ala ọ́zọ́, kpasuem iwe?

²⁰ Owuwe-ihe-ubi agabigawo, nghọ́kọ́ta-nkpuru agwusiwo, ma ayi onwe-ayi, azọ́putaghi ayi.

²¹ N'ihì n̄baji ukwu na aka nke ada ndim ka aḅajiworom ukwu na aka: anameyi uwe-nkpe; iju-anya ejidesiwo m ike.

²² Ọ́ dighi balm di na Gilead? ọ́ dighi dibia nọ́ n'ebe ahu? ọ́ bu kwa gini mere anu-arú ọ́hu nējighi epuchi n'aru ada ndim?

ISI 10

Nurunu okwu Jehova gwaworo unu, unu ulo Israel:

² Otú a ka Jehova siri, Unu amutala uzọ́ mba nile, unu atu-kwa-la ujo ihe-iriba-ama di iche iche nke elu-igwe; n'ihì na mba nile nātu ujo ha.

³ N'ihì na ukpuru nile nke ndi nile di iche iche bu ihe-efu: n'ihì na ọ́ bu nání osisi, nke madu ḅutuworó, ọ́lu aka abua nke onye-ọ́kà ji anyu-ike alu ọ́lu.

⁴ Ha ji ọ́la-ọ́cha, ji kwa ọ́la-edo, eme ya ka ọ́ ma nma; ha ji ntú, ji kwa otútù, eme ya ka o

sie ike, ka ọ we ghara isu ngongo.

⁵ Ha di ka nkwa, ihe akpuru akpu ka ha bu, ha adighi-ekwu okwu: aghaghi ibu ha ebu, n'ih na ha adighi-azọ ije. Unu atula egwu ha; n'ih na ha agaghi-eme ihe ọjọ, ọzọ kwa, ime izi ihe adighi ha n'aka.

⁶ Ọ dighi nke di ka Gi ma-ọli, Jehova; Onye uku ka I bu, ihe di uku ka aha-Gi di kwa n'idi-ike.

⁷ Ònye nāgaghi-atu egwu Gi, Eze mba nile? n'ih na Gi ka o kwesiri: n'ih na n'etiti ndi-amam-ihe nile nke mba nile, na n'ala-eze nile ha, ọ dighi onye di ka Gi ma-ọli.

⁸ Ma ha nile n'otù bu anu-ọhia na ndi-nzuzu: idọ-aka-na-nti nke ihe-efu, nání osisi ka ọ bu.

⁹ Ọla-ọcha di nke etisaworo mbadamba nke anēsi na Tashish weta, na ọla-edo nke sitere n'Ufaz, bú ọlu onye-ọkà na nke aka onye-nnucha-ọla: ákwà anunu na ákwà ododo bu uwe-oyiyi-ha; ọlu nke ndi mara ihe ka ha nile bu.

¹⁰ Ma Jehova bu Chineke n'ez-ekwu; Ya onwe-ya bu Chineke di ndu, na eze nādi mbe ebighi-ebi: n'iw-ya uwa nāma jijiji, mba nile apughi kwa inagide iwe-ya di ọku.

¹¹ Otú a ka unu gāsi ha, Chi nile nke nēmeghi elu-igwe na uwa, ha gāla n'iyi pua n'uwa na n'okpuru elu-igwe, bú chi ndia.

¹² Onye jiworo ike-ya me uwa, Onye jiworo amam-ihe-ya me ka elu-uwa dum madu bi guzosie ike, Onye jiworo nghota-ya setipu elu-igwe:

¹³ mbe Ọ nēme ka olu-ya da, ùzù miri di n'elu-igwe, O mee ka alulu si na nsotu uwa kwugo; O meworo miri-ozuzo àmùmà, Ọ nēme kwa ka ifufe si n'ulo-nkwakọba-ya nile puta.

¹⁴ Nání anu-ọhia ka madu ọ bula ghọworo site n'ih-omuma-ya; emewo ka ihere me onye-nnucha-ọla ọ bula site n'arusi-ya apiri api: n'ih na okwu-ugha ka arusi-ya awuru awu bu, nku-ume adighi kwa nime ha.

¹⁵ Ihe-efu ka ha bu, ọlu ikwa-emò: na mbe nleta-ha ha gāla n'iyi.

¹⁶ Ọ bugh di ka ihe ndia ka Òkè Jakob bu; n'ih na onye nākp ihe nile ka Ọ bu; Israel bu kwa ebo nke ihe-nketa-ya: Jehova nke usu nile nke ndi-agma bu aha-ya.

¹⁷ Chikọputa ihe-agma-gi n'ala, gi onye bi n'obodo anānochigide n'agma.

¹⁸ N'ih na otú a ka jehova siri, Le, M'gaje imapu ndi bi n'ala nka di ka èbè na mbe a, M'gākpaḅu kwa ha, ka ha we chọputa ha.

¹⁹ Ahuhu dirim bayere nḅaji ukwu na akam! ọnyám nke etiputa jọrọ njọ: ma mu onwem siri, N'ezie nka bu ọriam, m'gēburu kwa ya.

²⁰ Emebisiwo ulo-ikwūm, etibisiwo kwa udòm nile: umum esiwo n'ebe m'nọ pua, ha anọgh di kwa: ọ digh di kwa onye nēseti ulo-ikwūm nākwuli kwa ákwà-nkwubam.

²¹ N'ih na ndi-ozùzù-aturu aghọwo anu-ọhia, ma Jehova ka ha nājugh di ase: n'ih nka ha enweghi uche, aturu nile ha nāzù we ọasa.

²² Ge nti olu nke ihe anuru, le, ọ nābia, oké ùzù agha nēsi kwa n'ala Ugwu bia, ime ka obodo nile nke Juda ghọ ebe toḅoro n'efu, ebe-obibi nke nkita-ọhia.

²³ Jehova, amawom na ọ bugh di kwa n'aka ya onwe-ya ka uzọ madu di: ọ bugh di kwa onye ọ bula nke nēje ije nwe ime ka nzọ-ukwu-ya guzosie ike.

²⁴ Dòm aka na nti, Jehova, ma nání n'ikpé; adọlam aka na nti n'iw-gi, ka I we ghara ibilatam.

²⁵ Wukwasi mba nile ọzọ ọnuma-Gi, bú ndi nāmaghi Gi, wukwasi kwa aḅuru nile ndi nākpokugh di aha-Gi: n'ih na ha eripawo Jakob, e, ha eripawo ya, me ka ọ gwusia, ha emewo kwa ka ebe-obibi-ya toḅoro n'efu.

Okwu nke ruru Jeremaia nti site n'aka Jehova, si,

² Nurunu okwu nile nke ọbụba-ndu a, gwa ndi Juda, gwa kwa ndi bi na Jerusalem, okwu;

³ i gāsi kwa ha, Otúaka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri: Onye anābu ọnu ka onye ahu bu nke nādighi-anu okwu nile nke ọbụba-ndu a,

⁴ nke M'nyere nna-unu-hà n'iwu n'ubochi M'mere ka ha si n'ala Ijipt, si n'oké ọku ígwè ahu, puta, si, Genu nti olum, me ha, dika ihe nile si di nke M'nēnye unu n'iwu: unu ewe burum otù ndi, Mu onwem gābu-kwa-ra unu Chineke:

⁵ ka M'we me ka iyi ahu guzosie ike, bú nke M'ñuru nna-unu-hà, inye ha ala nke miri-ara-ehi na manu-añu nērù na ya, dika o si di ta. M'we za, si, Amen, Jehova.

⁶ Jehova we sim, Kpọsa okwu ndia nile n'obodo nile nke Juda, na n'èzí nile nke Jerusalem, si, Nurunu okwu nile nke ọbụba-ndu a, me kwa ha.

⁷ N'ihì na aḅaworom nna-unu-ha àmà nke-uku n'ubochi M'mere ka ha si n'ala Ijipt rigoputa, rue ta, nēbili n'isi-ututu nāḅa àmà, si, Genu nti olum.

⁸ Ma ha egeghi nti, ha atọghi kwa nti-ha n'ala, ha we jegharia, onye ọ bula n'isi-ike nke obi ọjọ ha: M'we me ka okwu nile nke ọbụba-ndu a biakwasi ha, bú nke M'nyere n'iwu ka ha me, ma ha emeghi ha.

⁹ Jehova we sim, Achọputawo nkekọta imegidem n'etiti ndi Juda, na n'etiti ndi bi na Jerusalem.

¹⁰ Ha alaghachikuruwo ajọ omume nile nke ndi bu nna-ochie-ha, ndi juru inu okwum nile; ha onwe-ha ejesowo kwa chi ọzọ di iche iche ifè ha òfùfè: ulo Israel na ulo Juda emebiwo ọbụba-ndum nke Mu na ndi bu nna-ha ḅara.

¹¹ N'ihì nka ka Jehova ji si otú a, Le, M'gaje ime ka ihe ọjọ, nke ha nāpughi isi nime ya puta, biakute ha; ha gētikukwam, ma M'gaghi-ege ha nti.

¹² Obodo nile nke Juda na ndi bi na Jerusalem gēje kwa tikuru chi nile nke ha onwe-ha nēsurerere ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto: ma ọ dighi nzọputa ma-ọli ha gāzọputa ha na mḅe ihe ọjọ ha.

¹³ N'ihì na ka ọnu-ọgugu obodo-gi ra, otú a ka chi-gi nile di, gi Juda; ka ọnu-ọgugu èzí Jerusalem ra kwa, otú a ka unu doworo ebe-ichu-àjà nye ihe-ihere ahu, bú ebe-ichu-àjà isurerere Beal ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto.

¹⁴ Ma gi onwe-gi, ekpela ekpere bayere ndi nka, ebuli-kwa-la iti-nkpu na ikpe-ekpere bayere ha: n'ihì na M'gaghi-nānu olu-ha na mḅe ha nākpokum n'ihì ihe ọjọ ha.

¹⁵ Gini ka nwayi nke ihe-ya nātọm uto nke-uku nwere n'ulom, ebe ya na ọtutu madu meworo ajọ ihe-nzube, ọzọ, anu nsọ nēsì kwa n'aru gi gabiga? mḅe i nēme ihe ọjọ, mḅe ahu ka i nāñuri ọñu.

¹⁶ Osisi olive di ndu, nke mara nma n'imì nkpuru ọma, otú a ka Jehova kpọrọ aha-gi: n'olu nkpotu uku ka O suyeworo ya ọku, alaka-ya nile anyakasiwo kwa.

¹⁷ N'ihì na Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Onye ahu nke kuworo gi n'ala, ekwuwo ihe ọjọ megide gi, n'ihì ihe ọjọ nke ulo Israel na ulo Juda, nke ha meworo onwe-ha n'ikpasum iwe n'isurerere Beal ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto.

¹⁸ Jehova me-kwa-ram ka m'mara ya, m'we mara ya: mḅe ahu ka I mere ka m'hu omume nile ha.

¹⁹ Ma mu onwem di ka nwa-aturu azùbiri azùbi nke anākpuru ije n'ọbụbu-ya; ma amagham na ọ bu mu ka ha zubereri nzube megide, si, Ka ayi bibie osisi na ihe-oriri-ya, ka ayi bipu kwa ya n'ala ndi di ndu, ka ewe ghara icheta kwa aha-ya ọzọ.

²⁰ Ma, Gi Jehova nke usu nile nke ndi-agha, Onye nēkpe ikpe n'ezi omume, Onye nānwa

akuru na obi, kwe ka m'hu óbò-Gi nke I gābò ha: n'ihì na Gi ka m'kpugheworo okwu-ikpem.

²¹ N'ihì nka ka Jehova jì kwue okwu di otú a bayere ndi Anatot, bú ndi nāchọ ndu-gi, si, I gaghi-ebu amuma n'aha Jehova, ka i we ghara inwu site n'aka-ayi:

²² n'ihì nka ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha jì si otú a, Le, M'gaje iwere nmehie-ha leta ha: umu-okorobia-ha gānwu site na mma-agha; umu-ha ndikom na umu-ha ndinyom gānwu site n'oké unwu;

²³ ọ dighi kwa ndi fọduru ha gēnwē: n'ihì na M'gēme ka ihe ọjọ biakute ndi Anatot, n'arọ nleta-ha.

ISI 12

Onye ezi omume ka I bu, Jehova, m̀be mu na Gi nēkperita ikpe: ma otú ọ di, okwu ikpem nile ka m'gēkwu n'ebe I nọ: gini mere uzọ ndi nēmebi iwu jì agara ha nke-oma? gini mere ndi nile nāghọbu nke-uku jì anọ n'udo?

² I kuwo ha dika osisi, e, ha aḅawo nkporogwu; ha nētó, e, ha amiwo nkpuru: nso ka I nọ n'ọnu-ha, ma I nọ akuru-ha n'ebe di anya.

³ Ma Gi onwe-gi maram, Jehova; I nāhum, nwa kwa nkpuru-obim n'ebe I nọ: dọkpupu ha dika ìgwè ewu na aturu agēbu ebu, do ha nsọ nye ubochi oḅuḅu.

⁴ Rùe ole m̀be ka ala gēru újù? rùe ole m̀be ka ihe-ọkukú nke ubi nile gākpọnwu? site n'ihe ọjọ nke ndi bi nime ya ekpochapuwu anu-ulo nile na anu-ufe; n'ihì na ha siri, Ọ gaghi-ahu ikpe-azu-ayi.

⁵ Asi na i so ndi jì ukwu eje ḅa ọsọ, ha we me ka ike gwu gi, ì gēsi kwa aḅa nu ọku n'obi iḅakari inyinya? ọ bu kwa n'ala udo ka i nọ na ntukwasi-obi, ma ì gēsi aḅa me na nbili-elu nke Jọdan?

⁶ N'ihì na ọbuná umu-nne-gi, na ulo nna-gi, ọbuná ha onwe-ha aghọbuwo gi; ọbuná ha onwe-ha akpọzuwo nkpu n'azu gi: ekwela ha, m̀be ha gāgwa gi ezi ihe.

⁷ Arapuwom ulom, ajuwom ihe-nketam; ewerewom nwayi nke ihe-ya nātọ nkpuru-obim utọ nke-uku nye n'ọbu-aka ndi-iro-ya.

⁸ Ihe-nketam aghọworom ihe dika ọdum n'oké ọhia: o mewo ka olu-ya da megidem; n'ihì nka ka M'kpọworo ya asì.

⁹ Ọ bu udele turu agwa ka ihe-nketam dirim? udele, hà nọ ya buruburu nēmegide ya? jenu, chikọta anu ọhia nile, me ka ha bia iri ihe.

¹⁰ Ọtutu ndi-ọzùzù-aturu ebibiwo ubi-vine nkem, ha azọdawo òkè̀m, ha emewo òkè̀m anāchọsi ike ka ọ ghọ ọzara tọḅọrọ n'efu.

¹¹ O mewo ya ka ọ ghọ ebe tọḅọrọ n'efu; o nēru újù n'ebe m'nọ, ebe ọ tọḅọrọ n'efu; ebe tọḅọrọ n'efu ka ala nka nile bu, n'ihì na ọ dighi onye ọ bula nētiye ya n'obi.

¹² N'elu ebe nile di elu nke ọhia nādighi nke di n'ọzara ka ndi nāpunara madu ihe biaworo: n'ihì na mma-agha Jehova nwere nēripiā site n'otù nsọtu nke ala we rue nsọtu ọzọ nke ala: ọ dighi udo anu-aru ọ bula, bú madu, nwere.

¹³ Ha aghawo ọka wheat, ma ogwu bu ihe-ubi ha wereworo; ha aghọwo ndi-ọria, ma ọ dighi-abara ha urù: ka ihere ihe-omume nile unu me kwa unu, sita n'iwe di ọku nke Jehova.

¹⁴ Otú a ka Jehova kwuru megide ndi-aḅata-obi ọjọm nile, ndi nēmetu ihe-nketa ahu aka nke M'meworo ka ndim, bú Israel, keta: le, M'gaje iropu ha n'elu ala-ha, ulo Juda ka M'gēropu kwa n'etiti ha.

¹⁵ O gēru kwa, m̀be M'ropusiri ha, na M'gēnwē kwa obi-ebere n'aru ha ọzọ; M'gēme kwa

ka ha lata, onye ọ bula n'ihe-nketa-ya, na onye ọ bula n'ala-ya.

¹⁶ Ọ gēru kwa, ọ buru na ha amuta uzọ nile nke ndim nke-oma, iji aham ụu iyi, si, Jehova nādi ndu; dika ha ziri ndim iji Beal ụu iyi; agēwuli kwa ha dika ulo n'etiti ndim.

¹⁷ Ma ọ buru na ha anughi, M'gēropu kwa mba ahu, nēropu ya nēme kwa ka ọ la n'iyi; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

ISI 13

Otú a ka Jehova sirim, Je, zutara onwe-gi ihe-ọkiké nke flax, tukwasi ya n'úkwù-gi, ma emela ka ọ ba na miri.

² M'we zuta ihe-ọkiké dika okwu Jehova si di, m'we tukwasi ya n'úkwù.

³ Okwu Jehova we ruem nti nke uḅò abua, si,

⁴ Were ihe-ọkiké ahu nke i zutaworo, nke di n'úkwù-gi, bilie, je Yufretis, zobe ya n'ebe ahu nime nḅawa nke nkume di elu.

⁵ M'we je, zobe ya n'akuku Yufretis, dika Jehova nyerem iwu.

⁶ O rue, mḅe ọtutu ubochi gasiri, na Jehova sirim, Bilie, je Yufretis, weputa ihe-ọkiké ahu n'ebe ahu, bú nke M'nyere gi iwu izobe n'ebe ahu.

⁷ M'we je Yufretis, gwue, weputa ihe-ọkiké ahu n'ebe m'zobere ya-ri: ma, le, ihe-ọkiké ahu ebibiwo, ọ bàghi n'ihe ọ bula.

⁸ Okwu Jehova we ruem nti, si,

⁹ Otú a ka Jehova siri, Otú a ka M'gēbibi npako Juda na npako bara uba nke Jerusalem.

¹⁰ Ndi ọjọ nka ndi nāju inu okwum nile, ndi nējeghari n'isi-ike nke obi-ha, we jeso chi di iche iche ọzọ ifè ha, na ikpọ isi ala nye ha, ndi nka gādi kwa ka ihe-ọkiké a, nke nādighi-abà n'ihe ọ bula.

¹¹ N'ih i na dika ihe-ọkiké nārapara n'úkwù madu, otú a ka M'meworo ka ulo Israel nile na ulo Juda nile rapara n'arum, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); ka ha we ghorom otù ndi, na aha, na otuto, na ima-nma: ma ha anughi.

¹² I gāgwa kwa ha okwu a, si, Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri, Agāḅaju ite ọ bula manya-vine: ha gāsi kwa gi, Ọ bu na ayi amaghi na agāḅaju ite ọ bula manya-vine?

¹³ I gāsi kwa ha, Otú a ka Jehova siri, Le, M'gaje iwere nḅubiga-manya-ókè mejue ndi nile bi n'ala nka, bú ndi-eze ndi nānọchi Devid n'ochē-eze-ya, na ndi-nchu-àjà, na ndi-amuma, na ndi nile bi na Jerusalem.

¹⁴ M'gātupia kwa ha, otù onye n'elu ibe-ya, ọbuná ndi bu nna na umu-ha n'otù; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta: M'gaghi-enwe ọmiko, M'gaghi-eme kwa ebere, M'gaghi-enwe kwa obi-ebere, ka M'we ghara ibibi ha.

¹⁵ Nurunu, ge kwa nti; unu adila elu n'obi: n'ih i na Jehova ekwuwo.

¹⁶ Nyenu Jehova, bú Chineke-unu, nsọpuru, tutu O me ka ọchichiri ḅa, na tutu ukwu-unu akpọbì ukwu n'elu ugwu chi-ọjiji; unu we le anya ihè, ma O mewo ya ka ọ ghọ onyinyo ọnwu, O mewo kwa ka ọ ḅa oké ọchichiri.

¹⁷ Ma ọ buru na unu anughi ya, na nzuzo ka nkpuru-obim gākwa ákwá n'ih i npako-unu; anya-miri gāpu kwa n'anyam nke-uku, anya-miri ewe si n'anyam rùda, n'ih i na adọtara ìgwè aturu Jehova n'agha.

¹⁸ Si eze, si kwa eze-nwayi, Menu onwe-unu ka unu di ala, nọdunu ala: n'ih i na ihe-isi nile nke unu adapuwo, bú okpu-eze nke ima-nma-unu.

¹⁹ Emechiwo obodo nile nke Negeb, ọ dighi kwa onye nēmeghe ha: emewo ka Juda je biri n'ala ọzọ, ha nile emezuwo ka ọ je biri n'ala ọzọ.

- ²⁰ Welie anya-unu, hu ndi nēsi n'Ugwu bia: òle ebe ìgwè aturu enyere gi, bú ìgwè ewu na aturu-gi mara nma?
- ²¹ Gini ka i gāsi, m̀be Ọ gēwere nmehie-gi leta gi, ebe gi onwe-gi zíworo ndi ahu imegide gi, bú ezi ndi-eyì-gi, ka ha buru ndi-isi-gi? ihe-ǹbu di iche iche, hà agaghi-ejidesi gi ike, dika nwanyi ime nēme?
- ²² Ma m̀be i gāsi n'obi-gi, Gini mere ihe ndia ji dakwasim? n'ihì iba-uba nke ajọ omume-gi ka eji kpughe ọnu-ọnu-ala nile nke uwe-nwuda-gi, me ikiri-ukwu-gi abua ihe-ike.
- ²³ Onye Etiopia, ọ gāḅanwe akpukpọ-arua-ya? ma-ọbu agu, ọ gāḅanwe agwa-ya? ọ buru otú a unu onwe-unu puru kwa ime ezi ihe, bú ndi emere ka unu muta ime ihe ọjọ.
- ²⁴ M'gāchusa kwa ha, dika ahihia-ọka kpọrọ nku nke nāgabiga, nye ifufe ọzara.
- ²⁵ Nka bu ihe efetara gi na nzà, òkè nke atùworo nye gi site nam, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); n'ihì na i chezọwo Mu onwem, we tukwasi okwu-ugha obi-gi.
- ²⁶ Ya mere Mu onwem ji kpughe kwa ọnu-ọnu-ala nile nke uwe-nwuda-gi rue iru-gi, ewe hu nlelì-gi.
- ²⁷ Ikwa-iko-gi nile, na ọbube-gi nile dika inyinya, nzube ọjọ nke ikwa-iko-gi, n'elu ugwu ntà nile n'ọhia, ahuwom ihe-árú-gi nile ndia. Ahuhu diri gi, Jerusalem! i gaghi-adi ọcha; #m̀be ole gāgabiga tutu ọ di?

ISI 14

Okwu Jehova nke ruru Jeremaia nti bayere okwu ǹbochi miri-ozuzo.

- ² Juda eruwo újú, ọnu-uzọ-ama-ya nile atalatawo kwa, ha yiri uwe-nkpe nọdu n'ala; iti-nkpu Jerusalem arigowo.
- ³ Ndi-ebube-ha ezigawo ndi-ntà-ha ichuta miri: ha abiaruwo olùlù-miri nile, ha achọtaghi miri; ha alatawo n'ite efu: ihere emewo ha, etiyewokwa ha n'ọnọdu-ihere, ha ekpuchiwo kwa isi-ha.
- ⁴ N'ihì ala nke ḅawara aḅawa, n'ihì na oké miri-ozuzo adighi n'ala, ihere emewo ndi-ọlu-ubi, ha ekpuchiwo isi-ha.
- ⁵ N'ihì na ọbuná nne-ele amuwo nwa n'ọhia, we rapu ya, n'ihì na ahihia ndu adighi.
- ⁶ Inyinya-ibu-ọhia eguzowo kwa n'elu ebe nile di elu nke ọhia nādighi, ha ekubawo ifufe dika nkita-ọhia; anya-ha adalawo n'isi, n'ihì na ihe-ọkukú adighi.
- ⁷ Ọ bu ezie na ajọ omume-ayi azawo megide ayi, ma Gi lua olu n'ihì aha-Gi, Jehova: n'ihì na ndaghachi-azu-ayi di ọtutu; Gi ka ayi mehieworo megide.
- ⁸ Gi olile-anya Israel, onye-nzọputa-ya na m̀be ahuhu, n'ihì gini ka I di ka ọbìà n'ala nka, na dika onye-ije nke setiworo ulo-ikwū-ya inọ ọnọdu-abali?
- ⁹ N'ihì gini ka I di ka onye ihe ḅagwojuworo anya, dika dike nāpughi izọputa? ma Gi onwe-gi nọ n'etiti ayi, Jehova, ọ bu kwa aha-Gi ka akpọkwasiworo ayi; arapula ayi.
- ¹⁰ Otú a ka Jehova siri ndi nka, Ọbuná otú a ka ha huworo nwaghari n'anya; ha eḅochighi ukwu-ha: ihe-ha atọghi kwa Jehova utọ; uḅu a ka Ọ nēcheta ajọ omume-ha, were nmehie-ha leta ha.
- ¹¹ Jehova we sim, Ekpela ekpere bayere ndi nka ichọ ọdi-nma-ha.
- ¹² M'gbe ha nēbu ọnu, M'gaghi-nānu iti-nkpu-ha; ọzọ, m̀be ha nēsure àjà-nsure-ọku na onyinye-inata-iru-ọma, ihe-ha agaghi-nātọm utọ: kama mma-agha na oké unwu n'ajọ oria na-efe efe ka M'gaje iji me ka ha gwusia.
- ¹³ M'we si, Ewó, Onye-nwe-ayi Jehova! le, ndi-amuma nāsi ha, Unu agaghi-ahu mma-agha, unu agaghi-enwe kwa oké unwu; kama udo nke ezi-okwu ka M'gēnye unu n'ebe a.

¹⁴ Jehova we sim, Amuma ugha ka ndi-amuma nēbu n'aham: eziteghm ha, enyekwagham ha iwu, agwakwagham ha okwu: amuma ọhù ugha, na nke iju arusi ase, na nke ihe-efu, na nke aghughọ nke obi-ha, ka ha nēburu unu.

¹⁵ N'ihì nka ka Jehova jì kwue okwu di otú a bayere ndi-amuma ahu ndi nēbu amuma n'aha m, ma Mu onwem eziteghi ha, ma ha onwe-ha nāsì, Mma-agha na oké unwu agaghi-adi n'ala nka: Ọ si, Agējì mma-agha, jì kwa oké unwu, me ka ndi-amuma ahu gwusia.

¹⁶ Ọzọ, ndi ahu nke ha onwe-ha nēburu amuma gābu ndi anētufu n'èzí nile nke Jerusalem n'ihì oké unwu na mma-agha; ọ dighi kwa onye nēlì ozu ha gēnwe, ha onwe-ha, na ndinyom-ha, na umu-ha ndikom, na umu-ha ndinyom: n'ihì na M'gāwukwasi ha ihe ọjọ ha.

¹⁷ I gāgwa kwa ha okwu a, si, Ka anya-miri si n'anyam erùda abali na ehihie, ka ha ghara kwa iguzo du; n'ihì na n̄baji ukwu na aka di uku ka ejiworo ̄baji ada ndim nāmaghi nwoke, ọ bu ntputa-onyá nke jorọ njo nke-uku.

¹⁸ Ọ buru na apuam je n'ohia, le, ndi ejiworo mma-agha ̄bu! ma ọ buru na abàm n'obodo a, le, ndi nāria ọria site n'oké unwu! n'ihì na ma onye-amuma ma onye-nchu-àjà, ha akpaghariwo n'ala, ma ha amaghi ihe.

¹⁹ Ì jusiwo Juda? ọ bu Zaion ka nkpuru-obi-Gi sọworo oyi? gini mere I jì tịbu ayi, ma ọ dighi ọgwugwo diri ayi? Ayi lere anya udo, ma ọ dighi ezi ihe biara; ayi lere anya m̄be ọgwugwo, ma, le, oké egwu!

²⁰ Jehova, ayi mara nmebi-iwu-ayi, na ajọ omume nna-ayi-hà: n'ihì na ayi emehiewo megide Gi.

²¹ Elelila ayi, n'ihì aha-Gi; akpọla oche-eze nke ebube-Gi ihe-nzuzu: cheta, emebila ọbụba-ndu-Gi ayi na Gi ̄bara.

²² Ọ di ihe ọ bula n'etiti ihe-efu nile nke mba nile nke nēme ka miri zo? ma-ọbu elu-igwe, hà gēnye oké miri-ozuzo? ọ bughì Gi onwe-gi bu Onye ahu, Jehova, bú Chineke-ayi? ayi gēle kwa anya Gi; n'ihì na Gi onwe-gi emewo ihe ndia nile.

ISI 15

Jehova we sim, Ọ buru na Moses na Samuel eguzo n'irum, nkpuru-obim agaghi-adi n'ebe ndi nka nọ: chupu ha n'irum, ka ha pu kwa.

² O gēru kwa, m̄be ha gāsì gi, Òle ebe ayi gāpu? i gāsì kwa ha, Otú a ka Jehova siri: Ndi diri ọnwu gāpukuru ọnwu; ndi diri mma-agha gāpukuru mma-agha; ndi diri oké unwu gāpukuru oké unwu; ndi diri ndọta-n'agha gāpukuru ndọta-n'agha.

³ M'gēme kwa ka āburu ihe anọ buru ndi-nlekọta-ha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): mma-agha ību ēbu, na nkita idọbu adọbu, na anu-ufe nke elu-igwe, na anumanu nke uwa, iripia na ibibi.

⁴ M'gēwere kwa ha nye iburu ala-eze nile nke uwa ihe-ntughari, n'ihì Manase nwa Hezekaia, bú eze Juda, n'ihì ihe o mere na Jerusalem.

⁵ N'ihì na ònye gēnwe ọmiko n'aru gi, Jerusalem? ma-ọbu ònye gēgosi gi ebere o nwere n'aru gi? ma-ọbu ònye gēwezuga onwe-ya iju ajuju bayere udo-gi?

⁶ Gi onwe-gi arapuwo Mu onwem, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), azu ka i nālaghachi: M'we setipu akam imegide gi, we bibie gi; ike nchehari agwusiwom.

⁷ M'we were ihe-nfucha fucha ha n'ọnu-uzọ-ama nke ala nka; ābabawom ha aka umu, emewom ka ndim la n'iyì; ha esighi n'uzọ nile ha lata.

⁸ Ndinyom-ha di-ha nwuru ababigaworom uba ókè kari ájá nke oké osimiri nile: emewom ka onye nke nāpunara madu ihe biakute ha n'etiti-ehihie imegide nne nke umu-okorobia:

emewom ka nhuju-anya na obi-qlulọ-miri dakwasi ya na mberede.

⁹ Nwayi nke muworo umu asa atalatawo; o kubìwo ume; anyanwu-ya adawo m̀be ubochi fòduru; ihere emewo ya, o we nwe iru-ihere: ọzọ, ndi-ha fòduru, ọ bu n'aka mma-agha ka M'gēnye ha n'iru ndi-iro-ha; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹⁰ Ahuhu dirim, nnem, na i muwom onye-ògù na onye-esem-okwu n'ebe uwa nile di! ebinyeghm ego n'uma; madu ebinyeghkwam ego n'uma; ma onye ọ bula nime ha nākqocham.

¹¹ Jehova siri, N'ezie atọpuwom i ime ezi ihe; n'ezie emewom ka onye-iro-gi riọ gi aririọ na m̀be ihe ọjọ na nime m̀be nkpaḅu.

¹² Àgētiji ígwè si n'Ugwu puta, na ọla?

¹³ Ume-gi na àkù-gi nile ka M'gēnye ka ọ buru ihe-nluta-n'agha, ọ bughi n'ihì ọnu-ahia, ma n'ihì nmehie-gi nile, ọbuná n'ókè-ala-gi nile.

¹⁴ M'gēme kwa ka ha soro ndi-iro-gi gabiga n'ala i nāmagh: n'ihì na amuyewo ọku n'iwem, n'aru unu ka ọ gēre.

¹⁵ Gi mara, Jehova: chetam, letakwam, we b̀rọm ndi nēsọḅum ọb̀; ewepulam n'eweghi- iwe-ọsọsọ nke Gi: mara na eburuwom ita-uta n'ihì Gi.

¹⁶ Achọputawo okwu-Gi, m'we rie ha; okwu-Gi we ghọrọm ihe-obi-utọ na ọnù obim: n'ihì na akpọkwasiwom aha-Gi, Jehova, Chineke nke usu nile nke ndi-agha.

¹⁷ Anọdughm ala n'ìzù nzuzo nke ndi nāchì ọchì nke-uku, aṅurighkwam ọnu: n'ihì aka-Gi náním otú nọduru ala; n'ihì na oké iwe ka I jiworo mejuem.

¹⁸ N'ihì gini ka ihe-nḅum digidere m̀be nile? n'ihì gini ka ntiputa-onyám nādighi ngwọta? ọ juwo ka agwọta ya. Ì gāburum nání ihe di ka miri-iyi nārafu arafu, dika miri na-ekwesighi ntukwasi-obi?

¹⁹ N'ihì nka ka Jehova ji si otú a, Ọ buru na i lata, M'gēme kwa ka i lata, n'irum ka i gēguzo; ọ buru na i me ka ihe di oké ọnu-ahia si n'ihè jọḅuru onwe-ya puta, dika ọnum ka i gābu: ndi ahu gālaghachikute gi, ma gi onwe-gi agaghi-alaghachikute ha.

²⁰ M'gēme kwa gi ka i ghọrọ ndi nka m̀idi ọla ewusiri ike; ha gēbuso kwa gi agha, ma ha agaghi-enwe ike imegide gi: n'ihì na gi ka M'noyere izọputa gi na inaputa gi; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

²¹ M'gānaputa kwa gi n'aka ndi ọjọ, ḅaputa gi n'aka ndi nēme ka madu ma jijiji.

ISI 16

Okwu Jehova we ruem nti, si

² I gaghi-alutara onwe-gi nwunye, i gaghi-enwe kwa umu-ndikom na umu-ndinyom n'ebe a.

³ N'ihì na okwu di otú a ka Jehova kwuru bayere umu-ndikom baye-kwa-ra umu-ndinyom, ndi amuru n'ebe a, baye-kwa-ra nne-ha ndi muru ha, baye-kwa-ra nna-ha ndi muru ha n'ala nka, si,

⁴ Site n'ọnwu nke ọria di iche iche ka ha gānwu; agaghi-etiri ha aka n'obi, agaghi-elì kwa ha; òsì-anu n'elu ala ka ha gāghọ: ha gēsìte kwa na mma-agha, site kwa n'ókè unwu, gwusia; ozu-ha gāghọ-kwa-ra anu-ufe nke elu-igwe, ghọ-kwa-ra anumanu nke uwa, ihe-oriri.

⁵ N'ihì na otú a ka Jehova siri, Abala n'ulo nke ikwa-ozu, eje-kwa-la iti aka n'obi, egosi-kwa-la ha ebere i nwere n'aru ha: n'ihì na ewepuwom udom n'ebe ndi nka nọ, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), bú ebere na obi-ebere nile.

⁶ Ha gānwu kwa, ma ndi uku ma ndi ntà, n'ala nka: agaghi-elì ha, madu agaghi-eti-kwa-ra ha aka n'obi, madu agaghi-ebì kwa onwe-ya mma, ọ gaghi-eme-kwa-ra ha isi-nkwocha:

⁷ agaghi-ekesara ha nri n'iru-újú, ikasi madu obi bayere onye nwuru anwu; agaghi-eme kwa ka ha nua iko nkasi-obi bayere nna madu ma-ọbu bayere nne madu.

⁸ Ọzọ, n'ulo nke oké oriri ka i nāgaghi-abà inọyere ha iri ihe na inu ihe-ọnuu.

⁹ N'ihì na otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Le, M'gaje ime ka olu nke obi-utọ na olu ọ̀nù na olu nwoke nālu nwunye ọhu na olu nwanyi anālu ọhu kwusi n'ebe a n'anya-unu na n'ubochi-unu.

¹⁰ O gēru kwa, m̀pẹ i gēgosi ndi nka okwu ndia nile, ha ewe si gi, N'ihì gini ka Jehova kwuworo ihe ọjọ uku a nile megide ayi? ma-ọbu gini bu ajọ omume-ayi? ma-ọbu gini bu nmehie-ayi nke ayi mehieworo megide Jehova, bú Chineke-ayi?

¹¹ I gāsi kwa ha, N'ihì na nna-unu-hà arapuwo Mu onwem, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ha we jeso chi ọzọ di iche iche, fè ha, kpọ isi ala nye ha, ma Mu ka ha rapuru, ọ bu kwa iwum ka ha nēdebeghi;

¹² unu onwe-unu emewo kwa ihe ọjọ kari nna-unu-hà; n'ihì na, le, unu nējeso, onye ọ bula isi-ike nke obi ọjọ ya unu we ghara igem nti:

¹³ M'gātupu kwa unu n'elu ala nka tukwasi unu n'ala ahu nke unu nāmaghi, ma ọ bu unu onwe-unu ma -ọbu nna-unu-hà; unu gēfè kwa chi ọzọ di iche iche n'ebe ahu ehie na abali; n'ihì na M'gaghi-emere unu amara.

¹⁴ N'ihì nka, le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na agaghi-asi kwa ọzọ, Jehova nādi ndu, bú Onye mere ka umu Israel si n'ala Ijpt rigoputa;

¹⁵ kama agāsi, Jehova nādi ndu, bú Onye mere ka umu Israel si n'ala Ugwu na n'ala nile ebe Ọ chusara ha-ri rigoputa: M'gēme kwa ka ha lata n'ala ahu nke M'nyere ndi bu nna-ha.

¹⁶ Le, M'gaje iziga kpọ ọtutu ndi-ọkù, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ha gākùru ha; emesia M'gēziga kpọ ọtutu ndi-ntá, gēsi n'elu ugwu ọ bula, na n'elu ugwu ntà ọ bula, na nime n̄pawa nkume nile di elu, chu ntá ha.

¹⁷ N'ihì na anyam abua dikwasi n'uzọ nile ha: ezopughi ha n'irum, ezobeghi kwa ajọ omume-ha pua n'iru anyam abua.

¹⁸ Ma M'gēburu uzọ kwughachi ajọ omume-ha na nmehie-ha okpukpu abua; n'ihì na ha emewo alam ka ọ ghara idi nsọ n'ozu nke nile ha nke nāsọ oyi, ọ bu kwa ihe-árú nile ha ka ha ji kpojue ihe-nketam.

¹⁹ Jehova, ikem, na ebem siri ike, na ebe-n̄bābām n'ubochi nkapaḅu, Gi ka mba nile gābiakute site na nsọtu nile nke uwa, si, Nání okwu-agma ka nna-ayi-hà ketaworo, bú ihe-efu na ihe nke ọ nadighi urù ha bara.

²⁰ Madu, ọ gēmere onwe-ya chi di iche iche, ọ bu ezie na ihe ahu abughi chi?

²¹ N'ihì nka, le, M'gaje ime ka ha mara, na m̀pẹ a ka M'gēme ka ha mara akam na idi-ikem; ha gāmara kwa na aham bu Jehova.

ISI 17

Ejiwo pen ígwè, ji kwa ọnu-ọnu diamond, de nmehie Juda: atuwo ya n'elu mbadamba nkume, bú obi-ha, na n'elu mpi nile nke ebe-ichu-àjà nile nke umu;

² ebe umu-ha nēcheta ebe-ichu-aja nile ha na Asherim-ha n'akuku osisi ndu n'elu ugwu ntà ha nile di elu.

³ Gi ugwm nke di n'ohia, ume-gi na àkù-gi nile ka M'gēnye ka ọ buru ihe-nluta-n'agma,

M'gēnye kwa ebe-gi nile di elu, n'ihī nmehie, n'ókè-ala-gi nile.

⁴ I gārapu kwa, ọbuná site n'onwe-gi, ihe-nketa-gi nke M'nyere gi; M'gēme kwa ka i fè ndi-iro-gi n'ala ahu nke i nāmagh: n'ihī na ọku ka unu muyeworo n'iwem, rue m̄pe ebighi-ebi ka ọ gēre.

⁵ Otú a ka Jehova siri: Onye anābu ọnu ka nwoke ahu bu nke nātukwasi madu obi, we me ka anu-arụ, bú madu, buru ogwe-aka-ya, onye obi-ya nēsi kwa n'ebe Jehova nọ wezuga onwe-ya.

⁶ Ọ gādi kwa ka osisi tamarisk n'ala ihe nādighi, ọ gaghi-ahu kwa m̄pe ọdi-nma nābia; ma ọ gēbi n'ebe nile kpọrọ nku n'ọzara, bú ala nnú ebe madu nēbighi.

⁷ Onye agoziri agozi ka nwoke ahu bu nke nātukwasi Jehova obi, onye Jehova bu ihe-ntukwasi-obi-ya.

⁸ Ọ gādi kwa ka osisi akuworo n'akuku miri, ọ bu kwa n'akuku osimiri ka ọ nāwasa nkporogwu-ya, ọ dighi-atu kwa egwu m̄pe okpom-ọku nābia, ma akwukwọ-ya gābu akwukwọ ndu; ọzọ, n'arọ n̄ochi miri-ozuzo ọ gaghi-echebu onwe-ya, ọ gaghi-apu kwa n'imì nkpuru.

⁹ Obi di aghughọ kari ihe nile, ihe nādighi ngwọta ka ọ bu kwa: ònye gāmara ya?

¹⁰ Mu onwem, bú Jehova, nēnyocha obi, nānwa akuru, ọbuná inye onye ọ bula dika uzọ-ya nile si di, dika nkpuru nke omume-ya nile si di.

¹¹ Dika ọkwa nke nēkpokoba umu nke ọ nāmughi, otú a ka onye nākpa àkù, ma ọ kpaghi ya n'ikpé ziri ezi, si di; n'etiti ubochi ndu-ya ọ gārapu ya, n'ikpe-azu-ya o we buru onye-nzuzu.

¹² Oche-eze nke di ebube, nke di n'elu site na mbu, ọnọdu nke ebe nsọ ayi,

¹³ olile-anya Israel, ka Jehova bu, ihere gēme ndi nile nārapu Gi: ndi nēsi n'ebe M'nọ wezuga onwe-ha, n'ala ka agēde ha, n'ihī na ha arapuwo isi-iyi nke miri nēnye ndu, bú Jehova.

¹⁴ Me ka m'diri ndu, Jehova, m'we diri ndu; zọputam, ewe zọputam: n'ihī otutom ka I bu.

¹⁵ Le, ndi ahu nāsīm, Òle ebe okwu Jehova di? biko, ya bia.

¹⁶ Ma mu onwem, anukpoghm ipu n'iso Gi n'izù aturu; ọzọ, ubochi nādighi ngwọta, achosighm ya ike; Gi onwe-gi mara: ihe si n'ebughere-ọnum puta, na ncherita-iru Gi ka ọ diworo.

¹⁷ Agholam ihe-ujọ: ebe-n̄abàm ka I bu n'ubochi ihe ojọ.

¹⁸ Ka ihere me ndi nēsofūm, ma ka ihere ghara ime mu onwem; ka ndi ahu tua ujọ, ma ka mu onwem ghara itu ujọ: me ka ubochi ihe ojọ biakwasi ha, were kwa okpukpu ntipia abua tipia ha.

¹⁹ Otú a ka Jehova sirim: Je, guzo n'ọnu-uzọ-ama nke umu ndim, nke ndi-eze Juda nēsi abata, nke ha nēsi apu kwa, guzo kwa n'ọnu-uzọ-ama nile nke Jerusalem;

²⁰ si ha, Nurunu okwu Jehova, unu ndi-eze Juda, na Juda nile na ndi nile bi na Jerusalem, bú ndi nābata n'ọnu-uzọ-ama ndia:

²¹ otú a ka Jehova siri: Lezieni onwe-unu anya, unu ebu-kwa-la ibu n'ubochi-izu-ike, unu ebubà-kwa-la ya n'ọnu-uzọ-ama nile nke Jerusalem;

²² unu agaghi-ebupu kwa ibu n'ulo-unu n'ubochi-izu-ike, ọ bu kwa ozi ọ bula ka unu nāgaghi-eje: ma donu ubochi-izu-ike nsọ, dika M'nyere nna-unu-hà iwu;

²³ ma ha anughi, ha atoghi kwa nti-ha n'ala, ha we kwesie olu-ha ike, ka ha we ghara inu, ghara kwa inara idọ-aka-na-nti.

²⁴ O gēru kwa, ọ buru na unu egem nti nke-oma, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ighara ibubata ibu n'ọnu-uzọ-ama nile nke obodo a n'ubochi-izu-ike, kama ya ido ubochi-izu-ike nsọ, ighara ije ozi ọ bula nime ya;

²⁵ ndi-eze na ndi-isi, ndi nānọkwasi n'ochē-eze Devid, gābata kwa n'ọnu-uzọ-ama nile nke obodo a, bú ndi nānọkwasi n'ubọ-ala na n'inyinya, ha onwe-ha, na ndi-isi-ha, ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem: obodo a gānọgide kwa rue m̀be ebighi-ebi.

²⁶ Ha gēsi kwa n'obodo nile nke Juda, si kwa n'ebe nile di Jerusalem buruburu, si kwa n'ala Benjamin, si kwa n'ebe di ala ala, si kwa n'ugwu, si kwa na Negeb, bia, nēwebata ihe àjà-nsure-ọku, na àjà ọzọ, na onyinye-inata-iru-oma, na frankincense, nēwebata kwa ekele, n'ulo Jehova.

²⁷ Ma ọ buru na unu egeghm nti ido ubọchi-izu-ike nsọ, na ighara ibū ibu bata n'ọnu-uzọ-ama nile nke Jerusalem n'ubọchi-izu-ike; M'gēsuye kwa ọku n'ọnu-uzọ-ama-ya nile, ọ gērichapu kwa ulo-elu nile nke Jerusalem, agaghi-emenyu kwa ya.

ISI 18

Okwu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, si,

² Bilie, rida n'ulo ọkpụ-ite, ọ bu kwa n'ebe ahu ka M'gēme ka i nu okwum.

³ M'we rida n'ulo ọkpụ-ite, ma, le, ọ nēje ozi-ya n'elu wheel-ya abua.

⁴ Ewe bibie ihe onye ahu ji urọ akpu n'aka ọkpụ-ite ahu, o we kpu kwa ya ọzọ ihe di iche, dika o ziri ezi n'anya ọkpụ-ite ahu ikpu ya.

⁵ Okwu Jehova we ruem nti, si,

⁶ Àpughm ime unu dika ọkpụ-ite a mere, unu ulo Israel? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta. Le, dika urọ si di n'aka ọkpụ-ite a, otú a ka unu onwe-unu di n'akam, unu ulo Israel.

⁷ N'otù ntabi-anya ahu m̀be M'nēkwu okwu bayere mba ọ bula, iropu ya na ikwada ya na ime ka ọ la n'iyi;

⁸ ọ buru na mba ahu nke M'kwuoro okwu bayere ya esi n'ihe ọjọ ya chigharia, M'gēchēghari kwa n'ihe ọjọ ahu nke M'chère ime ya.

⁹ Ọzọ, n'otù ntabi-anya ahu m̀be M'nēkwu okwu bayere mba ọ bula, baye-kwa-ra ala-eze ọ bula, iwu ya dika ulo na iku ya dika osisi;

¹⁰ ọ buru na o me ihe jorọ njo n'anyam, we ghara ige nti n'olum, M'gēchēghari kwa n'ezi ihe ahu, nke M'siri na M'gēji me ya nma.

¹¹ Ma uḅu a, biko, gwa ndi Juda, gwa kwa ndi bi na Jerusalem, okwu, si, Otú a ka Jehova siri: Le, Mu onwem nākpụ ihe ọjọ megide unu, nēchè kwa èchìchè megide unu: biko, sinu, onye ọ bula n'uzọ ọjọ ya, lata, me kwa ka uzọ nile unu na omume nile unu di nma.

¹² Ma ha siri, Ntukwasi-obi adigh: n'ihì na èchìchè nile nke ayi ka ayi nējeso, ayi nēme kwa, onye ọ bula ihe isi-ike nke obi ọjọ ya.

¹³ N'ihì nka ka Jehova ji si otú a: Biko, juanu n'etiti mba nile, si, Ònye nuworo ihe di ka ndia? ihe jọburu onwe-ya nke-uku ka nwa-aḅoghọ Israel nke nāmaghi nwoke meworo.

¹⁴ Snow nke Lebanon, ọ gārapu oké nkume nke ọhia? ma-ọbu miri oyi nke si n'ala ọzọ erù, ọ gātada?

¹⁵ N'ihì na ndim echezọwom, ihe-efu ka ha sureworo ihe-nsure-ọku nēsì isì utọ nye; ha we me ka ha su ngongọ n'uzọ nile ha, bú uzọ-ije nile nke m̀be ebighi-ebi gara aga, ije ije n'okporo-uzọ di iche iche, bú uzọ anātulighi atuli;

¹⁶ ime ka ala-ha ghọ ihe-iju-anya, na ihe-ima-ọsọ m̀be ebighi-ebi; ọ gēju onye ọ bula nke nāgabiga n'akuku ya anya, o gēfufe kwa isi-ya.

¹⁷ Dika ifufe Iru-anyanwu ka M'gāchusa ha n'iru onye-iro; azu, ọ bughi iru, ka M'gēme ka hu ha n'ubọchi nhuju-anya-ha.

¹⁸ Ha we si, Bianu, ka ayi chē èchìchè megide Jeremaia; n'ihì na iwu agaghi-esi n'ebe

onye-nchu-àjà nọ la n'iyì, ndum-ọdu agaghi-esi kwa n'ebe onye mara ihe nọ, okwu agaghi-esi kwa n'ebe onye-amuma nọ. Bianu, ka ayi were ire-ayi tiḡue ya, ma ka ayi ghara ina nti n'okwu-ya nile.

¹⁹ Nam nti, Jehova, ge kwa nti olu ndi nālusom ọgù.

²⁰ Àgākwughachi ihe ọjọ n'ọnọdu ezi ihe? n'ihì na ha egwuoro nkpuru-obim olùlù. Cheta nguzo m'guzoro n'iru Gi ikwu ezi ihe bayere ha, ime ka ọnuma-Gi si n'aru ha laghachi.

²¹ N'ihì nka were umu-ha nye oké unwu, rara kwa ha nye n'aka mma-agha; ka ndinyom-ha ghọ kwa ndi ịara aka nwa na ndi di-ha nwuru; ka ndikom-ha ghọ kwa ndi ọnwu ịuru, ka umu-okorobia-ha ghọ ndi etiḡuru na mma-agha n'agha.

²² Ka anuru iti-nkpu nke gēsìte n'ulo nile ha, mḡe I gēme ka usu ndi nāpunara madu ihe biakwasi ha na mberebe: n'ihì na ha egwuwo olùlù inwudem, ha ezobewo-kwa-ra ukwum abua iḡudu di iche iche.

²³ Ma Gi onwe-gi, Jehova, amawo ndum-ọdu nile ha imegidem ime ka m'nwua; ekpuchila aḡo omume-ha, ehichapu-kwa-la nmehie-ha n'iru Gi: ma ka ha ghọ ndi emeworo ka ha su ngongo n'iru Gi; meso ha na mḡe iwe-Gi.

ISI 19

Otú a ka Jehova siri, Je, zuta karama nke ọkpu-ite ji urọ akpu, chiri kwa ufodu nime ndi-okenye ndim, na nime ndi-okenye ndi-nchu-àjà;

² purue ndagwurugwu nwa Hinom, nke di n'oghere ọnu-uzọ-ama ejùjù, kpọsa n'ebe ahu okwu nile nke M'gāgwa gi:

³ si, Nurunu okwu Jehova, unu ndi-eze Juda, na ndi bi na Jerusalem; otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri, Le, M'gaje ime ka ihe ọjọ biakwasi ebe a, nke nti abua nke onye ọ bula nānu ya gāzu wuruwuru.

⁴ N'ihì na ha arapuwom, we ghara imata ebe a, we surere chi ọzọ di iche iche ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ nime ya, bú ndi ha nāmaghi, ha onwe-ha na ndi bu nna-ha na ndi-eze Juda; ha emejuwo kwa ebe a n'ọbara ndi nēmeghi ihe ọjọ;

⁵ ha ewuwo kwa ebe nile di elu nke Beal, isure umu-ha ndikom n'ọku ka ha buru àjà-nsure-ọku anāchuru Beal; nke M'nēnyeghi n'iwu, ekwughkwam ya, ọ bataghi kwa n'obim:

⁶ n'ihì nka, le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), mḡe agaghi-akpọ kwa ebe a Tofet ọzọ, ma-ọbu Ndagwurugwu nwa Hinom, kama agākpọ ya Ndagwurugwu Oḡuḡu.

⁷ M'gāwusi kwa ndum-ọdu Juda na Jerusalem n'ebe a dika miri; M'gēme kwa ka ha da site na mma-agha n'iru ndi-iro-ha, na site n'aka ndi nāchọ ndu-ha: M'gēnye kwa ozu-ha iburu anu-ufe nke elu-igwe, na iburu anumanu nke uwa, ihe-oriri.

⁸ M'gēme kwa ka obodo a ghọ ihe-iju-any, ka ọ ghọ kwa ihe-ima-ọsọ; ọ gēju onye ọ bula nke nāgabiga n'akuku ya anya, ọ gāma kwa ọsọ n'ihì ihe-otiti-ya nile.

⁹ M'gēme kwa ka ha rie anu-ar, nke umu-ha ndikom na anu-ar, umu-ha ndinyom, ha gēri kwa, onye ọ bula anu-ar, ibe-ya, nime nnochigide-n'agha na nime nkpaḡu, nke ndi-iro-ha na ndi nāchọ ndu-ha nākpḡu ha.

¹⁰ I gētiwa kwa karama ahu n'anya ndikom ahu, bú ndi nēso gi je,

¹¹ i gāsì kwa ha, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri: Ọbuna otú a ka M'gētiwa ndi nka na obodo a, dika madu si etiwa ite ọkpu-ite, nke anāpughi imezi kwa ya ọzọ: ọ bu kwa na Tofet ka ha gēlì ozu, n'ihì na ebe ilì ozu adighi.

¹² Otú a ka M'gēme ebe a, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), me kwa ndi bi ya, ọbuná ime obodo a ka ọ di ka Tofet:

¹³ ulu nile nke Jerusalem na ulu nile ndi-eze Juda, nke ruru áru, gādi kwa ka ebe Tofet, bú

ulo nile nke ha sureworo ihe-nsure-ọku nēsì ìsì uto n'elu-ha nye usu nile nke ihe elu-igwe, wusi-kwa-ra chi ọzọ di iche iche àjà-ihe-ọnu.

¹⁴ Jeremaia we si na Tofet bia, ebe Jehova zigara ya ibu amuma; o we guzo n'ogige ulo Jehova, si ndi Israel nile:

¹⁵ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri, Le, M'gaje ime ka ihe ọjọ a nile biakwasi obodo a, biakwasi kwa obodo-ya nile, bú nke M'kwuworo megide ya; n'ihì na ha ekwesiwò olu-ha ike, ka ha ghara inu okwum nile.

ISI 20

Pashua nwa lmea, bú onye-nchu-àjà, nke bu kwa onye-nlekọta, onye-ndú n'ulo Jehova, Pashua ahu we nu ka Jeremaia nēbu amuma okwu ndia.

² Pashua we tie Jeremaia, bú onye-amuma, ihe, tiye ya n'ọtọsi ahu nke di n'ọnu-uzọ-ama Benjamin di n'elu, nke di n'ulo Jehova.

³ O rue n'echi-ya, na Pashua mere ka Jeremaia si n'ọtọsi ahu puta. Jeremaia we si ya, Ọ dughi Pashua ka Jehova kpọworo aha-gi, kama ọ bu Megoa-misabibi.

⁴ N'ihì na otú a ka Jehova siri, Le, M'gaje ime gi ka i ghọrọ onwe-gi, ghọ-kwa-ra ndi nile nāhu gi n'anya, ihe-ujọ: ha gāda kwa site na mma-agha ndi-iro-ha, anya-gi abua ganāhu kwa ya: ọ bu kwa Juda nile ka M'gēnye n'aka eze Babilon, ọ gēme kwa ka ha je biri na Babilon, ọ gēji kwa mma-agha tịue ha.

⁵ M'gēnye kwa ihe nile akpakọbara n'obodo a, na ihe nile putara na ndọbu ọ nāđọbu onwe-ya n'ọlu, na ihe-ya nile nke di oké ọnu-ahia, e, àkù nile nke ndi-eze Juda ka M'gēnye n'aka ndi-iro-ha, ndi gāluta ihe-ha n'agha, chiri ha, chibà ha na Babilon.

⁶ Gi onwe-gi kwa, Pashua, na ndi nile bi n'ulo-gi gēje na ndọta-n'agha: ọ bu kwa Babilon ka i gābata, ọ bu kwa n'ebe ahu ka i gānwu, ọ bu kwa n'ebe ahu ka agēlì gi, gi onwe-gi, na ndi nile nāhu gi n'anya, ndi i buworo amuma ugha.

⁷ I rāwom urà, Jehova, ewe rāram: I jidewom, we nwe ike karim: aghowom ihe-ichì-ọchì ogologo ubọchi nile, madu nile ọ bula nākwam emò.

⁸ N'ihì na m̀be ọ bula m'nēkwu, etim nkpu; Ihe-ike na Ipunara-madu-ihe, ka m'nākpọ nkpu: n'ihì na okwu Jehova ghọrọm ihe-ita-uta na ihe-ikwa-emò ogologo ubọchi nile.

⁹ M'we si, M'gaghi-ehota Ya, m'gaghi-ekwu kwa okwu ọzọ n'aha-Ya. O we di n'obim dika ọku nēre ere nke emechibidoro n'okpukpum nile, ike gwu-kwa-ram inagide ya, enweghkwam ike.

¹⁰ N'ihì na anuwom akukọ ọjọ nke ọtutu madu, ujọ dim buruburu. Gosinu, ayi gēgosi kwa ya, ka ha nāsì, bú ndi nile mu na ha di n'udo, ndi nēche nche n'akukum; eleghi anya agāràra ya, ayi ewe nwe ike imegide ya, bọọ ọbọ-ayi n'aru ya.

¹¹ Ma Jehova nọyerem dika dike nke nēme ka ama jijji: n'ihì nka ndi nēsohum gāsu ngongọ, ha agaghi-enwe kwa ike: ihere gēme ha nke-uku, n'ihì na ha enweghi uche, agaghi-echezọ ọnođu-ihere di m̀be ebighi-ebi nke etiyere ha.

¹² Ma, Gi Jehova nke usu nile nke ndi-agha, Onye nānwa onye ezi omume, Onye nāhu akuru na obi, ka m'hu ọbọ-Gi nke I gābọ ha; n'ihì na Gi ka m'kpugheworo okwu-ikpém.

¹³ Bùkuenu Jehova abù, tonu Jehova: n'ihì na Ọ naputawo nkpuru-obi nke ọbeye n'aka ndi nēme ihe ọjọ.

¹⁴ Ihe anābu ọnu ka ubọchi ahu bu nke amurum nime ya: ubọchi nke nnem murum, ya ghara ibu nke agoziri agozi.

¹⁵ Onye anābu ọnu ka nwoke ahu bu nke ziri nnam ozi, si, Amutara gi nwa-nwoke; nēme ka ọ nūria ọnu nke-uku.

- ¹⁶ Ka nwoke ahu di kwa ka obodo nile nke Jehova kwaturu, ghara ichèghari: ya nu kwa iti-nkpu n'ututu, na iti-nkpu agha n'etiti-ehihie;
- ¹⁷ n'ihì na o meghe ka m'nwua site n'afọ nnem; nnem ewe ghọrọm ìlì, afọ-ya anēburum m̀be ebighi-ebi.
- ¹⁸ N'ihì gini kwa ka m'siri n'afọ nnem puta ihu ọ̀nọdu ọ̀ọ na nwuta, ewe jì ihere me ka ubọchim nile gwusia?

ISI 21

- O**kwu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, m̀be eze, bú Zedekaia, zigara ya Pashua nwa Malkija, na Zefanaia nwa Maaseia, bú onye-nchu-àjà, si,
- ² Biko, juara ayi Jehova ase; n'ihì na Nebukadreza, bú eze Babilon, ebusowo ayi agha: eleghe anya Jehova gēmeso ayi dika oké ọlu-Ya nile si di, we me ka o si n'aru ayi rigo la.
- ³ Jeremaia we si ha, Otú a ka unu gāsi Zedekaia:
- ⁴ Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri, Le, M'ganēchighari ihe agha nile nke di n'aka-unu, nke unu onwe-unu jì ebuso eze Babilon na ndi Kaldea agha, bú ndi nānọchigide unu n'agha n'azu m̀bidi obodo, M'gāchikọta kwa ha n'etiti obodo a.
- ⁵ Mu onwem gēbuso kwa unu agha n'aka eseteri eseti, na n'ogwe-aka di ike, ọbuná n'iwe, na n'ọnuma, na n'oké iwe.
- ⁶ M'gētiḅu kwa ndi bi n'obodo a, ma madu ma anumanu: n'ajọ ọria uku nēfe efe ka ha gānwu.
- ⁷ Ma emesia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), M'gēwere Zedekaia, bú eze Juda, na ndi-orù-ya, na ndim, bú ndi puru n'ajọ ọria ahu nke nēfe efe, pu kwa na mma-agma, na n'oké unwu, fọduru n'obodo a, nye ha n'aka Nebukadreza, bú eze Babilon, na n'aka ndi-iro-ha, na n'aka ndi nāchọ ndu-ha: ọ gēji kwa ọnu mma-agma tiḅu ha; ọ gaghi-emere ha ebere, ọ gaghi-enwe kwa ọmiko, ọ gaghi-enwe kwa obi-ebere.
- ⁸ Ndi nka ka i gāsi kwa, Otú a ka Jehova siri: Le, M'nēche n'iru unu uzọ ndu na uzọ ọnwu.
- ⁹ Onye nānọgide n'obodo a gānwu site na mma-agma, na site n'oké unwu, na site n'ajọ ọria nēfe efe: ma onye nāpu apu, nke nādakuru ndi Kaldea ndi nānọchigide unu n'agha, ọ gādi ndu, ndu-ya ewe ghọrọ ya ihe-nkwata.
- ¹⁰ N'ihì na edowom irum n'aru obodo a ime ya ihe ọ̀ọ, ọ bughì ime ya ezi ihe, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): n'aka eze Babilon ka agēnye ya, ọ gēsùre kwa ya n'ọku.
- ¹¹ Ma okwu bayere ulo eze Juda, nurunu okwu Jehova:
- ¹² unu ulo Devid, otú a ka Jehova siri, Kpenu ikpe n'ututu, naputa-kwa-nu onye anapuworo ihe n'ike n'aka onye-nmeḅu, ka ọnumam we ghara ipu dika ọku, ghara kwa ire ere nke ọ nādighe onye ganēmenyu ya, n'ihì ihe ọ̀ọ nke omume nile unu.
- ¹³ Le, Mu nēmegide gi, gi nwayi bi na ndagwurugwu, gi oké nkume nke ebe di lari, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); unu ndi nāsi, Ònye gāridata imegide ayi? ma-ọbu ònye gābata n'ebe-obibi nile ayi?
- ¹⁴ M'gēwere kwa nmehie-unu leta unu dika nkpuru omume nile unu si di, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): M'gēsuye kwa ọku n'oké ọhia-ya, ọ gērichapu kwa ihe nile di ya buruburu.

ISI 22

Otú a ka Jehova siri: Rida n'ulo eze Juda, kwue okwu a n'ebe ahu,

² si, Nuru okwu Jehova, gi eze Juda, onye nānọkwasi n'oché-eze Devid, gi onwe-gi, na ndi-orù-gi, na ndi-gi ndi nābata n'ọnu-uzọ-ama ndia.

³ Otú a ka Jehova siri: Menu ihe ekpere n'ikpe na ezi omume, naputa-kwa-nu onye anapuworo ihe n'ike n'aka onye-nmebu: unu emeju-kwa-la ọbịa, ma-ọbu nwa-nbei, ma-ọbu nwanyi di-ya nwuru, unu emela ha ihe-ike, unu awusi-kwa-la ọbara nēmeghi ihe ọjọ n'ebe a.

⁴ N'ihì na ọ buru na unu eme ihe a n'ezie, ndi-eze ndi nānọchi Devid n'oché-eze-ya gābata kwa n'ọnu-uzọ-ama nke ulo a, bú ndi nānọkwasi n'uḅọ-ala na n'inyinya, ya onwe-ya, na ndi-orù-ya, na ndi-ya.

⁵ Ma ọ buru na unu anughi okwu ndia, ejiwom Onwem n'ụ iyi, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na nkponkpọ ebe ka ulo a gāghọ.

⁶ N'ihì na ihe di otú a ka Jehova kwuru bayere ulo eze Juda, si: Gilead ka i burum, bú isi Lebanon: ma aghaghm ime gi ka i ghọ ọzara, na obodo nke madu nēbighi.

⁷ M'gēdo kwa ndi-nbibi nsọ imegide gi, onye ọ bula na ihe-agha-ya: ha gēbutu kwa osisi cedar gi nile kachasi nma, me ka ha dakwasi n'ọku.

⁸ Ọtutu mba gāgabiga kwa n'akuku obodo a, ha gāsirita kwa ibe-ha n'otù n'otù, N'ihì gini ka Jehova meworo obodo uku a otú a?

⁹ Ha gāsi kwa, Ọ bu n'ihì na ha rapuru ọbụba-ndu nke Jehova, bú Chineke-ha, we kpọ isi ala nye chi ọzọ di iche iche, fè ha.

¹⁰ Unu akwalara onye nwuru anwu ákwá, unu egosi-kwa-la ya ebere unu nwere n'aru ya: kwasierenu onye-ije ahu ike; n'ihì na ọ gaghi-alata kwa ọzọ, ọ gaghi-ahu kwa ala amuru ya ọzọ.

¹¹ N'ihì na okwu di otú a ka Jehova kwuru bayere Shalum nwa Josaia, bú eze Juda, nke bu eze n'ọnođu Josaia, bú nna-ya, nke siri n'ebe a pua, si: Ọ gaghi-alata kwa n'ebe ahu ọzọ;

¹² kama n'ebe ahu nke ha mere ya ka ọ je biri, n'ebe ahu ka ọ gānwu, ma ala nka ka ọ nāgaghi-ahu kwa ọzọ.

¹³ Ahuhu gādiri onye ji ajọ omume ewu ulo-ya, nke ji kwa ikpé nēzighi ezi ewu ime-elu-ya nile; nke nēme ka madu-ibe-ya fè òfùfè n'efu, ọ dighi-enye kwa ya ugwo-ọlu-ya;

¹⁴ onye nāsi, M'gēwuru onwem ulo uku na ime-ulo-elu di iche iche sara mbara, onye nēmere onwe-ya ka window-ya sa mbara; eji kwa osisi cedar machita elu-ya, eji kwa ihe-otite nācha uhie uhie te ya.

¹⁵ Ì gābu eze, n'ihì na gi onwe-gi nānu ọku n'obi ika ndi ọzọ n'iji osisi cedar ewu ulo? nna-gi, ò righi ihe, n'ụ kwa ihe-ọnu, me kwa ihe ekpere n'ikpe na ezi omume? mbe ahu ka ọ diri ya nma.

¹⁶ O kpere ikpe onye ewedara n'ala na ọbenye; mbe ahu ka ọ di nma. Nka abughi imaram? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹⁷ Ma anya-gi abua na obi-gi adighi n'ihé ọ bula ma-ọbughi nání n'urù nēzighi ezi gi, na n'iwusi ọbara nēmeghi ihe ọjọ, na n'imebu emebu, na n'izopia-azopia, ime ya.

¹⁸ N'ihì nka ka Jehova ji kwue okwu di otú a bayere Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, si: Ha agaghi-etiri ya aka n'obi, si, Éwù, nwa-nnem nwoke! ma-ọbu, Éwù, nwa-nnem nwanyi! ha agaghi-etiri ya aka n'obi, si, Éwù, onye-nwe-ayi! ma-ọbu, Éwù, ebube-ya!

¹⁹ Olilì nke inyinya-ibu ka agēji lile ya, agādoro ya, tufue ya n'ebe di anya n'azu ọnu-uzọ-ama Jerusalem.

²⁰ Rigo na Lebanon, ti kwa nkpu; me kwa ka olu-gi da udà na Beshan: si kwa n'Abarim tie

nkpu; n'ihì na etipawo ndi nile nāhu gi-ri n'anya.

21 Agwaram i okwu n'udo-gi; ma i siri, M'gaghi-anu. Nka bu uzọ-gi site na m̀be i di na nwata, na i geghi nti olum.

22 Ndi-ozùzù-aturu-gi nile ka ifufe gāzù dika aturu, ndi nāhu gi n'anya gēje na ndota-n'agha: n'ezie m̀be ahu ka ihere gēme gi, agētiye kwa gi n'ọ̀nọdu-ihere, site n'ihe ọjọ gi nile.

23 Gi nwanyi nēbi na Lebanon, nke nālu akwu-gi n'etiti osisi cedar nile, le, ka i si buru onye agēmere amara nke-uku m̀be ihe-n̄bụ nābiakwasi gi, n̄bali dika nke nwanyi ime nēme!

24 Mu onwem nādi ndu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ọ buru si na Konaia nwa Jehoiakim, bú eze Juda, bu n̄ba-aka-akàrà n'aka-nrim, ma ọbuná n'ebe ahu ka M'gāđọpu gi;

25 M'gēnye kwa gi n'aka ndi nāchọ ndu-gi, na n'aka ndi gi onwe-gi nātu ujo ha, bú n'aka Nebukadreza, bú eze Babilon, na n'aka ndi Kaldea.

26 M'gētufu kwa gi na nne-gi onye muru gi, rue ala ọzọ, ebe anāmughi unu; ọ bu kwa n'ebe ahu ka unu gānwu.

27 Ma n'ala ahu nke ha onwe-ha nātukwasi nkpuru-obi-ha, si na ha gālaghachi n'ebe ahu, n'ebe ahu ka ha nagaghi-alaghachi.

28 Ọ bu ite eleliri elelì nke etipara etipia ka nwoke a, bú Konaia, bu? ọ bu ihe nke nādighi-atọ uto? gini mere eji tufu ha-ri, ya onye-ya na nkpuru-ya, tukwasi ha n'ala nke ha nāmaghi?

29 Ala, ala, ala, nuru okwu Jehova.

30 Otú a ka Jehova siri, Denu nwoke a n'akwukwọ na ọ bu onye ̄ba aka nwa, bú nwoke nke ihe nāgaghi-agara nke-oma n'ubochi-ya nile: n'ihì na ọ dighi onye ọ bula nime nkpuru-ya ihe gāgara nke-oma, nke ganānọkwasi n'ochē-eze Devid, nāchi kwa achi ọzọ na Juda.

ISI 23

Ahuhu gādiri ndi-ozùzù-aturu ndi nēme ka ìgwè ewu na aturu nke ebe-ita-nrim la n'iyì, kpasa ha; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

2 N'ihì nka ka Jehova, bú Chineke nke Israel, ji kwue okwu di otú a megide ndi-ozùzù-aturu ndi nāzù ndim dika aturu, si: Unu onwe-unu akpasawo ìgwè ewu na aturu nkem, chusa ha, unu elekọtaghi kwa ha; le, M'gaje iwere ihe ọjọ nke omume nile unu leta unu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

3 Mu onwem gāchikọta kwa ìgwè ewu na aturu nkem fọduru site n'ala nile ebe M'chusaworo ha, M'gēme kwa ka ha lata n'ebe-ita-nri-ha; ha gāmu kwa ọmùmù, ba uba.

4 M'gēme kwa ka ndi-ozùzù-aturu biliere ha, ndi gāzù ha: ha agaghi-atu kwa egwu ọzọ, ha agaghi-atu kwa ujo, agaghi-ele kwa anya otù efu nime ha na o furu efu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

5 Le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be M'gēme ka Ihe-opupú nke nēme ezi omume biliere Devid, otù Eze gābu kwa eze, ọ gēnwe kwa uche, me ihe ekpere n'ikpe na ezi omume n'ala nka.

6 N'ubochi-ya ka agāzọputa Juda, Israel gēbi kwa na ntukwasi-obi: nka bu kwa aha-ya agākpọ ya, Jehova bu ezi omume-ayi.

7 N'ihì nka, le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na ha agaghi-asi kwa ọzọ, Jehova nādi ndu, bú Onye mere ka umu Israel si n'ala Ijpt rigoputa;

8 kama ha gāsì, Jehova nādi ndu, bú Onye mere ka nkpuru ulo Israel si n'ala Ugwu na

n'ala nile ebe M'chusara ha-ri rigoputa, bata; ha gēbi kwa n'elu ala nke aka ha.

⁹ Okwu bayere ndi-amuma. Obim tiwara etiwa nimem, ọkpukpum nile emewo nkpatu; adiwom ka onye n̄ubigaworo manya ókè, na dika nwoke nke manya-vine bàworo n'anya nke-uku; n'ihì Jehova, na n'ihì okwu nsọ Ya nile.

¹⁰ N'ihì na ala nka juputara na ndi nākwa iko; n'ihì na site n'ọbụba-iyi ala nka nēru újù; ebe-ita-nri nile nke ọzara akpọwo nku; ọbụba-ọsọ-ha dī kwa njọ, idi-ike-ha abughì kwa ihe ziri ezi.

¹¹ N'ihì na emeruo ma onye-amuma ma onye-nchu-àjà; e, n'ulom ka M'chọputaworo ihe ọjọ ha; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹² N'ihì nka uzọ-ha gādi ha ka ebe nālọ alọ n'oké ọchichiri: agāchu ha, ha ewe dabà nime ya: n'ihì na M'gēme ka ihe ọjọ biakwasi ha, n'arọ nleta-ha; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹³ Ọ bu kwa n'aru ndi-amuma Sameria ka M'huworo ihe-nzuzu; ha jiri Beal bu amuma, we me ka ndim, bú Israel, kpafue.

¹⁴ Ọzọ, n'aru ndi-amuma Jerusalem ka M'huworo ihe jọburu onwe-ya; ha nākwa iko, nējeghari kwa n'okwu-ugha, ha emewo kwa ka aka ndi nēme ihe ọjọ dī ike, ha we ghara isi, onye ọ bula n'ihē ọjọ ya, lata: ha nile aghōworom ihe dī ka Sọdọm, ndi bi nime ya aghōwo-kwa-ram ihe dī ka Gọmọra.

¹⁵ N'ihì nka ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha jì kwue okwu dī otú a bayere ndi-amuma ndia, si: Le, M'gaje ime ka ha rie wormwood, M'gēme kwa ka ha n̄ua miri ísì; n'ihì na ndi-amuma nke Jerusalem ka nmeru puworo je rue ala nka nile.

¹⁶ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri, Unu egela nti n'okwu nile nke ndi-amuma ahu ndi nēburu unu amuma; ndi nēme unu ihe-efu ka ha bu: ọhù nke obi-ha ka ha nēkwu, ha adighi-ekwu site n'ọnu Jehova.

¹⁷ Ha nọ nāsì ndi nēlèlì, Jehova ekwuwo okwu, si, Udo gādiri unu; ọ bu kwa onye ọ bula nke nējeghari n'isi-ike nke obi-ya ka ha siworo, Ihe ọjọ agaghi-abiakwasi unu.

¹⁸ N'ihì na ònye guzoworo n'ìzù nzuzo nke Jehova, nke ọ gāhu nu kwa okwu-Ya? ònye n̄aworo okwum nti, we nu ya?

¹⁹ Le, oké ifufe Jehova, bú ọnuma-Ya, apuwo, ọbuná oké ifufe nēfesi ike buruburu: n'isi ndi nēmebi iwu ka ọ gēfekwasi si-ike.

²⁰ Iwe Jehova agaghi-alaghachi azu, rue m̄be O mere ya, ru kwa m̄be O mere ka ihe-nzube nile nke obi-Ya guzosie ike: na m̄be ikpe-azu nke ubọchi ndia unu gāghọta ya nke-oma.

²¹ Eziteghm ndi-amuma ahu, ma ha onwe-ha ọara ọsọ: agwaghm ha okwu, ma ha onwe-ha buru amuma.

²² Ma ọ buru na ha guzori n'ìzù nzuzo nkem, ha gēmewori ka ndim nuru okwum nile, ha gēmewori kwa ka ha si n'uzọ ọjọ ha na n'ihē ọjọ nke omume nile ha, lata.

²³ Ọ bu Chineke nke nọ nso ka M'bu, ghara ibu Chineke nọ n'ebe dī anya? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

²⁴ Ọ dī onye ọ bula gēzobe onwe-ya n'ebe ọ bula dī nzuzo, Mu onwem we ghara ihu ya anya? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta. Ọ bughì elu-igwe na uwa ka M'juputara? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

²⁵ Anuwom ihe ahu nke ndi-amuma siri, bú ndi nēbu amuma agha n'aham, si, Arọwom nrọ, arọwom nrọ.

²⁶ Rùe ole m̄be ka nka gādi n'obi ndi-amuma ndi nēbu amuma ugha; bú ndi-amuma nke nēbu amuma aghughọ nke obi-ha?

²⁷ Ndi nēchè èchìchè ime ka ndim chezọ aham site na nrọ nile ha nke ha nēzeritara ibe-ha n'otù n'otù, dika ndi bu nna-ha chezọ aham site na Beal.

28 Onye-amuma nke nrọ di ya n'ọnu, ya ze nrọ-ya; ọzọ, onye ahu okwum di ya n'ọnu, ya kwue okwum n'ezikwu. Gini ka okporo-ọka na ọka wheat nwekọrọ? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

29 Ọ bughị otú a ka ọ di? na okwum di ka ọku, (ọ bu ihe sin'ọnu Jehova puta); na dika otútù nke nētipia nkume di elu?

30 N'ihì nka, le, Mu nēmegide ndi-amuma, (ọbu ihe si n'ọnu Jehova puta), bú ndi nēzu okwum nile n'ori, onye ọ bula n'aka ibe-ya.

31 Le, Mu nēmegide ndi-amuma, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), bú ndi nēwere ire-ha kwue ihe, si, Ọ bu ihe si Ya n'ọnu puta.

32 Le, Mu nēmegide ndi nēbu amuma nrọ ugha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ha we ze ha, me ka ndim kpafue site n'okwu-ugha nile ha na n'obi-ha nādighi n'otù ebe: ma Mu onwem eziteghi ha, enyeghkwam ha iwu; ọ dighi kwa urù ha gābara ndi nka ma-ọlì; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

33 Ma m̀be ndi nka, ma-ọbu onye-amuma, ma-ọbu onye-nchu-àjà, gāju gị, si, Gini bu ibu Jehova nēbo? I gasi kwa ha, Gini bu ibu? ọ bu na arapuwom unu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

34 Ma onye-amuma ahu, ma-ọbu onye-nchu-àjà ahu, ma-ọbu ndi ahu, nke gāsì, Le, ibu Jehova nēbo: M'gēwere kwa nmehie-ya leta nwoke ahu, leta kwa ulo-ya.

35 Otú a ka unu gāsirita ibe-unu n'otù n'otù, sirita kwa nwa-nne-unu n'otù n'otù, Gini ka Jehova zaworo? na, Gini ka Jehova kwuworo?

36 Ma ibu Jehova ka unu nāgaghi-ehota kwa ọzọ: n'ihì na ibu eboro onye ọ bula bu okwu nke aka ya; unu aḅanwewo kwa okwu nile nke Chineke di ndu, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke-ayi.

37 Otú a ka i gāsì onye-amuma, Gini ka Jehova zaworo gị? na, Gini ka Jehova kwuworo?

38 Ma ọ buru na unu asi, Le, ibu Jehova nēbo; n'ihì nka ka Jehova jì si otú a: N'ihì na unu ekwuwo okwu a, si, Le, ibu Jehova nēbo, ma eziteworom unu ozi, si, Unu asila, Le, ibu Jehova nēbo;

39 n'ihì nka, le, Mu onwem, M'gēchezọsi kwa unu, chupu unu na obodo ahu nke M'nyere unu, nye kwa nna-unu-hà, n'irum:

40 M'gētiyekwasi kwa unu ita-uta di m̀be ebighi-ebi, ya na itiyè n'ọnoḅu-ihere di m̀be ebighi-ebi, nke agaghi-echezọ echezọ.

ISI 24

Jehova we me ka m'hu, ma, le, nkata fig abua adọbara n'iru ulo uku nke Jehova; m̀be Nebukadreza, bú eze Babilon, mesiri ka Jekonaia nwa Jehoiakim, bú eze Juda, na ndi-isi Juda, na ndi-òkà, na ndi-uzú, si na Jerusalem je biri n'ala ọzọ, we me ka ha biarue Babilon.

2 Fig nke di nma nke-uku di n'otù nkata, dika fig nke buru uzọ cha: ma fig nke jọrọ njọ nke-uku di na nkata nke-ọzọ, nke anāgaghi-eri, site n'ijo-njọ-ha.

3 Jehova we sim, Gini ka onwe-gi nāhu, Jeremaia? M'we si, Fig; ndi bu ezi fig di nma nke-uku; ma ndi bu fig ojọ jọrọ njọ nke-uku, nke anāgaghi-eri eri, site n'ijo-njọ-ha.

4 Okwu Jehova we ruem nti, si,

5 Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri; Dika ezi fig ndia, otú a ka M'gāmata ndi Juda emere ka ha je biri n'ala ọzọ, ndi M'siri n'ebe a ziga n'ala ndi Kaldea, ime ha nma.

6 N'ihì na M'gātukwasi ha anyam ime ha nma, M'gēme kwa ka ha lata n'ala nka: M'gēwu

kwa ha dika ulo, ghara ikwada ha; M'gāku kwa ha dika osisi, ghara iropu ha.

⁷ M'gēnye kwa ha obi imaram, na Mu onwem bu Jehova: ha gābu-kwa-ram otù ndi, Mu onwem gābu-kwa-ra ha Chineke: n'ihì na ha gēji obi-ha nile laghachikutem.

⁸ Ma dika fig oṣo ndia, nke anāgaghi-eri eri, site n'ijọ-nṣo-ha; n'ezie otú a ka Jehova siri, Otú a ka M'gēwere Zedekaia, bú eze Juda, na ndi-isi-ya, na ndi Jerusalem fóduru, bú ndi fóduru n'ala nka, na ndi bi n'ala Ijìpt, nye:

⁹ M'gēwere ha nye iburu ala-eze nile nke uwa ihe-ntughari, iburu ha ihe oṣo; ibu ihe-ita-uta, na ilu, na ihe-àkùkù, na ihe-nkọcha, n'ebe nile M'gāchusa ha.

¹⁰ M'gēziga kwa mma-agma na oké unwu na aṣo ọrì nēfe efe n'etiti ha, rue mḡe agēme ka ha gwupusia n'elu ala ahu nke M'nyere ha, nye kwa ndi bu nna-ha.

ISI 25

Okwu nke ruru Jeremaia nti bayere ndi Juda nile n'arọ nke-anọ nke Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda; nke ahu bu arọ mbu nke Nebukadreza, bú eze Babilon;

² bú okwu nke Jeremaia, bú onye-amuma, gwara ndi Juda nile, gwa ndi nile bi na Jerusalem, si:

³ Site n'arọ nke-iri-na-atọ nke Josaia nwa Emon, bú eze Juda, we rue ta, orú arọ na ato ndia, ka okwu Jehova ruworom nti, m'we gwa unu, nēbili n'isi-ututu nēkwu; ma unu anughi.

⁴ Jehova ezitewo-kwa-ra unu ndi-orù-Ya nile, bú ndi-amuma, nēbili n'isi-ututu nēzite ha; ma unu anughi, unu atọghi kwa nti-unu n'ala inu;

⁵ nāsì, Biko, latanu, onye ọ bula ya si n'uzọ oṣo ya na n'ihe oṣo nke omume nile unu lata, biri-kwa-nu n'elu ala nke Jehova nyere unu, nye kwa nna-unu-hà, site na mḡe ebighi-ebi gara aga we rue mḡe ebighi-ebi di n'iru:

⁶ unu ejeso-kwa-la chi ọzọ ifè ha na ikpọ isi ala nye ha, unu eji-kwa-la ọlu aka-unu kpasum iwe; M'gaghi-eme kwa unu ihe oṣo.

⁷ Ma egeghm nti, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ka unu we were ọlu aka-unu kpasuem iwe, ime onwe-unu ihe oṣo.

⁸ N'ihì nka ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma jì si otú a: N'ihì na unu anughi okwum nile,

⁹ le, M'gaje iziga chiri aḡuru nile nke Ugwu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ọ bu kwa Nebukadreza, bú eze Babilon, bú orùm, ka M'gēzìgara ozi, M'gēme kwa ka ha bia imegide ala nka, na imegide ndi bi ya, na imegide mba nile ndia nọ ya buruburu; M'gēwezuga kwa ha ka ebibie ha, M'gēme kwa ha ka ha ghọ ihe-iju-anyà, na ihe-ima-ọsọ, na nkponkpọ ebe di mḡe ebighi-ebi.

¹⁰ Ọzọ, M'gēme ka olu obi-utọ, na olu ọhù, na nwoke nālu nwunye ọhu, na olu nwanyi anālu ọhu, na olu nkume-igwe-nri, na ìhè oriọna, lanari ha n'iyì.

¹¹ Ala nka nile gāghọ kwa nkponkpọ ebe na ihe-iju-anyà; mba òdia gēfè kwa eze Babilon ọgu arọ na iri.

¹² O gēru kwa, mḡe ọgu arọ na iri ruzuru, na M'gēwere aṣo omume ha leta eze Babilon, leta kwa mba ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), leta kwa ala Kaldea; M'gēme kwa ya ka ọ ghọ ebe tọḡrọ n'efu mḡe ebighi-ebi.

¹³ M'gēme kwa ka okwum nile biakwasi ala ahu, bú okwu nke M'kwuworo megide ya, bú amuma nile edeworo n'akwukwọ a, nke Jeremaia buworo megide mba nile.

¹⁴ N'ihì na ọtutu mba na ndi-eze nke di uku gēme ka ha fè ha òfùfè, ọbuná ha onwe-ha: M'gākwughachi kwa dika omume nile ha si di, na dika ọlu nke aka-ha si di.

- ¹⁵ N'ihì na otú a ka Jehova, bu Chineke nke Israel, sirim: Nara iko manya nke ọnuma nka n'akam, me ka mba nile nua ya, bú ndi Mu onwem nēziga gi jekuru.
- ¹⁶ Ha gānu kwa, we naghari, wi ara, n'ihì mma-agha ahu nke Mu onwem nēziga n'etiti ha.
- ¹⁷ M'we nara iko ahu n'aka Jehova, me ka mba nile nua, bú ndi Jehova zigaram jekuru:
- ¹⁸ bú Jerusalem, na obodo nile nke Juda, na ndi-eze-ya, na ndi-isi-ya, ime ha nkponkpọ ebe, na ihe-iju-anyà, na ihe-ima-ọsọ, na ihe-nkọcha; dika o si dī ta;
- ¹⁹ Fero, bú eze Ijìpt, na ndi-orù-ya, na ndi-isi-ya, na ndi-ya nile;
- ²⁰ na ndi nile gwara, ọgwa na eze nile nke ala Uz, na eze nile nke ala ndi Filistia, na Ashkelon, na Geza, na Ekron, na ndi Ashdod ọduru;
- ²¹ na Edom, na Moab, na umu Amon;
- ²² na eze nile nke Taia, na eze nile nke Zaidon, na ndi-eze nke agwe-etiti nke di n'ofè oké osimiri;
- ²³ Dedan, na Tima, na Buz, na ndi nile akọpuworo usọ isi-ha;
- ²⁴ na eze nile nke Arabia, na eze nile nke ndi gwara ọgwa ndi bi n'ọzara;
- ²⁵ na eze nile nke Zimri, na eze nile nke Ilam, na eze nile nke Midia;
- ²⁶ na eze nile nke Ugwu, ma ndi bi nso ma ndi bi n'ebe di anyà, onye na ibe-ya; na ala-eze nile nke uwa, nke di n'elu uwa: eze Shishak gānuso kwa ha.
- ²⁷ I gāsi kwa ha, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Nuanu, nūbiga ókè, ọọ aọọ, da, unu ebili-kwa-la ọzọ, n'ihì mma-agha ahu nke Mu onwem nēziga n'etiti unu.
- ²⁸ Ọ gēru kwa, mọe ha gāju inara iko ahu n'aka-gi inu, na i gāsi ha, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri: Unu aghaghi inu.
- ²⁹ N'ihì na, le, ọ bu n'obodo ahu nke akpọkwasi aham ka Mu onwem nāmālite ime ihe ọjọ, ma unu onwe-unu, ùnu gābu ndi anāmāghi ikpe ma-ọlì? Unu agaghi-abu ndi anāmāghi ikpe: n'ihì na mma-agha ka Mu onwem nākpọ ka ọ dakwasi ndi nile bi n'uwa; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova nke usu nile nke ndi-agha puta.
- ³⁰ Ma gi onwe-gi gēburu ha amuma okwu nile ndia, si ha Jehova gēsi n'elu biọ, si kwa n'ebe-obibi-Ya di nsọ me ka olu-Ya da udà; Ọ gēbiọsi ebe-ita-nri-Ya ike; nkpu dika ndi nāzọcha nkpuru-vine ka Ọ gēti imegide ndi nile bi n'uwa.
- ³¹ Nkpọtu nābiaru nsọtu uwa; n'ihì na Jehova nwere okwu-ikpé megide mba nile, Ya na anu-aru nile, bú madu, ganēje ikpe; ma ndi nēmebi iwu, Ọ'gēwere ha nye mma-agha; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.
- ³² Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri, Le, ihe ọjọ nāpu si n'otù mba jerue mba ọzo, agākpọte kwa oké ifufe site na nsọtu nile nke uwa.
- ³³ Ndi Jehova ọru gādizu kwa n'ubọchi ahu site n'otù nsọtu uwa we rue nsọtu ọzọ nke uwa: agaghi-etiri ha aka n'obi, agaghi-achikọta kwa ha, agaghi-elì kwa ha; òsì-anu n'elu ala ka ha gāghọ.
- ³⁴ Kwasienu ákwá ike, unu ndi-ọzùzù-aturu, ti-kwa-nu nkpu; turu-kwa-nu na ntu, unu ndi di ebube n'etiti ìgwè ewu na aturu: n'ihì na ubọchi-unu eruzuwo ka eọue unu, M'gākpasa kwa unu, unu gāda kwa dika ihe anāchọsi ike.
- ³⁵ Ebe-nhalaga alanariwo kwa ndi-ọzùzù-aturu, nọpu alanariwo ndi di ebube n'etiti ìgwè ewu na aturu.
- ³⁶ Ge nti olu iti-nkpu nke ndi-ọzùzù-aturu, na nke ikwasi-ákwá-ike nke ndi di ebube n'etiti ìgwè ewu na aturu! n'ihì na Jehova nēbibì ebe-ita-nri-ha.

- ³⁷ Emewo kwa ka ulo-obibi nile nke di n'udo dere du site n'iwe di ọku nke Jehova.
- ³⁸ Ọ rapuwo okwu-ọhia-Ya, dika ọdum: n'ihì na ala-ha aghọwo ihe-iju-anya site n'idi-ọku nke mma-agma nēme ihe-ike, na site n'iwe-Ya di ọku.

ISI 26

Na nmalite nke ọbubu-eze Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, ka okwu a sitere na Jehova, si,

- ² Otú a ka Jehova siri: Guzo n'ogige ulo Jehova, gwa obodo nile nke Juda, bú ndi nābia ikpọ isi ala n'ulo Jehova, okwu nile nke M'nyere gi n'iwu igwa ha; agubila otù nime ha.
- ³ Eleghi anya ha gānu, we lata, onye ọ bula o si n'uzọ ọjọ ya lata; ka M'we chègharia n'ihe ọjọ ahu nke Mu onwem nēchè ime ha n'ihì ihe ọjọ nke omume nile ha.
- ⁴ I gāsi kwa ha, Otú a ka Jehova siri: Ọ buru na unu egeghm nti, ijehari n'iwum nke M'tiyeworo n'iru unu,
- ⁵ ige nti okwu nile nke ndi-orùm, bú ndi-amuma, ndi Mu onwem nēzitere unu, nēbili kwa n'isi-ututu nēzite ha, ma unu egeghi nti;
- ⁶ M'gēme kwa ka ulo a di ka Shailo, ọ bu kwa obodo a ka M'gēme ka ọ ghọrọ mba nile nke uwa ihe-nkọcha.
- ⁷ Ndi-nchu-àjà na ndi-amuma na ndi Israel nile we nu ka Jeremaia nēkwu okwu ndia n'ulo Jehova.
- ⁸ O rue, m̀be Jeremaia kwubìri okwu nile nke Jehova nyere ya n'iwu igwa ndi Israel nile, na ndi-nchu-àjà na ndi-amuma na ndi Israel nile jidere ya, si, I ghaghi inwu anwu.
- ⁹ Gini mere i buworo amuma n'aha Jehova, si, Ulo a gādi ka Shailo, obodo a gābu kwa nkponkpọ ebe, ghara inwe onye-obibi? Ewe kpọkọta ndi Israel nile n'ebe Jeremaia nọ n'ulo Jehova.
- ¹⁰ Ndi-isi Juda we nu ihe ndia, ha we si n'ulo eze rigota n'ulo Jehova; ha we nọdu ala n'oghere ọnu-uzọ-ama ọhu nke ulo Jehova.
- ¹¹ Ndi-nchu-àjà na ndi-amuma we gwa ndi-isi na ndi Israel nile okwu, si, Ikpé ọnwu kwesiri nwoke a; n'ihì na o buwo amuma megide obodo a, dika unu jiworo nti-unu nu.
- ¹² Jeremaia we gwa ndi-isi nile, gwa ndi Israel nile, okwu, si, Jehova ziterem ibu amuma okwu nile nke unu nuworo megide ulo a na imegide obodo a.
- ¹³ Ma ùbu a menu ka uzọ nile unu na omume nile unu di nma, ge-kwa-nu nti olu Jehova, bú Chineke-unu; Jehova gēchèghari kwa n'ihe ọjọ ahu nke O kwuworo megide unu.
- ¹⁴ Ma mu onwem, le, adim n'aka-unu: menum ka o si di nma na ka o si zie ezie n'anya-unu.
- ¹⁵ Nání, maranu nke-oma na, ọ buru na unu eme ka m'nwua, ọbara nke nēmeghi ihe ọjọ ka unu onwe-unu nātukwasi n'aru unu, na n'aru obodo a, na n'aru ndi bi ya: n'ihì na n'ezì-okwu Jehova ezitewom ibiakute unu ikwu okwu ndia nile na nti-unu.
- ¹⁶ Ndi-isi na ndi Israel nile we si ndi-nchu-àjà, si kwa ndi-amuma, Ọ dighi ikpé ọnwu kwesiri nwoke a; n'ihì na ọ bu n'aha Jehova, bú Chineke-ayi, ka gwaworo ayi okwu.
- ¹⁷ Ufodu nime ndi-okenye ala we bilie, gwa nkpọkọta ahu nile nke ndi Israel okwu, si,
- ¹⁸ Maika onye Moreshet nēburi amuma n'ubochi Hezekaia, bú eze Juda; o we gwa ndi Juda nile okwu, si, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri: Agēji ploughi gwu Zaion dika ubi, Jerusalem gāghọ kwa obo-ihe obo-ihe, ugwu nke ulo ahu gādi kwa ka ebe di elu nke oké ọhia.
- ¹⁹ Hezekaia, bú eze Juda, na Juda nile, hà mere ya ka ọ nwua ma-ọlì? ọ tughì egwu

Jehova, we chọ ka iru Jehova dajua, Jehova we chègharia n'ìhe ọjọ ahu nke O kwururi megide ha? Ma ayi onwe-ayi nēme ihe ọjọ di uku megide nkpuru-obi-ayi.

²⁰ Ọzọ kwa, otù nwoke di nke nēbu amuma n'aha Jehova, bú Uraia nwa Shemaia nke sitere na Kariat-jearim; o we bue amuma megide obodo a, megide kwa ala nka, dika okwu nile nke Jeremaia si di:

²¹ Jehoiakim, bú eze, na ndi-dikei ya nile, na ndi-isi nile, we nu okwu-ya nile, eze we chọ ime ka ọ nwua; Uraia we nu ya, tua egwu, ịalaga, we ba n'Ijpt:

²² Jehoiakim, bú eze, we ziga ndikom n'Ijpt, bú Elnetan nwa Akboa, na ndikom ufodu so ya, ijeru Ijpt:

²³ ha we me ka Uraia si n'Ijpt puta, ha we me ka ọ biakute eze, bú Jehoiakim; o we were mma-agha tibue ya, tubà ozu-ya n'ìlì umu ndi Israel.

²⁴ Ma otú ọ di, aka Ahaikam nwa Shefan di n'akuku Jeremaia, ka ha we ghara inye ya n'aka ndi Israel ime ka ọ nwua.

ISI 27

Na nmalite ọbubu-eze Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, ka okwu a ruru Jeremaia nti site na Jehova, si,

² Otú a ka Jehova sirim: Mere onwe-gi aḅu di iche iche na nkporọ di iche iche, tukwasi ha n'olu-gi;

³ chiri ha zigara eze Edom, ziga-kwa-ra eze Moab, ziga-kwa-ra eze umu Amon, ziga-kwa-ra eze Taia, ziga-kwa-ra eze Zaidon, site n'aka ndi-ozì ndi nābiaru Jerusalem nābiakute Zedekaia, bú eze Juda;

⁴ nye ha iwu inye ndi-nwe-ha, si, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Otú a ka unu gāsi ndi-nwe-unu;

⁵ Mu onwem emewo uwa, na madu na anumanu nke di n'elu uwa, site n'ikem di uku, site kwa n'ogwe-akam nke eseteri eseti; ewerewokwam ya nye onye o ziri ezi n'anyam inye.

⁶ Ma uḅu a Mu onwem enyewo ala nile ndia n'aka Nebukadneza, bú eze Babilon, bú orùm; ọzọ kwa, anu ọhia ka M'nyeworo ya ifè ya.

⁷ Mba nile gēfè kwa ya na nwa-ya na nwa nwa-ya òfùfè rue mḅe mḅe ala-ya biara: mḅe ahu ya onwe-ya ka ọtutu mba na ndi-eze nke di uku gēme ka ọ fè ha òfùfè.

⁸ O gēru kwa, na mba ahu na ala-eze ahu nke nāgaghi-efè onye ahu, bú Nebukadneza eze Babilon, nke nāgaghi-etiye kwa olu-ya na yoke nke eze Babilon, M'gēji mma-agha, ji kwa oké unwu, ji kwa ajọ ọria nēfe efe, leta mba ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), rue mḅe M'mere ka ha gwusia site n'aka-ya.

⁹ Ma unu onwe-unu, unu egela ndi-amuma-unu nti, ege-kwa-la ndi-unu nāju arusi ase, ege-kwa-la nrọ nile unu, ege-kwa-la ndi-unu nēji igwe-oji tu isi ọma ma-ọbu isi ọjọ, ege-kwa-la ndi-mḅasi-unu, ndi nāgwa unu okwu, si, Unu agaghi-efe eze Babilon:

¹⁰ n'ìhi na amuma ugha ka ndi ahu nēburu unu, ime ka unu si n'ala-unu je n'ebe di anya: ka M'we chupu kwa unu, unu ewe la n'iyì.

¹¹ Ma mba ahu nke gēme ka olu-ya ba na yoke nke eze Babilon, nke gēfe kwa ya, M'gēkwe kwa ka mba ahu nọdu n'elu ala-ya, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); ha gālu kwa ya, biri kwa nime ya.

¹² Ọ bu kwa Zedekaia, bú eze Juda, ka m'gwara okwu dika okwu nile ndia si di, si, Menu ka olu-unu ba na yoke nke eze Babilon, fè-kwa-nu ya na ndi-ya, we di ndu.

¹³ N'ìhi gini ka unu gānwu, gi onwe-gi na ndi-gi, site na mma-agha, na site n'oké unwu, na site n'ajọ ọria nēfe efe, dika Jehova kwuworo bayere mba ahu nke nāgaghi-efe eze

Babilon?

14 Ma unu egela nti okwu nile nke ndi-amuma ndi nāgwa unu okwu, si, Unu agaghi-efé eze Babilon: n'ihì na amuma ugha ka ha nēburu unu.

15 N'ihì na eziteghm ha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ma ha onwe-ha nēbu amuma ugha n'aham; ka M'we chupu unu, unu ewe la n'iyì, unu onwe-unu na ndi-amuma ndi nēburu unu amuma.

16 Ọ bu kwa ndi-nchu-àjà na ndi nka nile ka m'gwara okwu, si, Otú a ka Jehova siri: Unu egela nti okwu nile nke ndi-amuma-unu ndi nēburu unu amuma, si, Le, agaje isi na Babilon welata ihe nile nke ulo Jehova uḅu a ngwa ngwa: n'ihì na amuma ugha ka ndi ahu nēburu unu.

17 Unu egela ha nti; fènu eze Babilon, we di ndu: n'ihì gini ka obodo a gāghọ nkponkpọ ebe?

18 Ma ọ buru na ndi-amuma ka ha bu, ọ buru na okwa na okwu Jehova di ha n'ọnu, biko, ka ha riọ Jehova nke usu nile nke ndi-agma aririọ, ka ihe nile nke fọduru n'ulo Jehova, na n'ulo eze Juda, na nime Jerusalem, we ghara ibà na Babilon.

19 N'ihì na okwu di otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma kwuru bayere ogidi nile, baye-kwa-ra oké osimiri ahu, baye-kwa-ra ihe-ndọkwasi nile, baye-kwa-ra ihe fọduru, bú nke fọduru n'obodo a,

20 nke Nebukadneza, bú eze Babilon, nāchighi, mḅe o mere ka Jekonaia nwa Jehoiakim, bú eze Juda, si na Jerusalem je biri na Babilon, ya na ndi Juda na Jerusalem nile amara aha-ha;

21 e, okwu di otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, kwuru bayere ihe nile fọduru n'ulo Jehova na n'ulo eze Juda, na nime Jerusalem, si:

22 na Babilon ka agēbubà ha, ọ bu kwa n'ebe ahu ka ha gādi, rue ubọchi M'gēleta ha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); mḅe ahu ka M'gēbugota ha, bulata n'ebe a.

ISI 28

O rue, n'arọ ahu, na nmalite ọbubu-eze Zedekaia, bú eze Juda, n'arọ nke-anọ, n'ọnwa nke-ise, na Hananaia nwa Azua, bú onye-amuma, nke sitere na Gibeon, gwaram okwu n'ulo Jehova, n'anya ndi-nchu-àjà na ndi Israel nile, si,

2 Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, kwuru, si, Aḅajiwom yoke nke eze Babilon.

3 Tutu ogologo arọ abua eruzue Mu onwem ganēbulata nēbe a ihe nile nke ulo Jehova, nke Nebukadneza, bú eze Babilon, siri n'ebe a bupu, we bubà ha na Babilon:

4 ọzọ, Jekonaia nwa Jehoiakim, bú eze Juda, na ndi Juda nile emere ka ha je biri n'ala ọzọ, bú ndi bàworo na Babilon, ndia ka Mu onwem gaje ime ka ha lata n'ebe a, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): n'ihì na M'gaḅaji yoke nke eze Babilon.

5 Jeremaia, bú onye-amuma, we si Hananaia, bú onye-amuma, n'anya ndi-nchu-àjà, na n'anya ndi Israel nile ndi nēguzo n'ulo Jehova,

6 o we si, bú Jeremaia onye-amuma, Amen: Jehova me otú a: Jehova me ka okwu-gi nile guzosie ike, bú nke i buworo amuma, ime ka ihe nile nke ulo Jehova, na ndi nile emere ka je biri n'ala ọzọ, si na Babilon lata n'ebe a.

7 Nání, biko, nuru okwua nke mu onwem nēkwu na nti-gi abua, na na nti ndi nka nile:

8 Ndi-amuma ndi burum uzọ, ndi buru kwa gi uzọ, site na mḅe ebighi-ebi gara aga, ha we bue amuma megide ọtutu ala, megide kwa ala-eze uku di iche iche, bayere agha, baye-kwa-ra ihe ọjọ, baye-kwa-ra ajoya nēfe efe.

- ⁹ Onye-amuma nke nēbu amuma bayere udo, m̀be okwu onye-amuma ahu gērè, agāmara onye-amuma ahu, na Jehova ezitewo ya n'ezie.
- ¹⁰ Hananaia, bú onye-amuma, we kopu nkporo ahu n'olu Jeremaia, bú onye-amuma, we ́ajie ya.
- ¹¹ Hananaia we kwue okwu n'anya ndi Israel nile, si, Otú a ka Jehova siri: ́buná otú a ka M'gá́ajipu yoke nke Nebukadneza, bú eze Babilon, n'olu mba nile tutu ogologo arọ abua eruzue. Jeremaia, bú onye-amuma, we la.
- ¹² Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, m̀be Hananaia, bú onye-amuma, ́ajipusiri nkporo n'olu Jeremaia, bú onye-amuma, si,
- ¹³ Je, gwa Hananaia okwu, si, Otú a ka Jehova siri: Nkporo osisi ka i ́ajiworo; ma i mewo nkporo ígwè n'ọ́ndu ha.
- ¹⁴ N'ihì na otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Yoke nke ígwè ka M'tukwasiworo n'olu mba nile ndia, ka ha we fè Nebukadneza, bú eze Babilon; ha gèfè kwa ya: ọ́ọ, anu ọ́hia ka M'nyeworo ya.
- ¹⁵ Jeremaia, bú onye-amuma, we si Hananaia, bú onye-amuma, Biko, nuru, Hananaia; Jehova eziteghi gi; ma gi onwe-gi emewo ka ndi nka tukwasi okwu-ugha obi.
- ¹⁶ N'ihì nka ka Jehova ji si otú a, Le, M'gaje isi n'elu uwa zilaga gi: n'arọ a ka gi onwe-gi gānwu, n'ihì na okwu nwezuga ka i kwuworo megide Jehova.
- ¹⁷ Hananaia, bú onye-amuma, we nwua n'arọ ahu n'ọ́nwa nke-asa.

ISI 29

Ma ndia bu okwu nke akwukwọ ahu nke Jeremaia, bú onye-amuma, si na Jerusalem zigara ndi-okenye ́oduru nime ndi emere ka ha je biri n'ala ọ́ọ, nke o ziga-kwa-ra ndi-nchu-àjà, ziga-kwa-ra ndi-amuma, ziga-kwa-ra ndi Israel nile, ndi Nebukadneza mere ka ha si na Jerusalem je biri na Babilon:

- ² (m̀be Jekonaia, bú eze, na eze-nwanyi, na ndi-onozi, na ndi-isi Juda na Jerusalem, na ndi-òkà, na ndi-uzú, pusiri na Jerusalem;)
- ³ site n'aka Elasa nwa Shefan, na Gemaraia nwa Hilkaia, (ndi Zedekaia, bú eze Juda, zigara Nebukadneza, bú eze Babilon, rue Babilon,) si,
- ⁴ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri ndi nile emere ka ha je biri n'ala ọ́ọ, bú ndi M'meworo ka eme ka ha si na Jerusalem je biri na Babilon:
- ⁵ Wueni ulo, biri; kukwa-nu ihe n'ubi áara ogige, rie nkpuru-ha;
- ⁶ Iuanu nwunye, mua umu-ndikom na umu-ndinyom; lu-kwa-ranu umu-unu ndikom nwunye, lu-kwa-ranu umu-unu ndinyom di, ka ha we mua umu-ndikom na umu-ndinyom; ba-kwa-nu uba n'ebe ahu, ghara ibilata.
- ⁷ Chọ-kwa-nu udo nke obodo ahu nke M'meworo ka eme ka unu je biri n'ebe ahu, kpe-kwa-ranu Jehova ekpere bayere ya: n'ihì na n'udo-ya ka udo gādiri unu.
- ⁸ N'ihì na otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Unu ekwela ka ndi-amuma-unu ndi nọ n'etiti unu, na ndi-unu ndi nāju arusi ase, rafue unu, unu ege-kwa-la nti nrọ nile unu nke unu onwe-unu nēme ka arọ ha.
- ⁹ N'ihì na amuma ugha ka ndi ahu nēburu unu n'aham: eziteghm ha; ọ́ bu ihe si n'ọ́nu Jehova puta.
- ¹⁰ N'ihì na otú a ka Jehova siri, M̀be ọ́gu arọ atọ na iri ruzuru nye Babilon, M'gēleta unu, me ka ezi okwum ahu guzosiere unu ike, n'ime ka unu lata n'ebe a.
- ¹¹ N'ihì na Mu onwem mara èchìchè nile nke Mu onwem nēchè bayere unu, (ọ́ bu ihe si

n'ọnu Jehova puta), èchìchè nke udo, ọ bughị nke ihe ọjọ, inye unu ọdi-n'iru na ntukwasi-obi.

12 Unu gākpọkukwam, je kperem ekpere, M'gēge kwa unu nti.

13 Unu gāchọsikwam ike, we chọtam, m̀be unu ji obi nile unu achọm.

14 M'gēkwe kwa ka unu chọtam, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), M'gēme kwa ka ndi-unu adọtara n'agha lata, M'gēsi kwa na mba nile, na n'ebe nile M'chugaworo unu, chikọta unu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); M'gēme kwa ka unu lata n'ebe ahu nke M'mere ka unu si n'ebe ahu je biri n'ala ọzọ.

15 N'ihì na unu asiwo, Jehova emewo ka ndi-amuma biliere ayi nime Babilon.

16 N'ihì na okwu di otú a ka Jehova kwuru bayere eze ahu nke nānọkwasi n'ochè-eze Devid, baye-kwa-ra ndi nka nile nke bi n'obodo a, bú umu-nne-unu ndi nēsoghi unu pua ije n'ala ọzọ ebe emere ka unu je biri;

17 otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri, Le, M'gaje iziga n'etiti ha mma-agha, na oké unwu, na ajoy ọria nēfe efe, M'gēme kwa ha ka ha di ka fig jọburu onwe-ha, nke anāgaghi-eri eri, site n'ijọ-njọ-ha.

18 M'gēji kwa mma-agha, ji kwa oké unwu, ji kwa ọria nēfe efe, chuso ha, M'gēwere kwa ha nye iburu ala-eze nile nke uwa ihe-ntughari, ibu ihe-ọbụba-iyi, na ibu ihe-iju-anyà, na ibu ihe-ima-ọsọ, na ibu ihe-ita-uta, n'etiti mba nile ebe M'chugaworo ha:

19 n'ihì na ha egeghi nti okwum nile, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), nke M'zigara ha ndi-orùm, bú ndi-amuma, igwa ha, nēbili n'isi-ututu nēziga ha; ma unu egeghi nti; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

20 Ma unu onwe-unu, nurunu okwu Jehova, unu ndi nile emere ka unu je biri n'ala ọzọ, ndi M'zigara si na Jerusalem rue Babilon.

21 Okwu di otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, kwuru bayere Ehab nwa Kolaia, baye-kwa-ra Zedekaia nwa Maaseia, ndi nēburu unu amuma ugha n'aham, si: Le, M'gaje inye ha n'aka Nebukadreza, bú eze Babilon; o gētiḅu kwa ha n'anya-unu;

22 agēsite kwa na ha bulie nkọcha, nke ndi Juda nile emere ka ha je biri n'ala ọzọ ndi nọ na Babilon gēji kọcha, si, Jehova me gi ka i di ka Zedekaia na dika Ehab, ndi eze Babilon ruḅuru n'ọku:

23 n'ihì na ha emewo ihe-nzuzu n'Israel, we kwa nwunye ndikom-ibe-ha iko, kwu kwa okwu n'aham n'ugha, bú nke M'nēnyeghi ha n'iwu; ma Mu onwem bu onye mara, na onye-àmà; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

24 Ọzọ, okwu bayere Shemaia, bú onye-Nehelamait, ka i gēkwu, si,

25 Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, kwuru, si, N'ihì na gi onwe-gi ezigaworo ndi nka nile ndi bi na Jerusalem, ziga-kwa-ra Zefanaia nwa Maaseia, bú onye-nchu-àjà, ziga-kwa-ra ndi-nchu-àjà nile, akwukwọ n'aha-gi, si,

26 Jehova emewo gi onye-nchu-àjà n'ọnoḁu Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, ka ndi-nlekọta we di n'ulo Jehova, imeso onye ọ bula nāwì ara, nke nēme kwa onwe-ya onye-amuma, ka i we tiye ya n'otọsi na nime nkporọ olu.

27 Ma uḅu a, n'ihì gini ka i nābasighi Jeremaia onye Anatot nba ike, onye nēme onwe-ya onye-amuma n'ebe unu nọ,

28 n'ihì na o ziteworo ayi ozi na Babilon, si, M̀be unu gēbi n'ala ọzọ di anya: wuenu ulo, biri; kuanu ihe n'ubi aḅara ogige, rie nkpuru-ha?

29 Zefanaia, bú onye-nchu-àjà, we gua akwukwọ a na nti Jeremaia, bú onye-amuma.

30 Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, si,

31 Zigara ndi nile emere ka ha je biri n'ala ọzọ, si, Okwu di otú a ka Jehova kwuru bayere

Shemaia onye-Nehelamait, si: N'ihì na Shemaia ebuworo unu amuma, ma Mu onwem eziteghi ya, o we me ka unu tukwasi okwu-ugha obi;

³² N'ihì nka ka Jehova jì si otù a, Le, M'gaje ìjì nmehie Shemaia onye-Nehelamait leta ya, leta kwa nkpuru-ya; ọ gaghi-enwe nwoke ọ bula nēbì n'etiti ndi nka, ọ gaghi-elekwasi kwa ezi ihe ahu anya, bú nke Mu onwem nēmere ndim, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): n'ihì na okwu nwezuga ka o kwuworo megide Jehova.

ISI 30

Okwu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, si,

² Otù a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, kwuru, si, Dere onwe-gi n'akwukwọ okwu nile nke M'gwaworo gi.

³ N'ihì na, le, ubọchi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be M'gēme ka ndim lata, bú Israel na Juda, ndi emere ka ha je biri n'ala ọzọ, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); M'gēme kwa ka ha lata n'ala ahu nke M'nyere ndi bu nna-ha, ha gēnweta kwa ya.

⁴ Ma ndia bu okwu nke Jehova kwuru bayere Israel, baye-kwa-ra Juda.

⁵ N'ihì na otù a ka Jehova siri: Olu nke ọma-jijiji ka ayi nuworo; egwu di, ma udo adighi.

⁶ Biko, juanu, hu ma ime nēme nwoke: gini mere M'huworo ndikom nile n'otù ka aka-ha di n'úkwù-ha, dika nwanyi ime nēme, iru nile aṣanwewo kwa we di ka nke ozu?

⁷ Éwù! n'ihì na ubọchi ahu di uku, ọ dighi kwa ubọchi nke di ka ya: ọbuná m̀be ahuhu ka ọ buru Jakob; ma agēsi nime ya zọputa ya.

⁸ Ọ gēru kwa n'ubọchi ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova nke usu nile nke ndi-agma puta), na M'gāḃajipu yoke-ya n'olu-gi, ọ bu kwa aḃu-gi nile ka M'gētibì; ndi ala ọzọ agaghi-eme kwa ka ọ fè ha òfùfè ọzọ:

⁹ ma ha gēfè Jehova, bú Chineke-ha, na Devid, bú eze-ha, onye M'gēme ka o biliere ha.

¹⁰ Ma gi onwe-gi, atula egwu, gi orùm, bú Jakob, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); atu-kwa-la ujo, gi Israel: n'ihì na, le, M'gaje izọputa gi n'ebe di anya, zọputa kwa nkpuru-gi n'ala ọzọ ebe emere ka ha je biri; Jakob gālata kwa, nọ jū n'aru bū, ọ dighi kwa onye ganēme ka ọ ma jijiji.

¹¹ N'ihì na gi ka M'nyere, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), izọputa gi: n'ihì na M'gēme ka mba nile gwusia, bú ebe M'chusaworo gi, ma otù ọ di, gi ka M'nāgaghi-eme ka i gwusia: ma M'gādọ gi aka na nti n'ikpé, M'gaghi-asi kwa na i bu onye ikpe nāmaghi ma-ọli.

¹² N'ihì na otù a ka Jehova siri, Ihe nādighi ngwọta ka nḃaji aka na ukwu gi bu, ọnyá-gi etiputara etiputa jorọ njo.

¹³ Ọ dighi onye nēkpe ọnu-gi: ọ dighi ọgwu ntechì i nwere.

¹⁴ Ndi nile ndi nāhu gi n'anya echezọwo gi; ha adighi-achọ gi: n'ihì na otiti nke onye-iro, bú idọ-aka-na-nti nke onye nēnweghi obi-ebere, ka M'wereworo tie gi; n'ihì iba-uba nke ajo omume-gi, n'ihì na nmehie-gi nile nwere ume.

¹⁵ Gini mere i jì ti nkpu bayere nḃaji aka na ukwu gi? ihe nādighi ngwọta ka ihe-nḃu-gi bu: n'ihì iba-uba nke ajo omume-gi, n'ihì na nmehie-gi nile nwere ume, ka M'meworo gi ihe ndia.

¹⁶ N'ihì nka agēripiā ndi nile nēripiā gi; ọzọ, ndi nile ndi nākpāḃu gi, ha nile, na ndọta-n'agma ka ha gāla; ndi nāpunara gi ihe gāghọ ihe apunaraworo n'aka madu, ọ bu kwa ndi nile nke nāluta ihe-gi n'agma ka M'gēnye ka ha ghọ ihe-nluta-n'agma.

¹⁷ N'ihì na M'gēme ka anu-arū ọhu puchie n'aru gi, M'gāgwọpu kwa gi n'onyá-gi nile etiputara, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); n'ihì na Nwanyi achupuru achupu ka ha kpọworo gi, si, Zaion ka ọ bu, ọ dighi onye nāchọ ya.

18 Otú a ka Jehova siri: Le, M'gaje ime ka ulo-ikwū nile nke Jakob adọtara n'agha lata, ọ bu kwa n'aru ebe-obidi-ya nile ka M'gēnwē obi-ebere; agēwu kwa obodo n'elu obo-ya, agēbi kwa n'ulo-elu-ya dika esiri ebi ya.

19 Ekele na olu nke ndi-ngwuri gēsi kwa nime ha puta: M'gēme kwa ka ha ba uba, ha agaghi-adi kwa ole-na-ole; M'gēme kwa ka ha di nsọpuru ha agaghi-adi kwa ntà.

20 Umu-ha gādi kwa ka ha si di na m̀be ochie, nzukọ-ha gēguzosi kwa ike n'irum, M'gēji kwa nmehie nke ndi nile nēmebụ ya leta ha.

21 Ọzọ, onye-ebube nke Jakob gābu onye sitere na ya, onye nāchi ya gēsi kwa n'etiti ya puta; M'gēme kwa ka ọ biarue nso, o we biakutem nso: n'ihī na ònye ka onye a bu nke nọworo obi-ya mbé ibiakutem nso? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

22 Unu gābu-kwa-ram otù ndi, Mu onwem gābu-kwa-ra unu Chineke.

23 Le, oké ifufe nke Jehova, bú ọnuma-Ya, apuwo, ọ bu oké ifufe nke nēfechapu efechapu: n'isi ndi nēmebi iwu ka ọ gēfekwasi si-ike.

24 Iwe di ọku nke Jehova agaghi-alaghachi azu, rue m̀be O mesiri, ru kwa m̀be O mesiri ka nzube nile nke obi-Ya guzosie ike: na m̀be ikpe-azu nke ubọchi ndia ka unu gāghọta ya.

ISI 31

Na m̀be ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), M'gāburu aḅuru nile nke Israel Chineke, ndi ahu gābu-kwa-ram otù ndi.

2 Otú a ka Jehova siri, Ndi siri na mma-agha fọdu hutara amara n'ọzara; m̀be M'jere ime ka o nwe ọnọdu, bú Israel.

3 Site n'ebe di anya ka Jehova mere ka m'hu Ya, si, Ọ bu ihu-n'anya nke di m̀be ebighi-ebi ka M'jiworo hu gi n'anya: n'ihī nka ka M'meworo ka ebere digidere gi.

4 M'gēwu kwa gi ọzọ dika ulo, ewe wu gi, gi nwa-aḅoghọ nāmaghi nwoke, bú Israel: agēji kwa egwú-otiti-gi nile chọ gi nma ọzọ, i gēso kwa otite-egwú nke ndi nēgwuri egwú pua.

5 I gāku kwa ubi-vine ọzọ n'elu ugwu nile nke Sameria: ndi nāku vine gāku, me ka ha pua na nsọ anāsọ ha.

6 N'ihī na otù ubọchi gādi m̀be ndi-nche ndi nọ n'ugwu Efraim gākpọ, si, Bilienu, ka ayi rigorue Zaion jekuru Jehova, bú Chineke-ayi.

7 N'ihī na otú a ka Jehova siri, Werenu ọ̀nù tiere Jakob nkpu ọ̀nù, tisi-kwa-nu nkpu ike n'isi mba nile: menu ka anuru ya, tonu, si-kwa-nu, Jehova, zọputa ndi-Gi, bú Israel fọduru.

8 Le, M'gaje ime ka ha si n'ala Ugwu bia, M'gāchikọputa kwa ha na nsọtu nile nke uwa, n'etiti ha ka onye-isì na onye-ngwurọ na nwanyi di ime na nwanyi ime nēme gānọ n'otù: na nkpokọta uku ka ha gālata n'ebe a.

9 N'ikwa-ákwá ka ha gābia, ọ bu kwa n'aririọ-amara nile ka M'gēduru ha: M'gēme ka ha jerue iyi di iche iche juputara na miri, n'uzọ ziri ezi, nke ha nāgaghi-asu ngongọ nime ya: n'ihī na aghoworom Israel nna, ma Efraim, ọkparam ka ọ bu.

10 Nurunu okwu Jehova, unu mba nile, gosi-kwa-nu ya n'agwe-etiti nile di n'ebe di anya; si-kwa-nu, Onye nēfesa Israel gāchikọta ya, debe kwa ya, dika onye-ọzùzù-aturu si emere ìgwè aturu-ya.

11 N'ihī na Jehova aḅaputawo Jakob, me ka ọ pua n'aka onye dikariri ya ike nwere onwe-ya.

12 Ha gābia kwa, tie nkpu ọ̀nù n'ebe di elu nke Zaion, rùba dika osimiri rue ezi ihe Jehova, rue ọka, ru kwa manya-vine, ru kwa manu, ru kwa umu ìgwè ewu na aturu na nke ìgwè

ehi: nkpuru-obi-ha gādi kwa ka ubi aḃara ogige nke dere miri nke-oma; ha agaghi-eru kwa újú ọzọ ma-ọli.

13 Mḃe ahu ka nwa-aḃoghọ nāmaghi nwoke gānuri ọnu n'otite-egwú, umu-okorobia na ndi-okenye gānuri kwa ọnu n'otù: n'ihì na M'gāḃanwe oruru-újú-ha n'obi-utọ, kasi kwa ha obi, me ka ha si na nwuta-ha n̄uria ọnu.

14 M'gēme kwa ka afọ abuba jubiga nkpuru-obi ndi-nchu-àjà ókè, afọ ezi ihem gēju kwa ndim; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

15 Otú a ka Jehova siri: Olu nime Rema ka anuru, bú abù-ákwá, na ikwa-ákwá nēlu ilu nke-uku, Rechel nākwara umu-ya ákwá; ọ juwo na agaghi-akasi ya obi bayere umu-ya, n'ihì na ha adighi.

16 Otú a ka Jehova siri: Jide olu-gi ka ọ ghara ikwa ákwá, jide kwa anya-gi abua ka ha ghara iḃa anya-miri: n'ihì na ugwo-ọlu di agākwu gi n'ọlu-gi, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): ha gēsi kwa n'ala onye-iro lata.

17 Olile-anya di-kwa-ra ọdi-n'iru-gi, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); umu-gi gālata kwa n'ókè-ala-ha.

18 Anuchasiwom ka Efraim nēgosi onwe-ya ebere o nwere n'aru onwe-ya otú a, si, I dọwom aka na nti, ewe dọm aka na nti, dika nwa-ehi nke anēmeghi ka ọ muta ọlu-ya: chighariam, m'we chigharia onwem; n'ihì na Gì onwe-gi bu Jehova, bú Chinekem.

19 N'ezie mḃe m'chigharisiri, m'we chegharia: ọzọ, mḃe emesiri ka m'mara, m'we tie aka n'apata-ukwum; ihere merem, ewe tiyekwam n'ọnọdu-ihere, n'ihì na eburum ita-uta nke mḃe m'di na nwata.

20 Efraim, ọ bu nwa-nwoke di oké ọnu-ahia M'nwere? ọ bu nwa nātọm utọ nke-uku? n'ihì na ka mḃe ra M'nēkwu okwu megide ya, anamecheta ya nke-oma rue uḃu a: n'ihì nka ngiri-afọm adaworo ya udà; aghaghm inwe obi-ebere n'aru ya ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

21 Me ka ogidi di iche iche iri uzọ ama guzoro onwe-gi ọtọ, doro onwe-gi ide di iche iche iri uzọ ama: tukwasi obi-gi n'uzọ ahu atuliri atuli, bú uzọ nke i jere ije nime ya: lata, gi nwa-aḃoghọ nāmaghi nwoke, bú israel, lata n'obodo-gi ndia.

22 Rùe ole mḃe ka i ganēje iru na azu, gi ada nke nādaghachi azu? n'ihì na Jehova ekèwo ihe -ohu n'uwa, Nwanyi gānọ nwoke buruburu.

23 Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Ha gēkwu kwa okwu a ọzọ n'ala Juda, na n'obodo-ya nile, mḃe m'gēme ka ndi-ya adọtara n.agma lata, si: Jehova gọzie gi, gi ebe-obibi nke ezi omume, gi ugwu nke idi-nsọ.

24 Juda na obodo-ya nile gēbikọ nime ya n'otù; ndi-ubi, na ndi nāchiri ìgwè aturu-ha bulie ije.

25 N'ihì na emewom ka afọ jubiga nkpuru-obi nāda #mbà ókè, ọ bu kwa nkpuru-obi ọ bula nke nēru újú ka M'juworo.

26 Mḃe nka gasiri m'we teta, we hu; uram we tọm utọ.

27 Le, ubọchi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), mḃe M'gagha nkpuru madu na nkpuru anumanu n'ulo Israel na n'ulo Juda.

28 Ọ gēru kwa na, dika M'muworo anya n'aru ha iropu na ikwada, na itikpọ na ime ka ala n'iyì, na imejọ; otú a ka M'gāmu anya n'aru ha iwu ulo na iku ihe n'ubi; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

29 N'ubọchi ahu ha agaghi-asi kwa ọzọ, Nna-ayi-hà eriwo nkpuru-vine nāchaghi acha, ezé umu-ha we nēru izizì.

30 Kama onye ọ bula gānwu n'ihì ajọ omume nke aka ya: madu ọ bula nke nēri nkpuru-vine nāchaghi acha, ezé-ya ganēru izizì.

- ³¹ Le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be Mu na ulo Israel na ulo Juda gā́ba ọ́bụ́ba-ndu ọ́hu:
- ³² ọ́ bughi dika ọ́bụ́ba-ndu ahu si di nke Mu na ndi bu nna-ha ́bara n'ubochi M'jidere ha n'aka ime ka ha si n'ala Ijipt puta; n'ihì na ha onwe-ha mebiri ọ́bụ́ba-ndum ahu, ọ́ bu ezie na Mu onwem bu di nwe ha; ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.
- ³³ N'ihì na nka bu ọ́bụ́ba-ndu nke Mu na ulo Israel gā́ba m̀be ubochi nile ahu gasiri, (ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); M'gḗtiye iwum n'ime-ha, ọ́ bu kwa n'obi-ha ka M'gḗdekwasì ya dika n'akwukwọ́; M'gā́bu-kwa-ra ha Chineke, ha onwe-ha gā́bu-kwa-ram otù ndi:
- ³⁴ ha agaghi-eme kwa onwe-ha ka ha muta ọ́zọ́, onye ọ́ bula o me ka onye-ábata-obi-ya muta, onye ọ́ bula o me kwa ka nwa-nne-ya muta, si, Maranu Jehova: n'ihì na ha nile gā́mara Mu onwem, site n'onye dikarisiri ntà nime ha we rue onye dikarisiri uku nime ha, (ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): n'ihì na M'gā́baghara ajọ́ omume-ha, M'gaghi-echeta kwa nmehie-ha ọ́zọ́.
- ³⁵ Otú a ka Jehova siri, bú Onye nḗnye anyanwu ka ọ́ buru ihè n'ehihie, na ukpuru nile nke ọ́nwa na nke kpakpando nile ka ha buru ihè n'abali, Onye nḗme ka oké osimiri dere du m̀be nmali-miri-ya nile nḗbiọ́; Jehova nke usu nile nke ndi-agma bu aha-Ya:
- ³⁶ Ọ́ buru na ukpuru ndia apua n'irum, (ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), nkpuru Israel gā́kwusi kwa n'ibu mba n'irum ubochi nile.
- ³⁷ Otú a ka Jehova siri: Ọ́ buru na agātù elu-igwe nke di n'elu, ọ́ buru kwa na egwuputa ntọ́-ala nile nke uwa nke di n'okpuru, Mu onwem gā́ju kwa nkpuru nile nke Israel n'ihì ihe nile nke ha meworo; ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.
- ³⁸ Le, ubochi nābia, (ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be agḗwuru Jehova obodo a site n'ulo-elu nke Hananel rue ọ́nu-uzọ́-ama nke nkuku.
- ³⁹ Erii ọ́tùtù gā́pu kwa ọ́zọ́ na ncherita-iru ya, rue ugwu ntà Gareb, ọ́ gā́ga kwa buruburu rue Goa.
- ⁴⁰ Ndagwurugwu ahu nile nke ozu, na nke ntu, na ọ́zara nile rue miri-iyi Kidron, rue nkuku ọ́nu-uzọ́-ama inyinya n'akuku ọ́wuwa-anyanwu, gā́bu ihe nsọ́ Jehova nwere; agaghi-eropu ya, agaghi-etikpọ́ kwa ya ọ́zọ́ rue m̀be ebighi-ebi.

ISI 32

Okwu ahu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova n'arọ́ nke-iri nke Zedekaia, bú eze Juda, nke bu arọ́ nke-iri-na-asatọ́ nke Nbukadreza.

² Ma m̀be ahu usu-ndi-agma eze Babilon nā́nochigide Jerusalem n'agma: ma Jeremaia, bú onye-amuma, nọ́ ka onye ébọ́chibidoworo n'ogige ulo-nche, nke di n'ulo eze Juda.

³ N'ihì na Zedekaia, bú eze Juda, ́bọ́chibidoro ya-ri, si, Gini mere gi onwe-gi ji ebu amuma, si, Otú a ka Jehova siri, Le, M'gaje inye obodo a n'aka eze Babilon, ọ́ gḗwere kwa ya;

⁴ ma Zedekaia, bú eze Juda, agaghi-ewepuga onwe-ya n'aka ndi Kaldea, kama aghaghi inye ya n'aka eze Babilon, ha gḗkwurita kwa ọ́nu na ọ́nu, anya-ya gā́hu kwa anya-ya:

⁵ ọ́ bu kwa Babilon ka ọ́ gḗme ka Zedekaia jerue, ọ́ bu kwa n'ebe ahu ka ọ́ gā́nọ́ rue m̀be M'gḗleta ya, (ọ́ bu ihe si n'ọnu Jehova puta): m̀be unu gḗbuso ndi Kaldea agha, ọ́ gaghi-agara unu nke-ọ́ma?

⁶ Jeremaia we si, Okwu Jehova rurum nti, si,

⁷ Le, Hanamel nwa Shalum, bú nwa-nne nna-gi, gā́biakute gi, si, Zutara onwe-gi ubim nke di n'Anatot: n'ihì na gi ka ńaputa ruru izuru ya.

⁸ Hanamel nwa nwa-nne nnam we biakutem, dika okwu Jehova si di, rue ogige ulo-nche,

sim, Biko, zuru ubim nke di n'Anatot, nke di n'ala Benjamin: n'ihì na gi ka nnweta-ya ruru, ọ bu kwa gi nwe n̄aputa-ya; zutara onwe-gi. M'we mara na okwu Jehova ka nka bu.

⁹ M'we zuru ubi ahu n'aka Hanamel nwa nwa-nne nnam, bú nke di n'Anatot, m'we t̀àara ya ego-ya, bú shekel iri na asa nke ọ̀la-ọ̀cha.

¹⁰ M'we de aham n'akwukwọ ala ahu, ka ya akàrà, kpọ ndi-àmà, t̀àara ya ego ahu n'ihè-ọ̀tùtù.

¹¹ M'we were akwukwọ nzuta-ala ahu, ma nke akara akàrà, nke ihè-ya enyere n'iwu na ukpuru-ya nile di nime ya, ma nke ghere oghe:

¹² m'we were akwukwọ nzuta-ala ahu nye Beruk nwa Neraia, nwa Mahseia, n'anya Hanamel nwa nwa-nne nnam, na n'anya ndi-àmà ndi deworo aha-ha n'akwukwọ nzuta-ala ahu, n'anya ndi-Ju nile ndi n̄nọdu ala n'ogige ulo-nche ahu.

¹³ M'we nye Beruk iwu n'anya ha, si,

¹⁴ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Chiri akwukwọ ndia, bú akwukwọ nzuta-ala nka, ma nke akara akàrà, ma akwukwọ a nke ghere oghe, tiye ha n'ite urọ; ka ha we digide ọ̀tutu ubọchi.

¹⁵ N'ihì na otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Agāzu kwa ulo na ubi na ubi-vine ọ̀zọ n'ala nka.

¹⁶ M'we kpere Jehova ekpere, m̄be m'nyesiri Beruk nwa Neraia akwukwọ nzuta-ala, ahu, si,

¹⁷ Ewo, Onye-nwe-ayi Jehova! le, Gi onwe-gi emewo elu-igwe na uwa site n'ike uku Gi na site n'ogwe-aka-Gi eseteri eseti: ọ dighi ihè ọ bula kariri Gi ime:

¹⁸ Gi onye n̄m̄ere nnù abua na ọgu iri nnù abua na ọgu iri ọ̀tutu ūbò ebere, Onye n̄kwughachi ajọ omume nke ndi bu nna n'obi umu-ha gēsota ha n'azu: Chineke uku, nke bu dike, Jehova nke usu nile nke ndi-agha bu aha-Ya:

¹⁹ I di uku na ndum-ọdu, di kwa ike n'omume: Onye anya-Gi ghere oghe ilekwasi uzọ nile nke umu madu; inye onye ọ bula dika uzọ-ya nile si di, na dika nkpu omume-ya nile si di:

²⁰ Onye doro ihè-iriba-ama di iche iche na ihè-ebube di iche iche n'ala Ijìpt, rue ta, ma n'etiti Israel ma n'etiti madu ọ̀zọ; I we mere Onwe-gi aha, dika ta;

²¹ I we ji ihè-iriba-ama di iche iche, ji kwa ihè-ebude di iche iche, ji kwa aka di ike, ji kwa ogwe-aka setiri eseti, ji kwa egwu di uku, me ka ndi-Gi, bú Israel, si n'ala Ijìpt puta;

²² I we nye ha ala nka, nke I ñuru ndi bu nna-ha iyi inye ha, bú ala nke miri-ara-ehi na manu-añu n̄r̀ù na ya;

²³ ha we bata, nweta ya; ma ha egeghi nti olu-Gi, ọ bu kwa n'iwu-Gi ka ha n̄jegharighi; n'ihè nile nke I nyere ha n'iwu ime ọ dighi nke ha meworo: I we me ka ihè ọ̀jọ a nile dakwasi ha:

²⁴ Le, obo-ihè ndia atuliri atuli, ha abiaruwo obodo a iwere ya; enyewo kwa obodo a n'aka ndi Kaldea ndi n̄buso ya agha, n'ihì mma-agha, na oké unwu, na ajọ ọ̀ria n̄fe efe: ihè I kwuworo erèwo kwa; ma, le, I nāhu ya.

²⁵ Ma Gi onwe-gi, Onye-nwe-ayi Jehova, asiwom, Were ego zutara onwe-gi ubi ahu, kpọ kwa ndi-àmà; ma enyewo obodo a n'aka ndi Kaldea.

²⁶ Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, si,

²⁷ Le, Mu onwem bu Jehova, Chineke nke anu-arụ nile, bú madu: ọ di ihè ọ bula karirim ime?

²⁸ N'ihì nka ka Jehova ji si otú a: Le, M'gaje inye obodo a n'aka ndi Kaldea, na n'aka Nebukadreza, bú eze Babilon, ọ ḡewere kwa ya:

²⁹ ndi Kaldea, bú ndi n̄buso obodo a agha, gābia kwa suye obodo a ọku, sure ya na ulo

nile, nke ha sureworo ihe-nsure-ọku nēsi ísì uto nye Beal n'elu-ha, wusi-kwa-ra chi ọzọ di iche iche àjà-ihe-ọ̀nụ̀nụ̀, ka ha we kpasuem iwe.

³⁰ N'ihì na umu Israel na umu Juda aghọwọ nání ndi nēme ihe jọrọ njo n'anyam abua site na m̀be ha di na nwata: n'ihì na umu Israel bu nání ndi jì ọlu aka-ha akpasum iwe; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

³¹ N'ihì na ihe ikpasu iwem na ikpasu ọnumam ka obodo a buruworom site n'ubochi m̀be ha wuru ya we rue ta; ka M'we si n'irum wezuga ya:

³² n'ihì ihe ọjọ ahu nile nke umu Israel na nke umu Juda, nke ha meworo ikpasum iwe, ha onwe-ha, na ndi-eze-ha, na ndi-isi-ha, na ndi-nchu-àjà-ha, na ndi-amuma-ha, na ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem.

³³ Ha we ̀bakutam azu, ha echeghm iru: anameme kwa ka ha muta ihe, nēbili n'isi-ututu nēme ka ha muta, ma ha adighi-anu inara idọ-aka-na-nti.

³⁴ Ha we do ihe-árú nile ha n'ulo ahu nke akpọkwasiri aham, imeru ya.

³⁵ Ha we wue ebe nile di elu nke Beal, nke di na ndagwurugwu nwa Hinom, ime ka umu-ha ndikom na umu-ha ndinyom si n'ọku gabigarue Molek; bú ihe nke M'nēnyeghi ha n'iwu, ọ bataghi kwa n'obim, ka ha we me ihe-árú a; ime ka Juda mehie.

³⁶ Ma ụ̀pụ a n'ihì nka ka Jehova, bú Chineke nke Israel, jì kwue okwu di otú a bayere obodo a, nke unu onwe-unu nāsi, Enyewo ya n'aka eze Babilon site na mma-agma, na site n'oké unwu, na site n'ajo ọria nēfe efe:

³⁷ si, Le, M'gaje ichikọputa ha n'ala nile, ebe M'chugaworo ha n'iwem, na n'ọnumam, na n'oké iwe di uku; M'gēme kwa ka ha lata n'ebe a, me kwa ka ha biri na ntukwasi-obi:

³⁸ ha gābu-kwa-ram otù ndi, Mu onwem gābu-kwa-ra ha Chineke:

³⁹ M'gēnye kwa ha otù obi na otù uzọ, itu egwu Mu onwem ubochi nile; ka o we diri ha, di-kwa-ra umu-ha ndi gānọchi ha, nma:

⁴⁰ Mu na ha gāba kwa ọbụba-ndu ebighi-ebi, na M'gaghi-esi n'iso ha ime ha nma laghachi azu; ma egwum ka M'gētiye n'obi-ha, ka ha we ghara isi n'ebe M'nọ wezuga onwe-ha.

⁴¹ Obi gātọkwam uto n'aru ha ime ha nma, M'gēji kwa obim nile, jì kwa nkpuru-obim nile, kua ha n'ala nka n'ezie dika osisi.

⁴² N'ihì na otú a ka Jehova siri: Dika M'meworo ka ihe ọjọ uku a nile biakute ndi nka, otú a ka Mu onwem nēme ka ezi ihe ahu nile biakwasi ha, bú nke Mu onwem nēkwu bayere ha.

⁴³ Agāzú kwa ọhia n'ala nka, nke unu onwe-unu nāsi, Nkponkpọ ebe ka ọ bu, nke ọ nādighi madu ma-ọbu anumanu bi nime ya; enyewo ya n'aka ndi Kaldea.

⁴⁴ Ubi ka agāzú nēgo, de kwa aha n'akwukwọ-ha, ka kwa ha akàrà, kpọ kwa ndi-àmà, n'ala Benjamin, na n'ebe nile di Jerusalem buruburu, na n'obodo nile nke Juda, na n'obodo nile nke ugwu, na n'obodo nile nke ebe di ala ala, na n'obodo nile nke Negeb: n'ihì na M'gēme ka ndi-ha adọtara n'agma lata; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

ISI 33

Okwu Jehova we rue Jeremaia nti nke ụ̀bọ abua, m̀be ya onwe-ya nọ ka onye eḡochibidoworo n'ogige ulo-nche, si,

² Otú a ka Jehova, bú Onye nēme ya, Jehova, bú Onye nākpu ya ime ka o guzosie ike, Onye Jehova bu aha-Ya, siri:

³ Kpọkuem, na M'gāza gi, gosi kwa gi ihe uku di iche iche, nke di kwa ike ighota, nke i nāmaghi.

⁴ N'ihì na okwu di otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, kwuru bayere ulo nile nke

obodo a, baye-kwa-ra ulo nile nke ndi-eze Juda, nke akwadaworo imegide obo-ihe nile atuliri atuli na imegide mma-agma, si:

⁵ Ha nābia ibuso ndi Kaldea agha, na imeju ha n'ozu madu ndi M'tiḡuworo n'iwem na n'ḡnumam, ndi M'zonariwo-kwa-ra obodo a irum n'ihī ihe ọjọ nile ha.

⁶ Le, M'gaje ime ka anu-arū ọhu puchie n'aru ya, ya na ngwọta, M'gāgwọta kwa ha; M'gēkpughe-kwa-ra ha nbabiga-ókè nke udo na ezi-okwu.

⁷ M'gēme kwa ka ndi Juda adọtara n'agma na ndi Israel adọtara n'agma lata, M'gēwu kwa ha dika ulo, dika na mbu.

⁸ M'gēme kwa ka ha si n'ajọ omume nile ha, bú nke ha mehieworo megidem, di ọcha; M'gāḡaghara kwa ha ajọ omume-ha nile nke ha mehieworo megidem, na nke ha jehieworo megidem n'ime ha.

⁹ Obodo a gāghọ-kwa-ram aha obi-utọ, na otuto, na ima-nma, diri mba nile nke uwa, ndi gānu ezi ihe ahu nile nke Mu onwem nēmere ha, ndi gātu kwa oké egwu ma jijiji n'ihī ezi ihe ahu nile na n'ihī udo ahu nile nke Mu onwem nēmere ya.

¹⁰ Otú a ka Jehova siri: Agānu kwa ọzọ n'ebe a, nke unu onwe-ūnu nāsi, Nkpḡḡkpḡ ebe ka ọ bu, nke ọ nādighi madu ma-ḡbu anumanu nēbi nime ya, ḡbuná n'obodo nile nke Juda, na n'èzí nile nke Jerusalem, nke bu ebe toḡḡḡ n'efu, nke ọ n'adighi madu, ọ nādighi kwa onye-obibi, ọ nādighi kwa anumanu, nēbi nime ha,

¹¹ agānu kwa ọzọ olu nke obi-utọ na olu ọhù, na olu nke nwoke nālu nwunye ọhu na olu nke nwanyi anālu ọhu, na olu nke ndi nāsi, Kelenu Jehova nke usu nile nke ndi-agma, n'ihī na Jehova di nma, n'ihī na rue mḡe ebighi-ebi ka ebere-Ya di: na olu nke ndi nēwebata ekele n'ulo Jehova. N'ihī na M'gēme ka ndi ala nka adọtara n'agma lata dika na mbu; ọ bu ihe si n'ḡnu Jehova puta.

¹² Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri: N'ebe a, nke bu nkpḡḡkpḡ ebe, nke ọ nādighi madu ma-ḡbu anumanu nēbi nime ya, na n'obodo-ya nile, ka ebe-obibi nke ndi-ḡzùzù-aturu ndi nēme ka ìgwè ewu na aturu-ha makpu gādi kwa ọzọ.

¹³ N'obodo nile nke ugwu, na n'obodo nile nke ebe di ala ala, na n'obodo nile nke Negeb, na n'ala Benjamin, na n'ebe nile nke di Jerusalem buruburu, na n'obodo nile nke Juda, ka ìgwè ewu na aturu gāgabiga kwa ọzọ n'okpuru aka abua nke onye nāgu ha ḡnu; ọ bu ihe si n'ḡnu Jehova puta.

¹⁴ Le, ubḡchi nābia, (ọ bu ihe si n'ḡnu Jehova puta), mḡe M'gēme ka ezi okwu ahu guzosie ike, bú nke M'gwaworo ulo Israel, nke M'kwuwo-kwa-ra bayere ulo Juda.

¹⁵ N'ubḡchi ahu, na na mḡe ahu, ka M'gēme ka lhe-opupú nke ezi omume puere Devid; ọ gēme kwa ihe ekpere n'ikpe na ezi omume n'ala nka.

¹⁶ N'ubḡchi ahu ka agāzḡputa Juda, Jerusalem gēbi kwa na ntukwasi-obi: nka bu kwa aha nke agākpḡ ya, Jehova bu ezi omume-ayi.

¹⁷ N'ihī na otú a ka Jehova siri: Agaghi-ebipu n'ulo Devid onye nwe inḡkwasi n'oche-eze ulo Israel;

¹⁸ ọzọ, agaghi-ebipu n'ulo ndi-nchu-àjà, bú ndi Livai, n'irum onye nwe isure àjà-nsure-ḡku, na isure onyinye-inata-iru-ḡma dika ihe-nsure-ḡku nēsì ísì, utọ, na ichu àjà ubḡchi nile.

¹⁹ Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, si,

²⁰ Otú a ka Jehova siri: Ọ buru na unu gēmebi ḡḡḡa-ndum nke ehiehie, na ḡḡḡa-ndum nke abali, ka ehiehie na abali we ghara id i na mḡe-ha;

²¹ ya bu na agēmebi ḡḡḡa-ndum, nke Mu na Devid, bú orùm, ḡara, ka o we ghara inwe nwa-nwoke nke bu eze n'elu ocche-eze-ya; na ḡḡḡa-ndum nke Mu na ndi Livai, bú ndi-nchu-àjà, ndi nējerem ozi, ḡara.

²² Otú agaghi-agu usu ihe di n'elu-igwe ḡnu, na otú agaghi-atùta ájá nke oké osimiri; otú a

ka M'gême ka nkpuru Devid, bú orùm, na ndi Livai ndi nējerem ozi, ba uba.

²³ Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, si,

²⁴ Ì hughi ihe ndi nka kwuwo, si, Aḅuru abua nke Jehova rọputara, Ọ juwo ha? ọ bu kwa ndim ka ha nēlèlì anya, ha we ghara ibu kwa mba n'iru ha ọzọ.

²⁵ Otú a ka Jehova siri: Ọ buru na ọḅuḅa-ndum nke ehiehie na abali adighi, ọ buru na atọghm ukpuru nile nke elu-igwe na uwa;

²⁶ ya bu na M'gāju nkpuru Jakob, na Devid, bú orùm, M'we ghara isi na nkpuru-ya were ndi ganāchi nkpuru nke Abraham na Aisak na Jakob: n'ihì na M'gême ka ndi-ha adọtara n'agha lata, M'gēnwe kwa obi-ebere n'aru ha.

ISI 34

Okwu ahu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, mḅe Nebukadneza, bú eze Babilon, na usu-ndi-agha-ya nile, na ala-eze nile nke uwa nke aka-ya nāchi, na ndi nile di iche iche, nēbuso Jerusalem, nēbuso kwa obodo-ya nile, agha, si:

² Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri, Je, gwa Zedekaia, bú eze Juda, okwu, si ya, Otú a ka Jehova siri, Le, M'gaje inye obodo a n'aka eze Babilon, ọ gēsùre kwa ya n'ọku:

³ ma gi onwe-gi aghaghi-iwepuga onwe-gi n'aka-ya, kama aghaghi iwere gi, ọ bu kwa n'aka-ya ka agēnye gi; anya-gi abua gāhu kwa anya abua nke eze Babilon, unu gēkwurita kwa ọnu na ọnu, ọ bu kwa Babilon ka i gābà.

⁴ Ma otú ọ di, nuru okwu Jehova, gi Zedekaia, bú eze Juda: okwu di otú a ka Jehova kwuru bayere gi, si, I gaghi-anwu site na mma-agha:

⁵ n'udo ka i gānwu; ọzọ, nsure nile nke nna-gi-hà, bú ndi-eze mbu, ndi buru gi uzọ, otú a ka ha gēsùrere gi ihe; ọzọ, Éwù, onye-nwe-ayi! ka ha gāsi n'itiri gi aka n'obi; n'ihì na okwu ka Mu onwem kwuwo; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁶ Jeremaia, bú onye-amuma, we gwa Zedekaia, bú eze Juda, okwu ndia nile nime Jerusalem,

⁷ mḅe usu-ndi-agha nke eze Babilon nēbuso Jerusalem, nēbuso kwa obodo Juda nile fọduru, agha, bú Lekish na Azeka; n'ihì na nání ndia fọduru nime obodo nile nke Juda, bú obodo ewusiri ike.

⁸ Okwu ahu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, mḅe Zedekaia, bú eze, na ndi Israel nile ndi nọ Jerusalem, ḅasiri ndu, ikpọsara ha si na ha nwere onwe-ha;

⁹ na ha nile gēzilaga, onye ọ bula orù-ya nwoke, na onye ọ bula nwanyi nējere ya ozi, nke bu nwoke Hibru ma-ọbu nwanyi Hibru, inwere onwe-ya; ka madu we ghara ime ka ha fè ya òfùfè-orù, onye ọ bula o me ka onye-Ju, bú nwa-nne-ya, fè ya:

¹⁰ ndi-isi nile na ndi Israel nile we nuru, bú ndi bàra n'ọḅuḅa-ndu ahu, izilaga, onye ọ bula orù-ya nwoke, na onye ọ bula nwanyi nējere ya ozi, inwere onwe-ha, ka madu ọ bula we ghara ime kwa ka ha fè ya òfùfè-orù ọzọ; ha we nuru, zilaga ha:

¹¹ ma emesia ha chighariri, me ka ndi-orù-ha ndikom na ndinyom ndi nējere ha ozi, bú ndi ha zilagarari inwere onwe-ha, lata, ha we buda ha ka ha buru orù-ndikom na ndinyom nējere ha ozi:

¹² okwu Jehova we rue Jeremaia nti site na Jehova, si,

¹³ Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri: Mu onwem na nna-unu-ha ḅara ndu n'ubọchi M'mere ka ha si n'ala Ijìpt, n'ulo ndi-orù, puta, si,

¹⁴ N'ọgwugwu arọ asa unu gēzilaga, onye ọ bula nwa-nne-ya, bú onye-Hibru, nke rere onwe-ya n'aka-gi, we fè gi arọ isi, i gēzilaga ya inwere onwe-ya: ma nna-unu-hà egeghm

nti, ha atoghi kwa nti-ha n'ala.

15 Unu onwe-unu we chigharia ta, we me ihe ziri ezi n'anyam abua, n'ikpōsa, onye ọ bula ọ gwa madu-ibe-ya, si ka o nwere onwe-ya pua n'aka-gi; unu we ịa ndu n'irum n'ulo nke akpōkwasi aham:

16 unu we chigharia me ka aham ghara idi nsọ, me, onye ọ bula o me orù-ya nwoke, onye ọ bula o me nwanyi nke nējere ya ozi, ka ha lata, bú ndi unu zilagarari inwere onwe-ha n'ochichọ nkpuru-obi-ha; unu we buda ha iburu unu orù-ndikom na ndinyom nējere unu ozi.

17 N'ih i nka ka Jehova ji si otú a: Unu onwe-unu egeghm nti, ikpōsa, onye o bula ọ gwa nwa-nne-ya, onye ọ bula o gwa madu-ibe-ya, si ka o nwere onwe-ya: le, M'nākpōsara unu si na unu nwere onwe-unu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ibà na mma-agma, na ibà n'ajọ ọria nēfe efe, na ibà n'oké unwu; M'gēwere kwa unu nye iburu ala-eze nile nke uwa ihe-ntughari.

18 M'gēwere kwa ndikom ndi nējehie n'ọbụba-ndum nye, bú ndi nēmeghi ka okwu nile nke ọbụba-ndu ahu nke ha ịara n'irum guzosie ike, bú nwa-ehi nke ha kpōwara abua, we gabiga n'etiti nkpōwa-ya abua;

19 bú ndi-isi Juda, na ndi-isi Jerusalem, na ndi-onozi, na ndi-nchu-àjà, na ndi nile nke ala nka, ndi gabigaworo n'etiti nkpōwa abua nke nwa-ehi ahu;

20 M'gēwere ha nye n'aka ndi-iro-ha, na n'aka ndi nāchọ ndu-ha: ozu-ha ewe ghọrọ anu-ufe nke elu-igwe, ghọ-kwa-ra anu-ọhia nke uwa, ihe-oriri.

21 Ọ bu kwa Zedekaia, bú eze Juda, na ndi-isi-ya ka M'gēnye n'aka ndi-iro-ha, na n'aka ndi nāchọ ndu-ha, na n'aka usu-ndi-agma nke eze Babilon, ndi nēsi n'ebe unu nọ rigo la.

22 Le, M'gaje inye iwu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), me ka ha biaghachi n'obodo a; ha gēbuso kwa ya agha, were ya, sure ya n'ọku: ọ bu kwa obodo nile nke Juda ka M'gēme ka ha ghọ ebe tọbọrọ n'efu, ghara inwe onye-obibi.

ISI 35

Okwu ahu nke ruru Jeremaia nti site Jehova n'ubochi Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, si,

2 Je n'ulo ndi Rikab, gwa ha okwu, me ka ha bata n'ulo Jehova, n'otù n'ime-ulo-ya, me ka ha nua manya-vine.

3 M'we kuru Jeazanaia nwa Jeremaia, nwa Habazinaia, na umu-nne-ya, na umu-ya ndikom nile, na ulo nile nke ndi Rikab;

4 m'we me ka ha bata n'ulo Jehova, n'ime-ulo umu Henan nwa Igdaia, bú onye nke Chineke, nke di n'akuku ime-ulo ndi-isi, nke di n'elu ime-ulo Maaseia nwa Shalum, bú onye-nche nke nbata-uzọ:

5 M'we che n'iru umu ulo ndi Rikab ọkwa ufodu juputara na manya-vine na iko ufodu, m'we si ha, Nuanu manya-vine.

6 Ha we si, Ayi agaghi-ānu manya-vine: n'ih i na Jonadab nwa Rikab, bú nna-ayi, nyere ayi iwu, si, Unu ānula manya-vine, unu onwe-unu, na umu-unu, rue mbe ebighi-ebi:

7 unu ewu-kwa-la ulo, unu agha-kwa-la nkpuru, unu aku-kwa-la ubi-vine, unu enwe-kwa-la ihe ndia: kama ọ bu n'ulo-ikwū ka unu gēbi ubochi nile nke unu; ka unu we di ndu ọtutu ubochi n'elu ala ahu ebe unu onwe-unu bu ndi-ọbà.

8 Ayi we ge nti olu Jonadab nwa Rikab, bú nna-ayi, n'ih i nile nke o nyere ayi n'iwu, ighara inu manya-vine ubochi nile ayi, ayi onwe-ayi, na ndinyom-ayi, na umu-ayi ndikom, na umu-ayi ndinyom;

- ⁹ na ighara iwu ulo ka ayi we biri nime ha: ọ dighi kwa ubi-vine, ma-ọbu ubi, ma-ọbu nkpuru-ọghigha ayi nwere:
- ¹⁰ ayi we biri n'ulo-ikwū, we ge nti, me dika ihe nile si di nke Jonadab, bú nna-ayi, nyere ayi n'iwu.
- ¹¹ O rue, m̀pe Nebukadreza, bú eze Babilon, rigotara n'ala nka, na ayi siri, Bianu, ka ayi ba na Jerusalem n'ihì usu-ndi-agma nke ndi Kaldea, na n'ihì usu-ndi-agma nke Siria; ayi we biri na Jerusalem.
- ¹² Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, si,
- ¹³ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Je, si ndi Juda, si kwa ndi bi na Jerusalem, Ònu agaghi-anara idọ-aka-na-nti ige nti okwum nile? ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.
- ¹⁴ Emewo ka okwu nile nke Jonadab nwa Rikab guzosie ike, bú nke o nyere umu-ya n'iwu, ka ha ghara iñu manya-vine, ha añughi kwa manya-vine rue ta, n'ihì na ha anuwo ihe nke nna-ha nyere n'iwu: ma Mu onwem agwawo unu okwu, nēbili n'isi-ututu nēkwu; ma unu egeghm nti.
- ¹⁵ M'we zitere unu ndi-orùm nile, bú ndi-amuma, nēbili n'isi-ututu nēzite ha, si, Biko, sinu, onye ọ bula n'uzọ ọjọ ya, lata, me-kwa-nu ka omume nile unu di nma, unu ejeso-kwa-la chi ọzọ ifè ha, biri-kwa-nu n'ala nka nke M'nyere unu, nye kwa nna-unu-hà: ma unu atoghi nti-unu n'ala, unu egeghkwam nti.
- ¹⁶ N'ihì na umu Jonadab nwa Rikab emewo ka ihe ahu nna-ha nyere n'iwu guzosie ike, bú nke o nyere ha n'iwu, ma ndi nka egeghm nti;
- ¹⁷ n'ihì nka ka Jehova, bú Chineke nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, ji si otú a: Le, M'gaje ime ka ihe ọjọ ahu nile biakute Juda, biakute kwa ndi nile bi na Jerusalem, bú nke M'kwuworo megide ha: n'ihì na agwawom ha okwu, ma ha anughi; M'we kpọ ha òkù, ma ha azaghi.
- ¹⁸ Jeremaia we si ulo ndi Rikab, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: N'ihì na unu egewo nti ihe Jonadab, bú nna-unu, nyere n'iwu, unu we debe ihe nile o nyere n'iwu, unu we me dika ihe nile si di nke o nyere unu n'iwu;
- ¹⁹ n'ihì nka ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, ji si otú a: Agaghi-ebipu n'ulo Jonadab nwa Rikab onye nwe iguzo n'irum ubochi nile.

ISI 36

- O** rue, n'arọ nke-anọ nke Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, na okwu a ruru Jeremaia nti site na Jehova, si,
- ² Were n'onwe-gi akwukwọ-npiakọta, de nime ya okwu nile nke M'gwaworo gi imegide Israel, na imegide Juda, na imegide mba nile, site n'ubochi M'gwara gi okwu, site n'ubochi Josaia, we rue ta.
- ³ Eleghi anya ulo Juda gānu ihe ọjọ ahu nile nke Mu onwem nēchè ime ha; ka ha we lata, onye o bula o si n'uzọ ọjọ ya lata; ka M'we ịaghara ajọ omume-ha na nmehie-ha.
- ⁴ Jeremaia we kpọ Beruk nwa Neraia; Beruk we dere n'ọnu Jeremaia okwu nile nke Jehova, nke Ọ gwara ya-ri, n'akwukwọ-npiakọta.
- ⁵ Jeremaia we nye Beruk iwu, si, Mu onwem bu onye eḅochibidoworo; apughm ibà n'ulo Jehova:
- ⁶ ma gi onwe-gi je, gua n'akwukwọ-npiakọta ahu, nke i deworo site n'ọnum, okwu nile nke Jehova na nti ndi Israel, n'ulo Jehova n'ubochi obubu-ọnu: ọ bu kwa na nti Juda nile ndi si n'obodo nile ha abia ka i gāgu ha.

⁷ Eleghi anya aririọ-amara-ha gāda n'iru Jehova, ha ewe lata, onye ọ bula o si n'uzọ ọjọ ya lata: n'ihì na ọ di uku, bú iwe ahu na ọnuma ahu nke Jehova kwuwo megide ndi nka.

⁸ Beruk nwa Neraia we me dika ihe nile si di nke Jeremaia, bú onye-amuma, nyere ya n'iwu, o we gua n'akwukwọ ahu okwu nile nke Jehova n'ulo Jehova.

⁹ O rue, n'arọ nke-ise nke Jehoiaakim nwa Josaia, bú eze Juda, n'ọnwá nke-iteghete, na ndi nile ndi nọ na Jerusalem, na ndi nile ndi si n'obodo nile nke Juda abata na Jerusalem, kpọsara obubu-ọnu n'iru Jehova.

¹⁰ Beruk we gua n'akwukwọ ahu okwu nile nke Jeremaia n'ulo Jehova, n'ime-ulo Gemaraia nwa Shefan, bú ode-akwukwọ, n'ogige nke di n'elu, n'oghere ọnu-uzọ-ama ọhu nke ulo Jehova, na nti ndi Israel nile.

¹¹ Maikaia nwa Gemaraia, nwa Shefan, we nuru okwu nile nke Jehova nke sitere n'akwukwọ ahu,

¹² o we rida n'ulo eze, rue ime-ulo nke ode-akwukwọ: ma, le, n'ebe ahu ka ndi-isi nile nānọdu, bú Elishama ode-akwukwọ, na Delaia nwa Shemaia, na Elnetan nwa Akboa, na Gemaraia nwa Shefan, na Zedekaia nwa Hananaia, na ndi-isi nile.

¹³ Maikaia we gosi ha okwu nile ọ nuru, mọe Beruk nāgu akwukwọ ahu na nti ndi Israel nile.

¹⁴ Ndi-isi nile we zìe Jehudi nwa Netanaia, nwa Shelemaia, nwa Kushi, jekuru Beruk, si, Akwukwọ-npiakọta ahu nke iguwo ihe nime ya na nti ndi Israel, were n'aka-gi bia. Beruk nwa Neraia we were akwukwọ-npiakọta ahu n'aka-ya, biakute ha.

¹⁵ Ha we si ya, Biko, nọdu ala, gua ya na nti-ayi. Beruk we gua ya na nti-ha.

¹⁶ O rue, mọe ha nusiri okwu ndia nile, na ha turu oké egwu, onye na ibe-ya, ha we si Beruk, Ayi aghaghi igosi eze okwu ndia nile.

¹⁷ Ha we jua Beruk, si, Biko, gosi ayi, Ì siri aña deputa okwu ndia nile n'ọnu-ya?

¹⁸ Beruk we si ha, N'ọnu-ya ka ọ nākpọrọm okwu ndia nile, ma mu onwem were ink ede ha n'akwukwọ a.

¹⁹ Ndi-isi we si Beruk, Je, zobe onwe-gi, gi onwe-gi na Jeremaia; ekwe-kwa-la onye ọ bula mara ebe unu onwe-unu nọ.

²⁰ Ha we bakuru eze n'ogige; ma ha debereri akwukwọ-npiakọta ahu n'ime-ulo Elishama, bú ode-akwukwọ; ha we gosi okwu nile na nti abua nke eze.

²¹ Eze we ziga Jehudi iweta akwukwọ-npiakọta ahu: o we weputa ya n'ime-ulo Elishama, bú ode-akwukwọ. Jehudi we gua ya na nti abua nke eze, na na nti ndi-isi nile ndi nēguzo n'akuku eze.

²² Ma eze nānọdu n'ulo mọe oyi n'ọnwá nke-iteghete: ọku nēnwu kwa n'ite-ọku nke di n'iru ya.

²³ O rue, mọe Jehudi gusiri ibe akwukwọ atọ ma-ọbu anọ, na o ji mma ode-akwukwọ bikasia ya, tubà ya n'ọku nke di n'ite-ọku, rue mọe akwukwọ-npiakọta ahu resiri n'ọku nke di n'ite-ọku.

²⁴ Ma ha atughi oké egwu, ha adọwaghi kwa uwe-ha, bú eze na ndi-orù-ya nile ndi nānu okwu ndia nile.

²⁵ Ọzọ kwa, Elnetan na Delaia na Gemaraia rịrịrị eze aririọ ka ọ ghara isure akwukwọ-npiakọta ahu: ma o geghi ha nti.

²⁶ Eze we nye Jeramil nwa eze na Seraia nwa Azriel na Shelemaia nwa Abdeel iwu iwere Beruk, bú ode-akwukwọ, Jeremaia, bú onye-amuma: ma Jehova zobere ha.

²⁷ Okwu Jehova we rue Jeremaia nti, mọe eze suresiri akwukwọ-npiakọta ahu, na okwu nile nke Beruk deputara n'ọnu Jeremaia, si,

²⁸ Were kwa n'onwe-gi akwukwọ-npiakọta ọzọ, dekwasi na ya okwu mbu nile nke di n'elu akwukwọ-npiakọta mbu, nke Jehoiakim, bú eze Juda, sureworo ọku.

²⁹ Ma i gēkwu okwu bayere Jehoiakim, bú eze Juda, si, Otú a ka Jehova siri: Gi onwe-gi esurewo akwukwọ-npiakọta nka ọku, si, Gini mere i ji dekwasi n'akwukwọ a, si, Eze Babilon aghaghi ibia bibie ala nka, me ka madu na anumanu kwusi nime ya?

³⁰ N'ih i nka ka Jehova ji kwue okwu di otú a bayere Jehoiakim, bú eze Juda, si: Ọ gaghi-enwe onye ganānọkwasi n'och eze David: ọzọ, ozu-ya gābu ihe etufuworo nye ọkpukpọ-nku n'ehihie, nye kwa ọtutu-oyi n'abali.

³¹ M'gēji kwa ajọ omume-ha leta ya, leta kwa nkpuru-ya, leta kwa ndi-orù-ya; M'gēme kwa ka ihe ọjọ ahu nile nke M'gwara ha, ma ha anughi, biakwasi ha, biakwasi kwa ndi bi na Jerusalem, biakwasi kwa ndi Juda.

³² Ma Jeremaia were akwukwọ-npiakọta ọzọ nye Beruk nwa Neraia, bú ode-akwukwọ; o we dere n'ọnu Jeremaia n'elu ya okwu nile nke akwukwọ ahu nke Jehoiakim, bú eze Juda, surereri n'ọku; ọzọ kwa, atukwasiri n'elu ha ọtutu okwu dika ha.

ISI 37

Zedekaia nwa Josaia we ghọ eze n'ọnọdu Konaia nwa Jehoiakim, onye Nebukadreza, bú eze Babilon, mere ka ọ buru eze n'ala Juda.

² Ma ọ geghi nti, ya onwe-ya, ma ndi-orù-ya, ma ndi ala ahu, n'okwu nile nke Jehova, nke O kwuru site n'aka Jeremaia, bú onye-amuma.

³ Zedekaia, bú eze, we zie Jehukal nwa Shelemaia, na Zefanaia nwa Maaseia, bú onye-nchu-àjà, jekuru Jereamia, bú onye-amuma, si, Biko, kpere ayi Jehova, bú Chineke-ayi, ekpere.

⁴ Ma Jeremaia nābata nāpu kwa n'etiti ndi Israel: n'ih i na ha etiyeghi ya n'ulo-nkpọrọ.

⁵ Ọzọ, usu-ndi-agma Fero esiwo n'Ijpt puta: ndi Kaldea ndi nānọchigide Jerusalem n'agma we nuru akukọ-ha, ha we si n'imegide Jerusalem rigo.

⁶ Okwu Jehova we rue Jeremaia, bú onye-amuma, nti, si,

⁷ Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, siri: Otú a ka unu gāsi eze Juda, onye zìworo unu biakutem ijum ase; Le, usu-ndi-agma Fero, nke putaworo iyere unu aka, gālaghachi n'ala-ya, bú Ijpt.

⁸ Ndi Kaldea gābiaghachi kwa, buso obodo a agha; ha gēwere kwa ya, sure ya n'ọku.

⁹ Otú a ka Jehova siri: Unu arafula nkpuru-obi-unu, si, Ndi Kaldea aghaghi isi n'imegide ayi la: n'ih i na ha agaghi-ala.

¹⁰ N'ih i na ọ buru na unu etiụsua usu-ndi-agma nile nke ndi Kaldea ndi nēbuso unu agha, nání ndi adupúru adupú ewe fọdu n'etiti ha, ma ha gēbili, onye ọ bula n'ulo-ikwū-ya, we sure obodo a n'ọku.

¹¹ O rue, m̀be usu-ndi-agma nke ndi Kaldea siri n'imegide Jerusalem rigo n'ih i usu-ndi-agma Fero,

¹² na Jeremaia siri na Jerusalem pua ije ala Benjamin, iketa òkè-ya n'ebe ahu, n'etiti ndi Israel.

¹³ O rue, m̀be ọ nọ n'ọnu-uzọ-ama Benjamin, na otù onye-nwe nlekọta nọ n'ebe ahu, onye aha-ya bu Iraiia nwa Shelemaia, nwa Hananaia; o we jide Jeremaia, bú onye-amuma, si, Ndi Kaldea ka gi onwe-gi nādakuru.

¹⁴ Jeremaia we si, Ọ bu okwu-ugha; adighm-adakuru ndi Kaldea; ma o geghi ya nti: Iraiia we jide Jeremaia, me ka ọ biakute ndi-isi.

- ¹⁵ Ndi-isi we wesa Jeremaia iwe, tie ya ihe, tiye ya n'ulo-nkpọrọ, bú ulo Jonatan ode-akwukwọ; n'ihì na ulo ahu ka ha mereri ulo-nkpọrọ.
- ¹⁶ M̀be Jeremaia batara n'ulo olùlù, na n'ime-ulo ntà ya, Jeremaia we nọdu n'ebe ahu ọtutu ubọchi;
- ¹⁷ eze, bú Zedekaia, we ziga, kuta ya: eze we jua ya n'ulo-ya na nzuzo, si, Ọ di okwu ọ bula sitere na Jehova? Jeremaia we si, Okwu di. O we si, N'aka eze Babilon ka agēnye gi.
- ¹⁸ Jeremaia we si eze, bú Zedekaia, Gini ka m'mehieworo megide gi, ma-ọbu megide ndi-orù-gi, ma-ọbu megide ndi nka, na unu tiyeworo mu onwem n'ulo-nkpọrọ?
- ¹⁹ Òle ebe kwa ka ndi-amuma-unu nọ, bú ndi buru unu amuma, si, Eze Babilon agaghi-abia imegide unu, ma-ọbu imegide ala nka?
- ²⁰ Ma ụbụ a, biko, nuru, onye-nwem, eze: biko, ka aririọ-amaram da n'iru gi; eme-kwa-la ka m'laghachi n'ulo Jonatan, bú ode-akwukwọ, ka m'we ghara inwu n'ebe ahu.
- ²¹ Eze, bú Zedekaia, we nye iwu, ha we tiye Jeremaia n'ogige ulo-nche, nēnye ya otù ọbẹ achicha kwa-ubọchi site n'èzí ndi-osi-ite, rue m̀be achicha nile nke di n'obodo gwusiri. Jeremaia we nọgide n'ulo-nche.

ISI 38

- S**hefataia nwa Matan, na Gedalaia nwa Pashua, na Jukal nwa Shelemaia, na Pashua nwa Malkija, we nuru okwu nile nke Jeremaia nāgwa ndi Israel nile, si,
- ² Otú a ka Jehova siri, Onye nānọgide n'obodo a gānwu site na mma-agha, na site n'oké unwu, na site n'ajọ ọria nēfe efe: ma onye nāpukuru ndi Kaldea gādi ndu, ndu-ya ewe ghọrọ ya ihe-nkwata, o we di ndu.
- ³ Otú a ka Jehova siri, Aghaghi inye obodo a n'aka usu-ndi-agha nke eze Babilon, ọ gēwere kwa ya.
- ⁴ Ndi-isi we si eze, Biko, ka eme ka nwoke a nwua; n'ihì na ya onwe-ya nēme ka aka ndi-agha kuda, bú ndi fọduru n'obodo a, na aka ndi Israel nile, n'igwa ha okwu dika okwu ndia: n'ihì na nwoke a adighi-achọrọ ndi nka udo, kama ọ bu ihe ọjọ.
- ⁵ Eze, bú Zedekaia, we si, Le, onye ahu di n'aka-unu: n'ihì na eze abughi onye puru ime ihe ọ bula megide unu.
- ⁶ Ha we were Jeremaia, tubà ya n'olùlù Malkija nwa eze, nke di n'ogige ulo-nche: ha we chiri udọ rada Jeremaia. Ma miri adighi n'olùlù ahu, ọ bu nání apiti: Jeremaia we mibe n'apiti ahu.
- ⁷ Ebed-melek, bú onye Etiopia, onye bu onozì, nke nọ n'ulo eze, we nuru na ha tiyereri Jeremaia n'olùlù; ma eze nānọdu n'ọnu-uzọ-ama Benjamin;
- ⁸ Ebed-melek we si n'ulo eze puta, gwa eze okwu, si,
- ⁹ Onye-nwem eze, ndikom ndia emewo ihe ọjọ n'ihè nile nke ha meworo Jeremaia, bú onye-amuma, onye ha tubàworò n'olùlù ahu; o we nọ n'ọnwu n'ọnọdu-ya n'ihì oké unwu: n'ihì na nri adighi kwa ọzọ n'obodo a.
- ¹⁰ Eze we nye Ebed-melek, bú onye Etiopia, iwu, si, Si n'ebe a chiri orú ndikom na iri n'aka-gi, me ka Jeremaia, bú onye-amuma, si n'olùlù ahu rigoputa, tutu ọ nwua.
- ¹¹ Ebed-melek we chiri ndikom ahu n'aka-ya, ba n'ulo eze n'okpuru ulo-àkù, chiputa n'ebe ahu nkirika ákwà nke dọkara adọka na nkirika ákwà nke kara nká, o we chiri udọ radara ha Jeremaia n'olùlù ahu.
- ¹² Ebed-melek, bú onye Etiopia, we si Jeremaia, Biko, tiye nkirika ákwà ndia nke dọkara adọka na nke kara nká n'okpuru nkpa-abu-gi abua n'okpuru udọ. Jeremaia we me otú a.

- ¹³ Ha we chiri udò ahu dọgota Jeremaia, we me ka o si n'olùlù ahu rigoputa: Jeremaia we nọgide n'ogige ulo-nche ahu.
- ¹⁴ Eze, bú Zedekaia, we ziga, kutara onwe-ya Jeremaia, bú onye-amuma, rue nbata nke-atọ nke di n'ulo Jehova: eze we si Jeremaia, Mu onwem gaje iju gi otù ihe; ezonarilam ihe ọ bula.
- ¹⁵ Jeremaia we si Zedekaia, M̀be m'gēgosi gi, ì gaghi-eme ka m'nwua n'ezie? ọzọ, m̀be m'gādu gi ọdu, i gaghi-egem nti.
- ¹⁶ Eze, bú Zedekaia, we n̄uara Jeremaia iyi na nzuzo, si, Jehova nādi ndu, bú Onye ahu nke nyere ayi ndu a, m'gaghi-eme ka i nwua ma-ọli, m'gaghi-enye kwa gi ma-ọli n'aka ndikom ndia ndi nāchọ ndu-gi.
- ¹⁷ Jeremaia we si Zedekaia, Otú a ka Jehova, bú Chineke nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke Israel, siri: Ọ buru na i gāpukuru ndi-isi eze Babilon n'ezie, nkpuru-obi-gi gādi kwa ndu, agaghi-esure kwa obodo a n'ọku; i gādi kwa ndu, gi onwe-gi na ulo-gi:
- ¹⁸ ma ọ buru na i pukughi ndi-isi eze Babilon, agēnye kwa obodo a n'aka ndi Kaldea, ha gēsire kwa ya n'ọku, gi onwe-gi agaghi-ewepuga onwe-gi n'aka-ha.
- ¹⁹ Eze, bú Zedekaia, we si Jeremaia, Mu onwem nātu egwu ndi-Ju ndi dakuruworo ndi Kaldea, na ha gēnyem n'aka-ha, ha ewe kwam emò.
- ²⁰ Jeremaia we si, Ha agaghi-enye gi n'aka-ha. Biko, ge nti olu Jehova, n'ihe nke mu onwem nāgwa gi: o we diri gi nma, nkpuru-obi-gi gādi kwa ndu.
- ²¹ Ma ọ buru na gi onwe-gi aju na i gaghi-apu, nka bu okwu nke Jehova meworo ka m'hu:
- ²² Le, ndinyom ahu nile ndi fọduru n'ulo eze Juda gābu ndi emeworo ka ha pukuru ndi-isi eze Babilon, ndinyom ahu ganāsi kwa, Ndi gi na ha di n'udo akpaliwo gi, we nwe ike n'aru gi: ukwu-gi abua emiwo n'apiti, ha we laghachi azu.
- ²³ Ọ bu kwa ndinyom-i nile na umu-gi ka ha ganēme ka ha pukuru ndi Kaldea: gi onwe-gi agaghi-ewepuga onwe-gi n'aka-ha, kama aka eze Babilon gējide gi: ọ bu kwa obodo a ka i gēsire n'ọku.
- ²⁴ Zedekaia we si Jeremaia, Ekwela ka onye ọ bula mara okwu ndia, i gaghi-anwu kwa.
- ²⁵ Ma m̀be ndi-isi gānu na mu na gi ekwuwo okwu, ha we biakute gi, si gi, Biko, gosi ayi ihe i gwaworo eze; ezonarila ayi ya, ayi agaghi-eme kwa ka i nwua: gosi kwa ayi ihe eze gwara gi:
- ²⁶ i gāsi kwa ha, Mu onwem nēme ka aririọ-amaram da n'iru eze, ka ọ ghara ime ka m'laghachi n'ulo Jonatan, inwu n'ebe ahu.
- ²⁷ Ndi-isi nile we biakute Jeremaia, jua ya: o we gosi ha dika okwu ndia nile si di nke eze nyere ya n'iwu. Ha we debe ọnu-ha du, rapu ya; n'ih i na anughi okwu ahu.
- ²⁸ Jeremaia we nọgide n'ogige ulo-nche rue ubọchi ewere Jerusalem. O rue, m̀be ewere Jerusalem,

ISI 39

(n' arọ nke-iteghete nke Zedekaia, bú eze Juda, n'ọnwā nke-iri, ka Nebukadreza, bú eze Babilon, na usu-ndi-agha-ya nile, biaruru Jerusalem, we nọchigide ya n'agha;

² n'arọ nke-iri-na-otù nke Zedekaia, n'ọnwā nke-anọ, n'ubọchi nke-iteghete nke ọnwā ahu, ka awapuru n'obodo ahu:)

³ na ndi-isi nile nke eze Babilon batara, we nọdu n'ọnu-uzọ-ama nke etiti, bú Neagal-shareza, na Samga-nebo, na Sasekim, bú Rab-saris, na Neagal-shareza, bú Rab-mag, na ndi-isi nile nke eze Babilon fọduru.

- ⁴ O rue, m̀be Zedekaia, bú eze Juda, na ndi-agma nile huru ha, na ha ̀balagara, were abali si n'obodo ahu pua, n'uzo ubi eze àbara ogige, n'onu-uzo-ama nke di n'etiti m̀bidi abua: o we pua ga n'uzo Araba.
- ⁵ Usu-ndi-agma nke ndi Kaldea we chua ha n'azu; rue Zedekaia aru n'ala ihe nādighi nke Jeriko: ha we jide ya, me ka o rigokuru Nebukadreza, bú eze Babilon, rue Ribla n'ala Hemat, o we kwue okwu ikpé n'ebe o nọ.
- ⁶ Eze Babilon we ̀bue umu-ndikom Zedekaia nime Ribla n'anya-ya: o bu kwa ndi nile nke Juda amara aha-ha ka eze Babilon ̀buru.
- ⁷ O me-kwa-ra ka Zedekaia kpue isì n'anya-ya abua, o were kwa ihe-ola eji ke ukwu ke ya àbu, ime ka o ba Babilon.
- ⁸ O bu kwa ulo eze na ulo nile nke ndi Israel ka ndi Kaldea surere n'oku, ha kwatu-kwa-ra m̀bidi nile nke Jerusalem.
- ⁹ Ma ndi Israel nke fòduru, bú ndi fòduru n'obodo ahu, na ndi dapuru adapu, bú ndi dapuru jekuru ya, na ndi Israel fòduru, bú ndi fòduru n'ebe ahu, ndia ka Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-òbũ, mere ka ha je biri na Babilon.
- ¹⁰ Ma Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-òbũ, mere ka ufodu nime ndi Israel ndi nēnweghi ike, bú ndi nēnweghi ihe o bula, fodu n'ala Juda, o we nye ha ubi-vine na ubi n'ubochi ahu.
- ¹¹ Nebukadreza, bú eze Babilon, we nye Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-òbũ, iwu bayere Jeremaia, si,
- ¹² Were ya, ka anya-gi abua di n'aru ya, eme-kwa-la ya ihe ojo o bula; kama dika o gēsi gwa gi, me ya otú a.
- ¹³ Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-òbũ, we ziga, ya na Nebushazban, bú Rab-saris, na Neagal-shareza, bú Rab-mag, na ndi-isi nile nke eze Babilon;
- ¹⁴ ha we ziga, weputa Jeremaia n'ogige ulo-nche, nye ya n'aka Gedalaia nwa Ahaikam, nwa Shefan, ka o we me ka o pua la: o we biri n'etiti ndi Israel.
- ¹⁵ O bu kwa Jeremaia ka okwu Jehova ruru nti, m̀be o nọ ka onye èbochibidoworo n'ogige ulo-nche, si,
- ¹⁶ Je, gwa Ebed-melek, bú onye Etiopia, okwu, si, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Le, M'gaje ime ka okwum nile biarue obodo a ime ya ihe ojo, o bughi ime ya ezi ihe; ha gādi kwa n'iru gi n'ubochi ahu.
- ¹⁷ Ma M'gānaputa gi ubochi ahu, (o bu ihe si n'onu Jehova puta): agaghi-enye kwa gi n'aka ndi ahu gi onwe-gi nātu egwu ha.
- ¹⁸ N'ihì na aghaghm ime ka i wepuga onwe-gi, o bughi kwa na mma-agma ka i gāda, kama ndu-gi gāghoro gi ihe-nkwata: n'ihì na i ̀babàwo nimem: o bu ihe si n'onu Jehova puta.

ISI 40

Okwu ahu nke ruru Jeremaia nti site na Jehova, m̀be Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-òbũ, zilagasiri ya site na Rema, ka o weresiri ya m̀be o bu onye ejiri nkporo ke àbu n'etiti ndi Jerusalem na Juda nile ndi emere ka ha je biri n'ala ozo, bú ndi emere ka ha je biri na Babilon.

- ² Onye-isi ndi-òbũ we were Jeremaia, si ya, Jehova, bú Chineke-gi, kwuru ihe ojo a megide ebe a:
- ³ Jehova we me ka o bia, O we me dika O kwuru; n'ihì na unu emehiewo megide Jehova, ma unu egeghi nti olu-Ya, n'ihì nka ka ihe a ruworo unu aru.
- ⁴ Ma ùbu a, le, atopuwom i ta na nkporo nke di n'aka-gi. O buru na o di nma a'anya-gi

isorom bia na Babilon, bia, anyam gādi kwa a'aru gi; ma ọ buru na ọ jọrọ njo n'anya-gi isorom bia na Babilon, ghara: le, ala nka nile di n'iru gi; n'ebe di nma na n'ebe ziri ezi n'anya-gi ije, je n'ebe ahu.

⁵ Ma m̀be ọ kālaghachighi, ọ si ya, Ma-ọbu laghachikuru Gedalaia nwa Ahaikam, nwa Shefan, onye eze Babilon meworo onye-nlekọta obodo nile nke Juda, gi na ya biri n'etiti ndi-gi: ma-ọbu je ebe ọ bula ziri ezi n'anya-gi ije. Onye-isi ndi-ọbụ we nye ya òkè ihe-oriri na onyinye, zilaga ya.

⁶ Jeremaia we biakute Gedalaia nwa Ahaikam rue Mizpa, ya na ya we biri n'etiti ndi Israel ndi fọduru n'ala-ha.

⁷ Ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agma ndi nọ n'ọhia, ha onwe-ha na ndikom-ha, we nu na eze Babilon mere Gedalaia nwa Ahaikam onye-nlekọta n'ala-ha, na o me-kwa-ra ya onye-nlekọta nke ndikom na ndinyom na umu-ntakiri, bú ufodu nime ndi nēnweghi ike n'ala, nime ndi anēmeghi ka ha je biri na Babilon;

⁸ ha we biakute Gedalaia rue Mizpa, bú Ishmael nwa Netanaia, na Johanan na Jonatan, bú umu Kareia, na Seraia nwa Tanhumet, na umu Efai, bú onye Netofa, Jezanaia nwa onye Meaka, ha onwe-ha na ndikom-ha.

⁹ Gedalaia nwa Ahaikam, nwa Shefan, we ńuara ha iyi, ńu-kwa-ra ndikom-ha, si, Unu atula egwu ifè ndi Kaldea: birinu n'ala, fè kwa eze Babilon, ọ gādi-kwa-ra unu nma.

¹⁰ Ma mu onwem, le, m'ganēbi na Mizpa, iguzo n'iru ndi Kaldea, ndi gābiakute ayi: ma unu onwe-unu, chikọtanu manya-vine na nkpuru nke m̀be nghọkọta-nkpuru na manu, tiye ha n'ihe-unu, biri-kwa-nu n'obodo nile unu nke unu wereworo.

¹¹ Ọzọ kwa, ndi-Ju nile ndi nọ na Moab, na n'etiti umu Amon, na n'Edom, na ndi nọ n'ala nile, nuru na eze Babilon enyewo Juda ndi fọduru, na o mewo kwa Gedalaia nwa Ahaikam, nwa Shefan, onye-nlekọta-ha;

¹² ndi-Ju nile we si n'ebe nile achugara ha-ri lata, we bata n'ala Juda, biakute Gedalaia, rue Mizpa, we chikọta manya-vine na nkpuru nke m̀be nghọkọta-nkpuru nke-uku.

¹³ Ọzọ, Johanan nwa Kareia, na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agma ndi nọ n'ọhia, biakutere Gedalaia rue Mizpa,

¹⁴ si ya, Ì mara n'ezie na Bealis, bú eze umu Amon, ezitewo Ishmael nwa Netanaia itibụ gi onwe-gi? Ma Gedalaia nwa Ahaikam ekweghi ihe ha kwuru.

¹⁵ Johanan nwa Kareia we gwa Gedalaia okwu na nzuzo nime Mizpa, si, Biko, ka m'je, m'gētibụ kwa Ishmael nwa Netanaia, ma ọ dighi onye ọ bula gāma: n'ihì gini ka o gētibụ gi onwe-gi, Juda nile ewe ịasa, bú ndi achikọtaworo n'ebe i nọ, ndi Juda fọduru ewe la n'iyi?

¹⁶ Gedalaia nwa Ahaikam we si Johanan nwa Kareia, Emela ihe a: n'ihì na okwu-ugha ka gi onwe-gi nēkwu bayere Ishmael.

ISI 41

O rue, n'ónwa nke-asa, na Ishmael nwa Netanaia, nwa Elishama, onye sitere na nkpuru ndi nwe ala-eze, onye bu kwa otù nime ndi-isi nke eze, ya na-ndikom iri, biakutere Gedalaia nwa Ahaikam rue Mizpa; ha we rikọ nri n'ebe ahu na Mizpa.

² Ishmael nwa Netanaia we bilie, ya na ndikom iri ahu ndi ya na ha yikọrọ bia, ha we were mma-agma tibue Gedalaia nwa Ahaikam, nwa Shefan, we me ka ọ nwua, bú onye eze Babilon mere onye-nlekọta ala ahu.

³ Ọ bu kwa ndi-Ju nile ndi ha na ya, bú Gedalaia, nọ, nime Mizpa, na ndi Kaldea ndi ahuru n'ebe ahu, bú ndi-agma, ka Ishmael tịburu.

⁴ O rue, n'ubochi nke-abua m̀be emesiri ka Gedalaia nwua, ma ọ dighi onye ọ bula mara

ya,

⁵ na madu ufodu siri na Shekem, si kwa na Shailo, si kwa na Sameria, bia, bú oḡu ndikom anọ, ndi akopusiri afu-onu-ha, ndi uwe nile ha dọwara adọwa, ndi nēbì kwa onwe-ha mma, jide onyinye-inata-iru-oma na frankincense n'aka-ha, iwebata ya n'ulo Jehova.

⁶ Ishmael nwa Netanaia we si na Mizpa pua izute ha, nēje ije nākwa ákwá: o rue, m̀be o zutere ha, na ọ siri ha Biakutenu Gedalaia nwa Ahaikam.

⁷ O rue, m̀be ha batara n'etiti obodo, na Ishmael nwa Netanaia ọuru ha, tubà ha n'etiti olùlù, ya onwe-ya na ndikom ndi ya na ha nọ.

⁸ Ma achotara ndikom iri n'etiti ha ndi siri Ishmael, Emela ka ayi nwua: n'ihì na ayi nwere àkù zoro ezo n'ohia, bú ọka wheat, na ọka barley, na manu, na manu-añu. O we rapu, ghara ime ka ha nwua n'etiti umu-nne-ha.

⁹ Ma olùlù ahu ebe Ishmael tubàra ozu nile nke ndikom ahu ndi o tiḡuru, n'akuku Gedalaia, (olùlù ahu bú nke Esa, bú eze, mereri n'ihì Beasha, bu eze Israel,) olùlù ahu ka Ishmael nwa Netanaia were ndi eḡuru eḡu tujue.

¹⁰ Ishmael we dọta ndi Israel nile fọduru ndi nọ na Mizpa n'agha, bú umu-ndinyom eze, na ndi Israel nile fọduru na Mizpa, ndi Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-oḡū, mere Gedalaia nwa Ahaikam onye-nlekọta-ha: Ishmael nwa Netanaia we dọta ha n'agha, je igabigakuru umu Amon.

¹¹ Johanan nwa Karea na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agha so ya we nu ihe ọjọ ahu nile nke Ishmael nwa Netanaia mere,

¹² ha we chiri ndikom-ha nile, je ibuso Ishmael nwa Netanaia agha, ha we chọta ya n'akuku miri bara uba nke di na Gibeon.

¹³ O rue, m̀be ndi Israel nile ndi ha na Ishmael nọ huru Johanan nwa Karea, na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agha ndi ya na ha nọ, ha we ñuria ọñu.

¹⁴ Ndi Israel nile ndi Ishmael siri na Mizpa dọta n'agha we chigharia, lata, jekuru Johanan nwa Karea.

¹⁵ Ma Ishmael nwa Netanaia chiri ndikom asatọ wepuga onwe-ya n'aka Johanan, jekuru umu Amon.

¹⁶ Johanan nwa Karea na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agha so ya we chiri ndi Israel nile fọduru, bú ndi o mere ka ha si n'aka Ishmael nwa Netanaia lata, site na Mizpa, m̀be o tiḡusiri Gedalaia nwa Ahaikam, bú ndikom, ndi bu ndi-agha, na ndinyom, na umu-ntakiri, na ndi-onozì, ndi o mere ka ha si na Gibeon lata:

¹⁷ ha we je, nọdu na Gerut Kimham, nke di n'akuku Bet-lehem, ije ba n'ljipt,

¹⁸ n'ihì ndi Kaldea: n'ihì na ha turu egwu ha, n'ihì na Ishmael nwa Netanaia etiḡuwo Gedalaia nwa Ahaikam, onye eze Babilon mere onye-nlekọta ala-ha.

ISI 42

Ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agha, na Johanan nwa Karea, na Jezanaia nwa Hoshiaia, na ndi Israel nile site n'onye dikarisiri ntà we rue onye dikarisiri uku, we biarue nso,

² si Jeremaia, bú onye-amuma, Biko, ka aririọ-amara-ayi da n'iru gi, gi kpere ayi Jehova, bú Chineke-gi, ekpere, kpe ekpere bayere ndia nile fọduru; n'ihì na ayi fọduru nàni madu ole-na-ole si n'otutu madu puta, dika anya-gi abua si ahu ayi:

³ ka Jehova, bú Chineke-gi, we gosi ayi uzọ ahu nke ayi gēje ije nime ya, na ihe ayi gēme.

⁴ Jeremaia, bú onye-amuma, we si ha, Anuwom; le, m'gaje ikpere Jehova, bú Chineke-unu, ekpere, dika okwu nile nke unu si di; ọ gēru kwa na ihe ọ bula nke Jehova gāza unu,

m'gēgosi unu ya; m'gaghi-eḡochinari unu ihe ọ bula.

⁵ Ndi ahu we si Jeremaia, Ka Jehova buru onye-àmà nēkwu ezi-okwu nke kwesi-kwa-ra ntukwasi-obi n'etiti ayi, ọ buru na ọ bughi dika okwu ahu nile si di, nke Jehova, bú Chineke-gi, gēzite gi ka i were ya biakute ayi, otú a ka ayi gēme.

⁶ Ma ọ di nma ma ọ jorọ njo, olu Jehova, bú Chineke-ayi, ka ayi gēge nti, bú Onye ayi onwe-ayi nēziga gi ijekuru; ka o we diri ayi nma, mḡe ayi nēge nti olu Jehova, bú Chineke-ayi.

⁷ O rue, mḡe ubochi iri gwusiri, na okwu Jehova ruru Jeremaia nti.

⁸ O we kpọ Johanan nwa Karea, na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agma so ya, na ndi Israel nile site n'onye dikarisiri ntà we rue onye dikarisiri uku,

⁹ si ha, Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, Onye unu zigaram ijekuru ime ka ariri- amara-unu da n'iru Ya, siri:

¹⁰ Ọ buru na unu ebiri n'ala nka, M'gēwu kwa unu dika ulo, ghara ikwada unu, M'gāku kwa unu dika osisi, ghara iropu unu: n'ihì na echeghariwom n'ihe ọjọ ahu nke M'meworo unu.

¹¹ Unu atula egwu eze Babilon, onye unu onwe-unu nātu egwu ya; unu atula egwu ya, (ọ bu ihe si n'onu Jehova puta): n'ihì na unu ka M'noyere, izoputa unu, na inaputa unu n'aka- ya.

¹² M'gēnye kwa unu ka enwe obi-ebere nile n'aru unu, ka o we nwe obi-ebere n'aru unu, me ka unu lata n'ala-unu.

¹³ Ma ọ buru na unu onwe-unu asi, Ayi agaghi-ebi n'ala nka; unu ewe ghara ige nti olu Jehova, bú Chineke-unu;

¹⁴ si, É-è; kama ọ bu n'ala ljipt ka ayi gābà, ebe ayi nāgaghi-ahu agha, ayi agaghi-anu kwa olu opì-ike, agu ihe-oriri agaghi-agu kwa ayi; ọ bu kwa n'ebe ahu ka ayi gēbi:

¹⁵ ma uḡu a n'ihì nka nurunu okwu Jehova, unu ndi Juda fọduru: otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri, Ọ buru na unu onwe-unu edosie iru-unu ike ibà n'ljipt, unu ewe ba inọ dika ọbìà n'ebe ahu;

¹⁶ ọ gēru kwa, na mma-agma ahu nke unu onwe-unu nātu egwu ya, n'ebe ahu ka ọ gēru unu aru n'ala ljipt; ọzọ, oké unwu ahu, nke unu onwe-unu nātu egwu ya, n'ebe ahu ka ọ gārapara unu n'aru n'iso unu n'azu n'ljipt; ọ bu kwa n'ebe ahu ka unu gānwu.

¹⁷ Ọ bu kwa otú a ka ndikom ahu nile gādi, bú ndi doworo iru-ha ibà n'ljipt inọ dika ọbìà n'ebe ahu; ha gānwu site na mma-agma, na site n'oké unwu, na site n'ajọ ọria nēfe efe: ha agaghi-enwe kwa ndi fọduru ma-ọbu ndi ọapuru ọapu n'iru ihe ọjọ ahu nke Mu onwem nēme ka ọ biakwasi ha.

¹⁸ N'ihì na otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri; Dika awukwasiworo iwem na ọnumam n'aru ndi bi na Jerusalem, otú a ka agāwukwasi ọnumam n'aru unu, mḡe unu batara n'ljipt: unu gāghọ kwa ihe-ọḡuḡa-iyi, na ihe-iju-anya, na ihe-nkọcha, na ihe-ita-uta; ma unu agaghi-ahu kwa ebe a ọzọ.

¹⁹ Jehova ekwuwo okwu bayere unu, unu ndi Juda fọduru, si, Unu abàla n'ljipt: maranu nke-oma na ọpaworom unu àmà ta.

²⁰ N'ihì na unu akpafuwo megide nkpuru-obi-unu; n'ihì na unu onwe-unu zigaram jekuru Jehova, bú Chineke-unu, si, Kpere ayi Jehova, bú Chineke-ayi, ekpere; ọzọ, dika ihe nile si di nke Jehova, bú Chineke-ayi, gāsì, gi gosi ayi otú a, ayi gēme kwa ya:

²¹ m'we gosi unu ya ta; ma unu egeghi nti n'olu Jehova, bú Chineke-unu, ọbuná ime ihe ọ bula nke O zìrim ka m'were ya biakute unu.

²² Ma uḡu a maranu nke-oma na ọ bu site na mma-agma, na site n'oké unwu, na site n'ajọ ọria nēfe efe, ka unu gānwu n'ebe ahu nke ọ nātu unu utọ ije nọ dika ọbìà n'ebe ahu.

ISI 43

Orue, m̀be Jeremaia gwab̀iri ndi Israel nile okwu nile nke Jehova, bú Chineke-ha, nke Jehova, bú Chineke-ha, zigara ya ka o were ha jekuru ha, bú okwu ndia nile,

² Azaraia nwa Hoshai, na Johanan nwa Karea, na ndi-nganga nile, we kwue, si Jeremaia, Okwu-ugha ka gi onwe-gi nēkwu: Jehova, bú Chineke-ayi, eziteghi gi isi, Unu abàla n'Ijpt inọ dika ọbìà n'ebe ahu:

³ kama Beruk nwa Neraia nākpali gi imegide ayi, ka o we nye ayi n'aka ndi Kaldea, ka ha we me ka ayi nwua, me kwa ka ayi je biri na Babilon.

⁴ Johanan nwa Karea, na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agha, na ndi Israel nile, we ghara ige nti olu Jehova, ibi n'ala Juda.

⁵ Johanan nwa Karea, na ndi-isi nile nke usu nile nke ndi-agha, we chiri ndi Juda nile fọduru, bú ndi siri na mba nile ebe achugara ha-ri lata inọ dika ọbìà n'ala Juda;

⁶ bú ndikom, na ndinyom, na umu-ntakiri, na umu-ndinyom eze, na madu ọ bula nke Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-ọbū, mere ka ọ nọdu n'aka Gedalaia nwa Ahaikam, nwa Shefan, na Jeremaia, bú onye-amuma, na Beruk nwa Neraia;

⁷ ha we ba n'ala Ijpt; n'ihì na ha egeghi nti olu Jehova: ha we biarue Tahpanhes.

⁸ Okwu Jehova we rue Jeremaia nti na Tahpanhes, si,

⁹ Were nkume di uku n'aka-gi, zobe ha n'urọ n'ebe ahu anākpụ brick nke di n'ọnu-uzọ ulo Fero na Tahpanhes, n'anya ndi Juda;

¹⁰ si ha, Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Le, M'gaje iziga kuru Nebukadreza, eze Babilon, bú orùm, dọkwasi oche-eze-ya n'elu nkume ndia nke m'zobeworo; ọ gēseti kwa ulo-ndò-ya n'elu ha.

¹¹ Ọ gābia kwa, tiḡue ala Ijpt; ndi diri ọnwu ka agēnye n'ọnwu, ndi diri ndọta-n'agha ka agēnye na ndọta-n'agha, ndi diri mma-agha ka agēnye na mma-agha.

¹² M'gēsuye kwa ọku n'olu nile nke chi nile nke Ijpt; o gēsue kwa ha ọku, dọta ha n'agha: ọ gēji kwa ala Ijpt kpuchie onwe-ya dika onye-ọzùzù-aturu si eji uwe-ya kpuchie onwe-ya; o gēsi kwa n'ebe ahu pua n'udo.

¹³ O gētipia kwa ogidi nile nke ulo anyanwu, nke di n'ala Ijpt; ọ bu kwa ulo nile nke chi nile nke Ijpt ka ọ gēsue n'ọku.

ISI 44

Okwu ahu nke ruru Jeremaia nti bayere ndi-Ju nile ndi bi n'ala Ijpt, ndi bi na Migdol, na nime Tahpanhes, na nime Nof, na n'ala Patros, si,

² Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Unu onwe-unu ahuwo ihe ọjọ ahu nile nke M'meworo ka ọ biakwasi Jerusalem, biakwasi kwa obodo nile nke Juda; ma, le, ha bu nkponkpọ ebe ta, ọ dighi kwa onye bi nime ha;

³ n'ihì ihe ọjọ ha nke ha meworo ikpasum iwe, n'ije isure ihe-nsure-ọku nēsì isì uto, ifè chi ọzọ di iche iche, ndi ha nāmaghi, ha onwe-ha, ma-ọbu unu onwe-unu, ma-ọbu nna-unu-hà.

⁴ M'we zitere unu ndi-orùm nile, bú ndi-amuma, nēbili n'isi-ututu nēzite ha, si, Biko, unu emela ihe-árú a nke M'kpọworo asì.

⁵ Ma ha anughi, ha atọghi kwa nti-ha n'ala isi n'ihè ọjọ ha chigharia, ighara isurere chi ọzọ di iche iche ihe-nsure-ọku nēsì isì uto.

⁶ Ewe wusi ọnumam na iwem, o we re ọku n'obodo nile nke Juda, na n'èzí nile nke

Jerusalem; ha we ghọ nkponkpọ ebe, ebe toborọ n'efu, dika o si di ta.

⁷ Ma ụbụ a otú a ka Jehova, bú Chineke nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: N'íhì gini ka unu onwe-unu nēme ihe ojọ di uku megide nkpuru-obi unu, ibipu n'ulo-unu nwoke na nwanyi na nwatakiri na nwa nānu ara, ka ha pua n'etiti Juda, ewe me ka ọ ghara idi ndi fọduru gāfọduru unu;

⁸ n'iji ọlu nile nke aka-unu kpasuem iwe, n'isurere chi ọzọ di iche iche ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto n'ala Ijìpt, ebe unu onwe-unu biaworo inọ dika ọbịa; ka ewe bipu unu, ka unu we ghọ kwa ihe-nkọcha na ihe-ita-uta n'etiti mba nile nke uwa?

⁹ Ụnu echezọwo ihe ojọ nile nke nna-unu-hà, na ihe ojọ nile nke ndi-eze Juda, na ihe ojọ nile nke ndinyom-ha, na ihe ojọ nile nke unu, na ihe ojọ nile nke ndinyom-unu, nke ha mere n'ala Juda, na n'èzí nile nke Jerusalem?

¹⁰ Azọpiaghi ha n'obi rue ta, ha atughi kwa egwu, ha ejegharighi kwa n'iwum, na n'ukpurum nile, nke M'tiyere n'iru unu na n'iru nna-unu-hà.

¹¹ N'íhì nka ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, ji si otú a: Le, M'gaje ido irum imegide unu ime unu ihe ojọ, ọbuná ibipu Juda nile.

¹² M'gēwere kwa ndi Juda fọduru, bú ndi doworo iru-ha ibà n'ala Ijìpt inọ dika ọbịa n'ebe ahu, agēme kwa ka ha nile gwusia; n'ala Ijìpt ka ha gāda; site na mma-agha na site n'oké unwu ka agēme ka ha gwusia: ha gānwu, site n'onye dikarisiri ntà we rue onye dikarisiri uku, site na mma-agha na site n'oké unwu: ha gāghọ kwa ihe-ọbụba-iyi, na ihe-iju-anyà, na ihe-nkọcha, na ihe-ita-uta.

¹³ M'gēji kwa nmehie nke ndi bi n'ala Ijìpt leta ha, dika M'jiworo nmehie nke Jerusalem leta ya, site na mma-agha, na site n'oké unwu, na site n'ajọ ọria nēfe efe:

¹⁴ ọ gaghi-adi kwa onye-nbapu ma-ọbu onye fọduru afodu ndi Juda fọduru gēnwē, bú ndi bataworo n'ala Ijìpt inọ dika ọbịa n'ebe ahu, ọbuná ilaghachi n'ala Juda, nke ha onwe-ha nāchọ si-ike ilaghachi ibi n'ebe ahu: n'íhì na ọ dighi onye gālaghachi ma-ọbughi ndi ọpuru aḅapu.

¹⁵ Ndikom ahu nile ndi mara na ndinyom-ha nēsurere chi ọzọ di iche iche ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto, na ndinyom nile ndi nēguzo n'ebe ahu, ọ bu nkpokota di uku, ọbuná ndi Israel nile ndi bi n'ala Ijìpt, nime Patros, ha we za Jeremaia, si,

¹⁶ Okwu ahu nke i gwaworo ayi n'aha Jehova, ayi agaghi-adi nēge gi nti.

¹⁷ Kama ayi aghaghi ime okwu nile ọ bula nke puworo n'ọnu-ayi, isurere eze-nwanyi nke elu-igwe ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto, na iwusiri ya àjà-ihe-ọnu, dika ayi meworo, ayi onwe-ayi, na nna-ayi-ha, na ndi-eze-ayi, na ndi-isi-ayi, n'obodo nile nke Juda, na n'èzí nile nke Jerusalem: ayi we rijue nri afọ, aru adi ayi nma, ọ dighi kwa ihe ojọ ayi huru.

¹⁸ Ma site na mbe ayi rapuru isurere eze-nwanyi nke elu-igwe ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto, na iwusiri ya àjà-ihe-ọnu, ihe nile akowọ ayi, ọ bu kwa site na mma-agha na site n'oké unwu ka emeworo ka ayi gwusia.

¹⁹ Ma mbe ayi onwe-ayi nēsurere eze-nwanyi nke elu-igwe ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto, nāwusi-kwa-ra ya àjà-ihe-ọnu, ọ bu mbe di-ayi nēkweghi ka ayi meworo oḅe achicha nye ya ime onyinyo-ya, wusi-kwa-ra ya àjà-ihe-ọnu?

²⁰ Jeremaia we gwa ndi Israel nile, ma ndikom ma ndinyom, ọbuná ndi Israel nile ndi nāza ya okwu, si,

²¹ Ọ bughi ihe-nsure-ọku ahu nēsì ísì uto nke unu surere n'obodo nile nke Juda na n'èzí nile nke Jerusalem, unu onwe-unu, na nna-unu-hà, na ndi-eze-unu, na ndi-isi-unu, na ndi ala ahu, ọ bughi ihe ndia ka Jehova chetara, ihe ahu we bata n'obi-Ya?

²² Jehova apughi kwa inagide kwa ọzọ, n'íhì ihe ojọ nke omume nile unu, n'íhì ihe-árú nile nke unu meworo; ala-unu we ghọ nkponkpọ ebe, na ihe-iju-anyà, na ihe-nkọcha, ghara

inwe onye-obibi, dika o si di ta.

²³ N'ihì na unu esurewo ihe-nsure-ọ̀ku nēsì ísì uto, na n'ihì na unu emehiewo megide Jehova, we ghara ige nti olu Jehova, ghara kwa ijeghari n'iwu-Ya, na n'ukpuru-Ya nile, na n'ihe-àmà-Ya nile; n'ihì nka ka ihe ọ̀jọ a dakwasiworo unu, dika o si di ta.

²⁴ Jeremaia we si ndi Israel nile, si kwa ndinyom ahu nile, Nurunu okwu Jehova, unu Juda nile ndi nọ n'ala Ijìpt:

²⁵ otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, kwuru, si: Unu onwe-unu na ndinyom-unu jì ọ̀nu-unu ekwu okwu, ọ bu kwa aka-unu ka unu jiworo mezu ya, si, Ayi aghaghi ime nkwa nile ayi nke ayi kweworo, isurere eze-nwanyi nke elu-igwe ihe-nsure-ọ̀ku nēsì ísì uto, na iwusiri ya àjà-ihe-ọ̀nu: menu ka nkwa nile unu guzosie ike n'ezie, me-kwa-nu ihe nile unu kwere na nkwa n'ezie.

²⁶ N'ihì nka nurunu okwu Jehova, unu Juda nile ndi bi n'ala Ijìpt: Le, Mu onwem ewerewo aham di uku nua iyi, (ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova puta), na aham agaghi-abu kwa ọ̀zọ ihe anākpọ n'ọ̀nu onye ọ bula nke Juda n'ala Ijìpt nile, si, Onye-nwe-ayi Jehova nādi ndu.

²⁷ Le, Mu nāmu anya n'aru ha ime ha ihe ọ̀jọ, ọ bughi ime ha nma: agēme kwa ka ndi Juda nile, bú ndi nọ n'ala Ijìpt, gwusia site na mma-agma na site n'oké unwu, rue m̀be ha gāgwusi.

²⁸ Ma ndi ọ̀puworo na mma-agma gēsì n'ala Ijìpt laghachi n'ala Juda, ndikom ole-na-ole; ndi Juda nile ọ̀duru, bú ndi biaruworo ala Ijìpt inọ dika ọ̀bìà n'ebe ahu, ewe mara onye okwu-ya gēguzosi ike, nkem, ma-ọ̀bu nke ha.

²⁹ Ma nka gāburu unu ihe-iriba-ama, (ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova puta), na Mu onwem nēji nmehie-unu leta unu n'ebe a, ka unu we mara na okwum nile aghaghi iguzosi ike imegide unu ime unu ihe ọ̀jọ:

³⁰ otú a ka Jehova siri: Le, M'gaje inye Fero Hōfra, bú eze Ijìpt, n'aka ndi-iro-ya, na n'aka ndi nāchọ ndu-ya; dika M'nyere Zedekaia, bú eze Juda, n'aka Nebukadreza, bú eze Babilon, bú onye-iro-ya, nke nāchọ kwa ndu-ya.

ISI 45

Okwu ahu nke Jeremaia, bú onye-amuma, gwara Beruk nwa Neraia, m̀be o dere okwu ndia n'akwukwọ site n'ọ̀nu Jeremaia, n'arọ nke-anọ nke Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda, si,

² Okwu di otú a ka Jehova, bú Chineke nke Israel, kwuru bayere gi, Beruk, si:

³ I siri, Biko, ahuhu nādirim! n'ihì na Jehova atukwasiwo ihe-nwuta n'elu ihe-ǹb̀m; adọ̀puwom onwem n'ọ̀lu n'ize-umem, ma achọtaghm izu-ike.

⁴ Otú a ka i gāsì ya, Otú a ka Jehova siri: Le, ihe nke M'wuworo ka Mu onwem nākwada, ọ̀zọ, ihe nke M'kuworo n'ubi ka Mu onwem nēropu; ọ̀buná ala nka nile, nkem ka ọ bu.

⁵ Ma gi onwe-gi, ì nāchọ́ọ onwe-gi ihe uku? achọla ha: n'ihì na, le, M'gaje ime ka ihe ọ̀jọ biakwasi anu-arun nile, bú madu, (ọ bu ihe si n'ọ̀nu Jehova puta): ma M'gēnye gi ndu-gi ka ọ buru ihe-nkwata n'ebe nile i gēje.

ISI 46

Okwu Jehova nke ruru Jeremaia, bú onye-amuma, nti bayere mba nile.

² Nke diri Ijìpt: bayere usu-ndi-agma nke Fero-neko, bú eze Ijìpt, nke di n'akuku osimiri Yufretis nime Kakemish, nke Nebukadreza, bú eze Babilon, tiḅuru n'arọ nke-anọ nke Jehoiakim nwa Josaia, bú eze Juda.

- ³ Donu ọta na ọta uku n'usoro, biaru-kwa-nu nso ibu agha.
- ⁴ Kegidenu inyinya n'ubọ-ala, rikwasinu, unu ndi-inyinya, guzo-kwa-nu onwe-unu nēkpu okpu-agma; richanu ube-unu, yirinu uwe-agma-unu.
- ⁵ Gini mere m'huworo ya? ndi ahu nātu ujo ịaghachi azu; anētipia kwa ndi-dike-ya, ha aḅalagawo kwa ngwa ngwa, we ghara ile anya n'azu: egwu di buruburu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.
- ⁶ Ka onye nwere ukwu ọsọ ghara ịḅalaga, ka dike ghara kwa iwepuga onwe-ya; n'Ugwu n'akuku osimiri Yufretis ka ha suru ngongọ, da.
- ⁷ Ọnye bu onye a? dika osimiri Nail ka ọ nērú, dika osimiri ka miri-ya nile nāmaghari.
- ⁸ Ijpt nērú dika osimiri Nail, ọ bu kwa dika osimiri ka miri-ya n'amaghari: o we si, M'gārigo, kpuchie uwa; m'gēme ka obodo na ndi bi nime ya la n'iyi.
- ⁹ Rigonu, unu inyinya; kpọtuanu nkpotu, unu ubọ-ala; ka ndi-dike puta kwa: Kush na Put, ndi nēji ọta; na Ludim, ndi nēji nāzọ kwa uta ukwu ikwe ya.
- ¹⁰ Ma ubochi ahu diri Onye-nwe-ayi, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, ọ bu ubochi ibò-òbò, ka O we bọrọ Onwe-ya ndi nēmegide Ya ọbò: mma-agma gēripia kwa, afo eju kwa ya, ọ gāñuju kwa ọbara-ha afo: n'ih na àjà ka Onye-nwe-ayi, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, nwere n'ala Ugwu n'akuku osimiri Yufretis.
- ¹¹ Rigorue Gilead, nara balm, gi nwa-aḅoghọ nāmaghi nwoke, bú ada Ijpt: n'efu ka i meworo ka ọgwu ba uba; ọ dighi ọgwu-ntechi i nwere.
- ¹² Mba nile anuwo ihere-gi, iti-nkpu-gi juputa-kwa-ra uwa: n'ih na dike asukwasiwo dike ngongọ, n'otù ka ha dakworo, ha abua.
- ¹³ Okwu ahu nke Jehova gwara Jeremaia, bú onye-amuma, bayere ọbibia nke Nebukadreza, bú eze Babilon, itipụ ala Ijpt.
- ¹⁴ Gosinu n'Ijpt, menu ka anuru ya na Migdol, me-kwa-nu ka anuru nime Nof na nime Tahpanhes: sinu, Guzo onwe-gi, dozi-kwa-ra onwe-gi; n'ih na mma-agma eripawo buruburu gi.
- ¹⁵ Gini mere eji zachapu onye nke gi di ebube? o guzoghi, n'ih na Jehova kwaturu ya.
- ¹⁶ O mere ka ndi nāsu ngongọ di ọtutu, e, otù onye dakwasiri ibe-ya: ha we si, Bilie, ka ayi laghachikuru ndi-ayi, laghachi kwa n'ala amuru ayi, pua n'iru mma-agma nēme ihe-ike.
- ¹⁷ Ha kpọrọ nkpu n'ebe ahu, si, Fero, bú eze Ijpt, bu nání nkpotu; o kwere wo ka mḅe akara àkà gabiga.
- ¹⁸ Mu onwem nādi ndu, (ọ bu ihe si n'ọnu Eze ahu puta, Jehova nke usu nile nke ndi-agma bu aha-Ya), n'ezie dika Teboa n'etiti ugwu nile, na dika Kamel n'akuku oké osimiri, otù a ka ọ gābia.
- ¹⁹ Mere onwe-gi ihe nile iji je biri n'ala ọzọ, gi ada nēbi n'Ijpt: n'ih na Nof gāghọ ebe tọbọrọ n'efu, esuresiwo kwa ya ọku, o we ghara inwe onye-obibi.
- ²⁰ Nwa-aḅoghọ-ehi mara nma nke-uku ka Ijpt bu; odudo nke sitere n'Ugwu abia wo, ọ bia wo.
- ²¹ Ọzọ, ndi-ya egoro agha ndi nọ n'etiti ya di ka umu-ehi nke ulo ebe anēme ka anu ma abuba; n'ih na ha onwe-ha elewo anya n'azu, ha aḅalagawo n'otù, ha eguzogh: n'ih na ubochi nhuju-anya-ha abiakwasiwo ha, bú mḅe nleta-ha.
- ²² Olu-ya di ka mkpatu agwọ mḅe ọ nāga; n'ih na ha gāchiri usu-ndi-agma je ije, ha achiriwo kwa anyu-ike biakute ya, dika ndi-ọwa-nkú.
- ²³ Ha gēḅutu oké ọhia-ya, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), n'ih na agaghi-eleputa ya; n'ih na ha di ọtutu kari igurube, ha adighi kwa ọnu-ogugu.
- ²⁴ Agēme ka ihere me ada Ijpt; agēnye ya n'aka ndi Ugwu.

²⁵ Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Le, M'gaje iji nmehie-ha leta Amon nke No, leta kwa Fero, leta kwa Ijipt, leta kwa chi-ya nile, leta kwa ndi-eze-ya; ọbuná Fero, na ndi nātukwasi ya obi:

²⁶ M'gēnye kwa ha n'aka ndi nāchọ ndu-ha, na n'aka Nebukadreza, bú eze Babilon, na n'aka ndi-orù-ya: ma emesia agēbi ya, dika o si di n'ubochi nile nke m̀be ochie; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

²⁷ Ma gi onwe-gi, atula egwu, gi orùm, bú Jakob, atu-kwa-la ujo, gi Israel: n'ihì na, le, M'gaje izọputa gi n'ebe di anya, zọputa kwa nkpuru-gi n'ala ọzọ ebe emere ka ha je biri; Jakob gālata kwa, nọ jū n'aru mgbū, ọ dighi kwa onye ganēme ka ọ ma jijiji.

²⁸ Gi onwe-gi atula egwu, gi orùm, bú Jakob, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); n'ihì na gi ka M'noyere: n'ihì na M'gēme ka mba nile gwusia, bú ebe M'chugaworo gi, ma gi ka M'nāgaghi-eme ka i gwusia: ma M'gādo gi aka na nti n'ikpé, M'gaghi-asi kwa na i bu onye ikpe nāmaghi ma-ọli.

ISI 47

Okwu Jehova nke ruru Jeremaia, bú onye-amuma, nti bayere ndi Filistia, tutu Fero etiḅue Geza.

² Otú a ka Jehova siri: Le, miri nēsi n'Ugwu erú, ha gāghọ kwa miri-iyi nērubiga ókè, ha gērusa kwa ala na ùjú-ya, na obodo na ndi bi nime ya: madu ewe tie nkpu, ndi nile bi n'ala ahu gākwasì kwa ákwá ike.

³ Site n'olu ọzuzọ nke ukwu inyinya-ya nile di ebube, site na nkpotu uḅọ-ala-ya, na ùzù nke wheel-ya nile, ndi bu nna eleghi anya n'azu ilekwasi umu-ha n'ihì aka kudara akuda;

⁴ n'ihì ubochi ahu nke nābia ipunara ndi Filistia nile ihe-ha, ibipu na Taia na ibipu na Zaidon onye-iyè-aka ọ bula nke fọduru: n'ihì na Jehova nāpunara ndi Filistia ihe, bú ndi agwe-etiti Kaftoa fọduru.

⁵ Nkwọcha-isi abiakwasiwo Geza; emewo ka Ashkelon dere du, bú ndi ndagwurugwu-ha fọduru: rùe ole m̀be ka i gēbì onwe-gi mma?

⁶ A, gi mma-agma Jehova nwere, rùe ole m̀be ka i gāghara idi jū? miye onwe-gi n'ọbọ-gi; doro aru ala, dere du.

⁷ Ì gesi aña di jū, ebe Jehova nyeworo gi iwu? imegide Ashkelon, na imegide ọnu-miri nke oké osimiri, n'ebe ahu ka Ọ kaworo ya.

ISI 48

Nke diri Moab. Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, siri: Ahuhu diri Nebo! n'ihì na emebiwo ya; emewo ka ihere me Kiriataim, ewerewo ya: emewo ka ihere me Misgab, ọ nātu kwa ujo.

² Ọ dighi kwa otuto Moab di ọzọ; nime Heshbon ka ha chēputara èchìchè ọjọ megide ya, si, Bianu, ka ayi bipu ya ka ọ ghara ibu mba. Gi Madmen, agēme kwa ka i dere du; gi ka mma-agma gējeso.

³ Ge nti olu iti-nkpu nke siri na Horonaim puta, ọ bu ipunara-madu-ihe na ntikpọ uku!

⁴ Etikpọwo Moab; ndi-ntà-ya emewo ka anuru iti-nkpu.

⁵ N'ihì na nrigo Luhit ka o ji ikwa-ákwá nārigo nākwa ákwá; n'ihì na nime nrída Horonaim ka ha nuworo nkpa nke iti-nkpu nke ntikpọ.

⁶ Ẹalaganu, wepuganu onwe-unu, di-kwa-nu ka osisi tamarisk n'ọzara.

- ⁷ N'ihì na ọ bu n'ihì na i tukwasiwo obi-gi n'ọlu-gi nile na n'àkù-gi nile ka agēwere kwa gi onwe-gi: Kemosh gāpu kwa so ndi gēje biri n'ala ọzọ, na ndi-nchu-àjà-ya na ndi-isi-ya n'otù.
- ⁸ Onye nāpunara madu ihe gābiaru kwa obodo nile ọ bula, ọ dighi kwa obodo ọ bula gēwepuga onwe-ya; ndagwurugwu gāla kwa n'iyì, agēme kwa ka ala di lari tọbọrọ n'efu; dika Jehova siri.
- ⁹ Nyenu Moab nkù, n'ihì na ọ ghaghi ifepu efepu: obodo-ya nile gāghọ kwa ebe tọbọrọ n'efu, ghara inwe onye bi nime ha.
- ¹⁰ Onye anābu ọnu ka onye nke ji aghughọ eje ozi Jehova bu, onye anābu ọnu ka onye nke nēbopu mma-agha-ya n'ọbara bu kwa.
- ¹¹ Onye nānọ jū ka Moab bu site na mbe ọ di na nwata, ọzọ, manya-vine doro edo ka ọ bu, esighi kwa n'otù ihe baye ya n'ihe ọzọ, o jeghi kwa n'etiti ndi emere ka ha je biri n'ala ọzọ: n'ihì nka ka utọ-ya guzoworo nime ya, ísì-ya apanweghi kwa.
- ¹² N'ihì nka, le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), mbe M'gēzigara ya ndi nērulata ite manya-vine, ha ewe rulata ya; ọ bu kwa ihe manya-vine ya nile ka ha gābapu, ọ bu kwa ite nile ha ka ha gātupia.
- ¹³ Ihere Kemosh gēme kwa Moab, dika ihere Bet-el, bú ihe-ntukwasi-obi-ha, mere ulo Israel.
- ¹⁴ Ònu si aña si, Ndi-dike ka ayi bu, na ndi bu dīnkpa ibu agha?
- ¹⁵ Emebiwo Moab, obodo-ya nile akwugowo kwa n'anwuru-ọku umu-okorobia-ya arọputara arọputa aridawo kwa n'ọbubu, ọ bu ihe si n'ọnu Eze ahu puta, Jehova nke usu nile nke ndi-agha bu aha-Ya.
- ¹⁶ Nhuj-anya Moab di nso ibia, ihe ọjọ ya nēme kwa ngwa nke-uku.
- ¹⁷ Gosinu ya ebere unu nwere n'aru ya, unu ndi nile ndi nọ ya buruburu, na unu nile ndi mara aha-ya; sinu, Èsi aña baji nkpa-n'aka di ike, bú ndele mara nma?
- ¹⁸ Si na nsọpuru-gi rida, nọdu ala n'akpiri-ikpo-nku, gi ada nke bi na Dibon; n'ihì na onye nāpunara Moab ihe-ya arigowo imegide gi, o biliwo ebe-gi nile ewusiri ike.
- ¹⁹ Guzo n'uzọ, che nche, gi nwanyi bi n'Aroa: jua onye nābalaga na nwanyi nke nēwepuga onwe-ya; si, Gini mere?
- ²⁰ Emewo ka ihere me Moab; n'ihì na ọ tuwo ujo: kwasie ákwá ike ti kwa nkpu; gosinu ya n'Anon, na emebiwo Moab.
- ²¹ Ikpé abiaruwo kwa ala nke bu ala di lari; rue Holon, ru kwa Jahza, ọ biakwasiwo kwa Mefaat;
- ²² biakwasi kwa Dibon, biakwasi kwa Nebo, biakwasi kwa Bet-diblataim;
- ²³ biakwasi kwa Kiriataim, biakwasi kwa Bet-gamul, biakwasi kwa Bet-meon;
- ²⁴ biakwasi kwa Keriot, biakwasi kwa Bōzra, biakwasi kwa obodo nile nke ala Moab, nke di anya ma-ọbu nke di nso.
- ²⁵ Ebipuwọ mpi Moab, abajiwo kwa ogwe-aka-ya, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta).
- ²⁶ Menu ya ka ọ nūbiga manya ókè; n'ihì na ọ bu Jehova ka o mere onwe-ya ka ọ di uku megide: Moab gāturu kwa onwe-ya n'ihe ọ bọrọ, ọ gāghọ kwa ihe-ọchì, ọbuná ya onwe-ya.
- ²⁷ N'ihì na Israel, ọ bughi ihe-ọchì ọ buru gi? ọ bu n'etiti ndi-ori ka achotara ya? n'ihì na ka mbe ra i nēkwu okwu bayere ya, i nēfufe isi-gi.
- ²⁸ Rapunu obodo nile, we biri na nkume di elu, unu ndi bi na Moab; di-kwa-nu ka nduru nke nālu akwu-ya n'ofè ọnu olùlù.
- ²⁹ Ayi anuwo ihe bayere npako Moab, na ọ nāpako npako nke-uku; ọbuná ihe bayere idi-

elu-ya, na npako-ya, na nganga-ya, na nbuli-elu nke obi-ya.

³⁰ Mu onwem mara nrubiga-ókè-iwe-ya, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na ihe nēzighi ezi ka ọ bu; ekwukwu-ya nile, ihe nēzighi ezi ka ha meworo.

³¹ N'ihì nka ka m'gākwasiri Moab ákwá ike; e, ọ bu Moab nile ka m'gētiri nkpu: bayere ndi Kia-heres ka agātamu ntamu.

³² Ákwá nke kariri ákwá Jeza ka m'gākwara gi, gi osisi vine nke Sibma: alaka-gi nile gabigara oké osimiri, ọbuná n'oké osimiri nke Jeza ka ha ruru: n'elu nghọkọta-nkpuru-gi na n'elu nghọrọ-nkpuru-vine-gi ka onye nke nāpunara madu ihe daworo.

³³ Ewepuwo kwa ọ̀nù na iteghari-egwú-ọ̀nù n'ubi ọma na n'ala Moab; emewokwam ka manya-vine kwusi n'ebe-nzọcha-nkpuru-vine nile: ọ dighi onye gēji iti-nkpu nzọcha-nkpuru-vine zọcha nkpu-vine; iti-nkpu nzọcha-nkpuru-vine agaghi-abu iti-nkpu nzọcha-nkpuru-vine.

³⁴ Site n'iti-nkpu Heshbon rue Eleale, rue Jehez ka ha mere ka olu-ha da, site na Zoa rue Horonaim, rue Eglat-shelishiya: n'ihì na ọbuná miri Nimrim gāghọ nání ebe tọ́bọ́rọ́ n'efu.

³⁵ M'gēme kwa ka ọ kwusiri Moab, bú onye nēsure àjà-nsure-ọku n'ebe di elu, na onye nēsurere chi di iche ya ihe-nsure-ọku nesì ísì uto; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

³⁶ N'ihì nka obim nādara Moab udà dika ọ̀jà, obim nāda-kwa-ra ndi Kia-heres udà dika ọ̀jà: n'ihì nka ihe o nwebigara ókè nke o nwetara alawo n'iyì.

³⁷ N'ihì na isi nile ọ bula kwọ́chara akwọ́cha, ọ bu kwa afu-ọnu nile ọ bula ka ebipuworo: n'aka nile ka obibi-mma dikwasi, n'úkwù nile ka ákwà-nkpe di kwa.

³⁸ N'elu-ulo nile nke Moab na n'amá-ya nile, n'ebe nile ọ bula, ka iti-aka-n'obi di: n'ihì na etiwawom Moab dika ihe nātoghì uto; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

³⁹ Le ka esi tipia ya nke-uku! ha akwasiwo ákwá ike. Le ka Moab si ́bakuta azu n'ihere nke-uku! Moab aghọwo-kwa-ra ndi nile di ya buruburu ihe-ọchì na ihe-itu-ujọ.

⁴⁰ N'ihì na otù a ka Jehova siri: Le, dika ugo ka ọ gēfesi ike, ́basa nkù-ya abua rue Moab.

⁴¹ Ewerewo Keriot, anarawo kwa ebe nile ewusiri ike, obi ndi-dike Moab n'ubọchi ahu gādi kwa ka obi nwanyi ime nēme.

⁴² Agēkpochapu kwa Moab ka ọ ghara ibu otù ndi, n'ihì na ọ bu imegide Jehova ka ọ meworo onwe-ya ka ọ di uku.

⁴³ Oké egwu na olùlù na ịbudu nādikwasi gi, gi onye bi na Moab; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁴⁴ Onye ahu nke nā́papu n'iru oké egwu ahu gādabà n'olùlù ahu; ọzọ, onye ahu nke nārigoputa n'òlùlù ahu, agējide ya n'ịbudu ahu: n'ihì na M'gēme ka arọ nleta-ha biakute ya, bú Moab; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁴⁵ N'okpuru ndò Heshbon ka ndi nā́balaga guzoworo nēnweghi ike: n'ihì na ọku esiwo na Heshbon pua, na ire-ọku site n'etiti Saihon, o we ripia akuku Moab, na opu-n'isi nke umu nkpotu.

⁴⁶ Ahuhu diri gi, Moab! ndi Kemosh alawo n'iyì: n'ihì na achiriwo umu-gi ndikom la na ndọta-n'agha, achiriwo kwa umu-gi ndinyom la na ndọta-n'agha.

⁴⁷ Ma M'gēme ka ndi Moab adọtara n'agha laghachi n'ikpe-azu nke ubọchi nile; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta. Rue ebe a bu ikpé Moab.

Nke diri umu Amon. Otú a ka Jehova siri: Ọ dighi umu-ndikom Israel nwere? ọ dighi onye-nnweta ihe-ya o nwere? Gini mere Malkam ji nweta Gad, ndi-ya we biri n'obodo-ya nile?

² N'ihì nka, le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be M'gēme ka anuru udà-opì agha rue Raba nke umu Amon; ọ gāghọ kwa obo ebe tọbọrọ n'efu, ọ bu kwa umu-ya ndinyom ka agēji ọku sure: Israel ewe nweta ndi nwetara ya-ri; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

³ Kwasie ákwá ike, gi Heshbon, n'ihì na apunarawo Ai ihe-ya; tienu nkpu, unu umu-ndinyom nke Raba, kenu ákwà-nkpe n'úkwù: tienu aka n'obi, ́aghari-kwa-nu n'ogige nile unu; n'ihì na Malkam gāla n'etiti ndi emere ka ha je biri n'ala ọzọ, ya na ndi-nchu-àjà-ya na ndi-isi-ya n'otù.

⁴ Gini mere i ji ndagwurugwu nile anya isi? ndagwurugwu-gi nērùpu dika miri, gi ada nke nādaghachi azu, nke nātukwasi obi n'àkù-ya nile, si, Ònye gābiakutem?

⁵ Le, M'gaje ime ka oké egwu biakwasi gi, (ọ bu ihe si n'ọnu Onye-nwe-ayi, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, puta), site na ndi nile nọ gi buruburu; agāchupu kwa unu, onye ọ bula n'iru ya, ọ gaghi-adi kwa onye nāchikọta onye ọ bula nāwaghari.

⁶ Ma emesia M'gēme ka umu Amon adọtara n'agma laghachi; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁷ Nke diri Edom. Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri: Amam-ihe, ọ dighi kwa na Timan ọzọ? ndum-odu, ọ lanariwo ndi-nghota n'iyi? amam-ihe-ha, àwusiwo ya?

⁸ ́alaganu, chigharia, biri n'ebe di omimi, unu ndi bi na Dedan; n'ihì na nhuju-anya Iso ka M'gēme ka ọ biakwasi ya, m̀be M'gēleta ya.

⁹ Ọ buru na ndi nāghọrọ nkpuru-vine abiakute gi, hà agaghi-aghọfọ nkpuru nke fọduru itutukọ? ọ buru na ndi-ori abia n'abali, hà agaghi-ebibi nke gēzuru ha?

¹⁰ N'ihì na Mu onwem aḅabawo Iso ọtọ, ekpughepuwom ebe-nzuzo-ya nile, ọ pughi kwa izobe onwe-ya: apunariwo nkpuru-ya na umu-nne-ya na ndi-aḅata-obi-ya ihe-ha, ọ dighi kwa ndu.

¹¹ Rapu umu-nḅei-gi, Mu onwem gēdebe ha ndu; ka ndinyom-i di-ha nwuru tukwasim obi-ha.

¹² N'ihì na otú a ka Jehova siri: Le, ndi anēkpeghi ikpe iḅu n'iko ahu aghaghi iḅu; ma gi onwe-gi, ì gābu kwa onye ahu nke anāmaghi ikpe ma-ọlì? I gaghi-abu onye anāmaghi ikpe, n'ihì na i ghaghi iḅu.

¹³ N'ihì na Onwem ka M'jiri ñu iyi, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na ihe-iju-anya na ihe-ita-uta na nkponkpọ ebe na ihe-nkọcha ka Bọzra gāghọ; obodo-ya nile gāghọ kwa nkponkpọ ebe m̀be ebighi-ebi.

¹⁴ Akukọ ka m'nuworo sitere na Jehova, ọ bu kwa ukọ ka ezigaworo n'etiti mba nile, si, Chikotanu onwe-unu, bia imegide ya, bili-kwa-nu ibu agha.

¹⁵ N'ihì na, le, mba di ntà ka M'meworo gi n'etiti mba nile, bú ihe-nlèlì n'etiti madu.

¹⁶ Idi-egwu-gi, nganga nke obi-gi arafuwo gi, gi onye bi na nḅawa nile nke nkume ahu di elu, onye nējide ebe di elu nke ugwu ntà: n'ihì na asi na i me akwu-gi ka ọ di elu dika nke ugo, M'gēme ka i si n'ebe ahu ridata; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹⁷ Edom gāghọ kwa ihe-iju-anya: o gēju onye ọ bula nke nāgabiga n'akuku ya anya, ọ gāma kwa ọsọ n'ihì ihe-otiti-ya nile.

¹⁸ Dika nkwalu nke Sọdọm na Gọmọra na aḅata nile ha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), ọ dighi onye ọ bula gēbi n'ebe ahu, nwa madu ọ bula agaghi-anọ kwa dika ọbìà nime ya.

¹⁹ Le, dika ọdum ka ọ nārigo, bú nke si na nbili-elu nke Jọdan arigo, rue ebeita-nri nādigide m̀be nile: ma n'otù ntabi-anya ka M'gēme ka o si n'aru-ya ́a ọsọ; ma ònye bu

onye aroputara aroputa? onye-nlekota-ya ka M'gēme ya: n'ihī na ònye di kam? ọ bu kwa onye gākaram mbe? ma-ọbu ònye bu kwa onye-ọzụzụ-aturu a nke gēguzo n'irum?

20 N'ihī nka nurunu ndum-odu Jehova, nke Ọ duworo megide Edom; na èchìchè-Ya nile, nke O chèworo megide ndi bi na Timan, si: N'ezie ha gāđokpupu ha, bú ndi ntà nke ìgwè ewu na aturu; n'ezie o gēju ebe-ita-nri-ha anya bayere ha.

21 Site n'olu nke ọdida-ha uwa mara jijiji; iti-nkpu di, n'Oké Osimiri Uhie ka anuru olu-ya.

22 Le, dika ugo ka ọ gārigo, fesie ike, ịasa nkù-ya n'elu Bōzra: obi ndi-dike Edom n'ubochi ahu gādi kwa ka obi nwanyi ime nēme.

23 Nke diri Damaskos. Ihere emewo Hemat na Apad; n'ihī na akukọ ọjọ ka ha nuworo, ha aḅazewo: n'oké osimiri ka ncheḅu di; ọ pughi inọ jū.

24 Damaskos aghowọ onye-ume-ngwu, o lewo anya n'azu ịḅalaga, ọma-jijiji ejidewo kwa ya: nkpa na ihe-nḅu di iche iche ejidesiwo kwa ya ike, dika nke nwanyi ime nēme.

25 Èsi aña ghara irapu obodo nke otuto, bú obodo nke obi-utom?

26 N'ihī nka ka umu-okoroḅia-ya gāda n'amá-ya nile, ọ bu kwa ndi-agma-ya nile ka agēme ka ha dere du n'ubochi ahu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

27 M'gēsuye kwa ọku na mḅidi Damaskos, ọ gēripia kwa ulu nile di elu nke Ben-hedad.

28 Nke diri Kida, di-kwa-ra ala-eze nile nke Hezoa, nke Nebukadreza, bú eze Babilon, tiḅuru. Otú a ka Jehova siri: Bilienu, rigorue Kida, punara umu Iru-anyanwu ihe-ha.

29 Ulo-ikwū nile ha na ìgwè ewu na aturu-ha ka ha gāchiri; ákwà-nkwuba nile ha na ihe nile ha na camel nile ha ka ha gēbupuru onwe-ha: ha gākpọ nkpu bayere ha, si, Ujọ di buruburu.

30 Ịalaganu, wagharia nke-uku, biri n'ebe di omimi, unu ndi bi na Hezoa, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); n'ihī na Nebukadreza, bú eze Babilon, aduwo ọdu megide unu, ọ chēwo kwa èchìchè megide unu.

31 Bilienu, rigorue mba nke nọ n'udo, nke bi na ntukwasi-obi, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); nke nēnweghi ọnu-uzọ ma-ọbu ihe-ntuchi, nání ha nēbi.

32 Camel nile ha gāghọ kwa ihe-nluta-n'agma, ìgwè anumanu-ha gāghọ kwa ihe-nkwata: M'gēfesa-kwa-ra ifufe nile ndi akopuworo usọ isi-ha; ọ bu kwa n'ofè-ya nile ka M'gēme ka nhuju-anya-ha si bia; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

33 Hezoa gāghọ kwa ebe-obibi nkita-ohia, bú ebe toḅoro n'efu rue mbe ebighi-ebi: ọ dighi onye ọ bula gēbi n'ebe ahu, nwa madu ọ bula agaghi-anọ kwa dika ọbà nime ya.

34 Okwu Jehova nke ruru Jeremaia, bú onye-amuma, nti bayere Ilam na mbe mbu nke ọbubu-eze nke Zedekaia, bú eze Juda, si,

35 Otú a ka Jehova nke usu nile ndi-agma siri: Le, M'gaje ịḅaji uta Ilam, bú isi ihe nke idi-ike-ha.

36 M'gēme kwa ka ifufe anọ si na nsotu anọ nke elu-igwe biakute Ilam, M'gēfesa kwa ha nye ifufe nile ndia; ọ gaghi-adi kwa mba ọ bula ebe ndi Ilam achugara achuga nāgaghi-abà.

37 M'gēme kwa ka Ilam tua ujọ n'iru ndi-iro-ha na n'iru ndi nāchọ ndu-ha: M'gēme kwa ka ihe ọjọ biakwasi ha, bú iwe di ọku nkem, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); M'gēziga kwa mma-agma n'azu ha, rue mbe M'mere ka ha gwusia:

38 M'gēdo kwa oche-eze nkem n'Ilam, M'gēme kwa ka eze na ndi-isi si n'ebe ahu la n'iyi; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

39 Ma o gēru, n'ikpe-azu nke ubochi nile, na M'gēme ka ndi Ilam adotara n'agma laghachi; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

Okwu ahu nke Jehova kwuru bayere Babilon, bayere ala ndi Kaldea, site n'aka Jeremaia, bú onye-amuma.

² Gosinu n'etiti mba nile, menu ka anuru ya, bulienụ ọkọlọtọ; menu ka anuru ya, unu ezobela: sinu, Ewerewo Babilon, emewo ka ihere mee Bel, Merodak atuwo ujo; emewo ka ihere me arusi-ya nile akpuru akpu, arusi-ya nile atuwo ujo.

³ N'ihì na otù mba esiwo n'Ugwu rigoputa imegide ya, mba ahu gême ka ala-ya ghọ ebe toborọ n'efu, ọ dighi kwa onye ganēbi nime ya: ma madu ma anumanu, ha awaghariwo, la.

⁴ N'ubochi ahu, na na mbe ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), umu Israel gābia, ha onwe-ha na umu Juda n'otù; ha ganēje ije nākwa ákwá, ọ bu kwa Jehova, bú Chineke-ha, ka ha gāchọ.

⁵ Ha gāju ajuju uzọ isi je Zaion, nēche iru-ha n'ebe a, si, Bianu, were onwe-unu rapara n'aru Jehova n'ọbụba-ndu ebighi-ebi nke anāgaghi-echezọ echezọ.

⁶ Igwè ewu na aturu nāla n'iyì ka ndim buworo: ndi-ozùzù-aturu-ha emewo ka ha kpafue, n'ugwu di iche iche ka ha meworo ka ha laghachi azu: site n'ugwu rue ugwu ntà ka ha jeworo, ha echezọwo ebe-nmakpu-ha.

⁷ Ndi nile ndi nāchọputa ha eripiawo ha: ndi nākpaḅu ha siri, Ikpe amaghi ayi, n'ihì na ha emehiewo megide Jehova, bú ebe-obibi nke ezi omume, na olile-anyanya nke ndi bu nna-ha, bú Jehova.

⁸ Sinu n'etiti Babilon wagharia, si-kwa-nu n'ala ndi Kaldea pua, di-kwa-nu ka nkpi n'iru igwè ewu na aturu.

⁹ N'ihì na, le, Mu onwem gaje ikpote me ka nkpokota mba uku di iche iche si n'ala Ugwu rigoputa imegide Babilon: ha gēdo kwa onwe-ha n'usoro megide ya; agēsi n'ebe ahu were ya: àkú nke usu ahu gādi ka nke dike nke bu ọkà-uta; ọ gaghi-alaghachi azu n'efu.

¹⁰ Kaldea gāghọ kwa ihe-nkwata: afọ gēju ndi nile ndi nākwata ya; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

¹¹ N'ihì na unu nānuri ọnu, n'ihì na unu nānuri ọnu-agma, unu ndi nāpunara ihe-nketam ihe, n'ihì na unu nāwuli elu dika nwa-aḅoghọ-ehi nke nāzocha ọka, unu nēbe kwa dika inyinya di ike;

¹² ihere gême nne-unu nke-uku; nwanyi nke muru unu gēnwe iru-ihere: le, ọ gābu ọdudù mba nile, na ọzara, na ala kporọ nku, na ala ihe nādighi.

¹³ Site n'iwe Jehova madu agaghi-ebi nime ya, ma ọ gābusi ebe toborọ n'efu; ọ gēju onye ọ bula nke nāgabiga n'akuku Babilon anyanya, ọ gāma ọsọ n'ihì ihe-otiti-ya nile.

¹⁴ Donu onwe-unu n'usoro imegide Babilon buruburu, unu ndi nile ndi nāzọ uta ukwu ikwe ya; ọanu ya, unu asọlara àkú anyanya: n'ihì na Jehova ka o mehieworo megide.

¹⁵ Kponu nkpu-agma megide ya buruburu; o kweyewo ekweye; ihe-nkwagide-ya nile adawo, etikpọwo kwa mḅidi-ya nile: n'ihì na ibọ-óbọ Jehova ka ọ bu: bọnu ya ọbọ; dika ọ meworo, menu ya otú a.

¹⁶ Bipunu ọgha-nkpuru nime Babilon, ya na onye nēji mma-iwe-ihe-ubi na mbe owuwe-ihe-ubi: n'iru mma-agma nēme ihe-ike ha gēche iru, onye ọ bula n'ebe ndi-ya nọ, ha gāḅalaga kwa, onye ọ bula n'ala-ya.

¹⁷ Aturu nke emeworo ka ọ wagharia ka Israel bu; ọdum di iche iche achupuwo ya: ọdum nke-mbu, bú eze Asiria, ripiara ya; ma ọdum ikpe-azu a, bú Nebukadreza eze Babilon, aḅajiwo ọkpukpu-ya nile.

¹⁸ N'ihì nka ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma, bú Chineke nke Israel, ji si otú a: Le,

M'gaje iji nmehie-ya leta eze Babilon, leta kwa ala-ya, dika M'jiworo nmehie eze Asiria leta ya.

19 M'gēme kwa ka Israel lata n'ebe-ita-nri-ya, ọ gāta kwa nri na Kamel na Beshan, ọ bu kwa n'ugwu Efraim na nime Gilead ka afọ gēju nkpuru-obi-ya.

20 N'ubochi ahu, na na m̄be ahu, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), agāchọ ajọ omume Israel, ma ọ gaghi-adi; agāchọ kwa nmehie nile nke Juda, ma agaghi-achọta kwa ha: n'ih i na M'gāḅaghara ndi M'nēme ka ha fọdu nmehie-ha.

21 Rigo megide ala Merataim, imegide ya, rigo kwa rue ndi bi na Pekod: ̄bue, wezuga kwa ka ebibie n'azu ha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), me kwa dika ihe nile si di nke M'nyeworo gi n'iwu.

22 Olu agha di n'ala nka, na olu ntipia uku.

23 Le ka esiworo bipu otùtù nke uwa nile, ̄baji kwa ya nke-uku! le ka Babilon siworo ghọ ebe tọḅọrọ n'efu nke-uku n'etiti mba nile!

24 Esiworom i ọnyà, ọzọ kwa, amawo gi n'onyà ahu, gi Babilon, ma gi onwe-gi amagh: achọtawo gi, ọzọ kwa, ejidewo gi, n'ih i na Jehova ka i lusoworo ọgù.

25 Jehova emeghewo ulo-àkù-Ya, chiputa ihe-agma nile nke oké iwe-Ya: n'ih i na ozi di nke Onye-nwe-ayi, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, nēje n'ala ndi Kaldea.

26 Sinu na nsọtu-ya biarue ya, meghenu ọba-ya nile: tulienu ya dika obo-ihe, wezuga-kwa-nu ya ka ebibie ya: ekwela ka ihe fọduru ya.

27 Gbuenu oke-ehi-ya nile; ka ha rida ka ewe ̄bue ha: ahuhu diri ha! n'ih i na ubochi-ha abiawo, bú m̄be nleta-ha.

28 Ge nti olu ndi nāḅalaga, ndi nāḅapu n'ala Babilon, igosi ibò-óbò nke Jehova, bú Chineke-ayi, na Zaion, bú ibò-óbò nke ulo uku Ya.

29 Menu ka ndi-ọḅa-uta nuru izukọ imegide Babilon, bú ndi nile nāzọ uta ukwu ikwe ya; manu ulo-ikwū-unu imegide ya buruburu; ya ghara inwe ndi ̄apuru aḅapu: kwughachinu ya ugwo dika ọlu-ya si di; dika ihe nile si di nke o meworo, menu ya otú a: n'ih i na Jehova ka o meworo nganga megide, megide Onye Nsọ nke Israel.

30 N'ih i nka ka umu-okorobia-ya gāda n'amá-ya nile, agēme kwa ka ndi-agma-ya nile dere du n'ubochi ahu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

31 Le, Mu nēmegide gi, gi onye-nganga, (ọ bu ihe si n'ọnu Onye-nwe-ayi, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, puta): n'ih i na ubochi-gi abiawo, bú m̄be M'gēleta gi.

32 Onye-nganga gāsu kwa ngongo, da, ma ọ dighi onye ganēme ka o bilie: M'gēsuye kwa ọku n'obodo ya nile, o gēripia kwa ebe nile di ya buruburu.

33 Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri: Ndi emeḅuru emeḅu ka umu Israel na umu Juda bu n'otù: ndi nile dọtaworo ha n'agma ejidesiwo ha ike; ha ajuwo izilaga ha.

34 Onye-nḅaputa-ha di ike; Jehova nke usu nile nke ndi-agma bu aha-Ya: Ọ gēkpezu ọnu-ha, ka O we me ka uwa doro aru ala, me kwa ka ndi bi na Babilon me nkpatu.

35 Mma-agma di n'aru ndi Kaldea, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), na n'ebe ndi bi na Babilon nọ, na n'ebe ndi-isi-ya nọ, na n'ebe ndi-ya mara ihe nọ.

36 Mma-agma di n'ebe ndi-ekwukwu nọ, ha gāghọ ndi ̄agorọ aḅagọ n'uche-ha: mma-agma di n'ebe ndi-dike-ya nọ, ha gātu kwa ujọ.

37 Mma-agma di n'ebe inyinya-ya nile di, na n'ebe uḅọ-ala-ya di, na n'ebe ndi nile gwara ọgwa nọ, bú ndi nọ n'etiti ya, ha gāghọ kwa ndinyom: mma-agma di n'ebe àkù-ya nile di, agāluta kwa ha n'agma.

38 Ọkpukpo-nku di n'ebe miri-ya nile di, ha gāta kwa ata: n'ih i na ala arusi di iche iche apiri api ka ọ bu, ha ji kwa ihe-egwu nile ha wi ara.

39 N'ih i nka ka anu-ọhia di iche iche nke bi n'ala kpọrọ nku gēbi n'ebe ahu, ha na anu-ọhia

nke nēbe ebe, enyi-nnunu gēbi kwa n'ebe ahu: madu agaghi-ebi kwa nime ya ọzọ rue m̀be ebighi-ebi; ọ gaghi-abu kwa ebe-obibi rue ọbọ nile.

⁴⁰ Dika m̀be Chineke kwaturu Sọdọm na Gọmọra na aḅata nile ha, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta); otú a ọ dighi onye ọ bula gēbi n'ebe ahu, nwa madu ọ bula agaghi-anọ kwa dika ọbịa nime ya.

⁴¹ Le, otù ndi nēsi n'Ugwu bia; ọzọ, mba uku na ọtutu ndi-eze ka agākpote site na nsọtụ nile nke uwa.

⁴² Uta na ube ka ha nējide; mba di irè ka ha bu, ha adighi-enwe obi-ebere; olu-ha nēbiḅọ dika oké osimiri, ọ bu kwa inyinya ka ha nānọkwasi; edoro mba ahu n'usoro, dika onye nēbu agha, imegide gi, ada Babilon.

⁴³ Eze Babilon anuwo ùdé-ha, aka-ya abua we kuda: ihe-nḅu ejidewo ya, ihe-nḅali dika nke nwanyi ime nēme.

⁴⁴ Le, dika ọdum ka ọ nārigo, bú nke si na nbili-elu nke Jọdan arigo, rue ebe-ita-nri nādigide m̀be nile: ma n'otù ntabi-anyanya ka M'gēme ka ha si n'aru ya ḅa ọsọ; ma ònye bu onye aroputara? onye-nlekota-ya ka M'gēme ya: n'ihì na ònye di kam? ọ bu kwa onye gākaram m̀be? ma-ọbu ònye bu kwa onye-ọzùzù-aturu a nke gēguzo n'irum?

⁴⁵ N'ihì nka nurunu ndum-ọdu Jehova, nke Ọ duworo megide Babilon; na èchichè-Ya nile nke O chèworo megide ala ndi Kaldea, si: N'ezie ha gādọkpupu ha, bú ndi ntà nke ìgwè ewu na aturu: n'ezie ọ gēju ebe-ita-nri-ha anyanya bayere ha.

⁴⁶ Site n'olu nke owuwe Babilon uwa mara jijiji, anuwo kwa iti-nkpu n'etiti mba nile.

ISI 51

Otú a ka Jehova siri: Le, M'gaje ikpote ifufe nke nēbibi ebibi megide Babilon, na n'ebe ndi bi na Leb-kamai nọ.

² M'gēziga-kwa-ra Babilon ndi ala ọzọ, ndi gāfucha ya; ha gāwusi kwa ala-ya dika miri; n'ihì na ha nọ nēmegide ya buruburu n'ubochi ihe ọjọ.

³ Ka okwe-uta kwe uta-ya n'ebe onye nēkwe uta nọ, na n'ebe onye nēweli onwe-ya elu n'uwe-agma-ya nọ: unu enwe-kwa-la ọmiko n'aru umu-okorobia-ya; wezuganu usu-ndi-agma-ya nile ka ebibie ya.

⁴ Ha gāda kwa, buru ndi eḅuru eḅu, n'ala ndi Kaldea, na ndi adupuru adupú, n'èzí-ya nile.

⁵ N'ihì na Israel, ma-ọbu Juda, abughi nwanyi nke di-ya, bú Chineke-ya, bú Jehova nke usu nile nke ndi-agma, nwuru anwu; ọ bu ezie na ala-ha juputara n'ikpe-omuma megide Onye Nsọ nke Israel.

⁶ Sinu n'etiti Babilon ḅalaga, wepuga-kwa-nu onwe-unu n'otù n'otù; unu ekwela ka eme unu ka unu dere du n'ajọ omume-ya: n'ihì na m̀be ibò-óbò ka ọ buru Jehova; nmeso obodo ahu ka Ya onwe-ya nākwughachi ya.

⁷ Iko ọla-edo ka Babilon buworo n'aka Jehova, nke nēme ka uwa nile nḅiga manya ókè: ufọdu nime manya-vine-ya ka mba di iche iche nḅworo; n'ihì nka ka mba di iche iche nāwi ara.

⁸ Na mberede ka Babilon daworo, ewe tipia ya: kwasierenu ya ákwá ike; werenu balm bayere ihe-nḅu-ya ma eleghi anyanya agāgwota ya.

⁹ Ayi gāgwotawori Babilon, ma agwotaghi ya: rapunu ya, ka ayi la, onye ọ bula n'ala-ya: n'ihì na ikpé-ya erutuwo elu-igwe, ebuliwo kwa ya rue mbara-ígwé.

¹⁰ Jehova emewo ka ezi omume nile ayi puta: bianu, ka ayi kọ akukọ ọlu Jehova, bú Chineke-ayi, nime Zaion.

¹¹ Muchanu àkú nile; jidesienu ọta nile ike: Jehova akpọtewo mọ nke ndi-eze Midia; n'ihì

na imegide Babilon ka nzube-Ya di, ibibi ya: n'ih na ibò-òbò Jehova ka ọ bu, bú ibò-òbò nke ulo uku Ya.

12 Bulienụ ọkọlọtọ n'ebe m̀bidi nile nke Babilon di, menu ka nche sie ike, menu ka ndi-nche guzosie ike, dozienụ uju nēru nbì; n'ih na Jehova ezubewo me kwa ihe O kwuru megide ndi bi na Babilon.

13 Gi onye bi n'elu ọtutu miri, onye nwere ọtutu àkù, ọgwugwu-gi abiawo, bú ọtùtù nke urù-gi nēzighi ezi.

14 Jehova nke usu nile nke ndi-agma ejiwo Onwe-ya ñu iyi, si, N'ezie M'gēmeju gi na madu, dika igurube; ha gēti kwa nkpu megide gi, bú nkpu nke nzọcha-nkpuru-vine.

15 Onye jiworo ike-Ya me uwa, Onye jiworo amam-ihe-Ya me ka elu-uwa dum madu bi guzosie ike, Onye jiworo nghọta-Ya setipu elu-igwe:

16 m̀be Ọ nēme ka olu-Ya da, ùzù miri di n'elu-igwe, O we me ka alulu si na nsọtu uwa kwugo; O meworo miri-ozuzo àmùmà, Ọ nēme kwa ka ifufe si n'olu-nkwakọba-Ya nile puta.

17 Nání anu-ọhia ka madu ọ bula ghọworo site n'ihe-ọmuma-ya; emewo ka ihere me onye-nnucha-ọla ọ bula site n'arusi-ya apiri api: n'ih na ugha ka arusi-ya awuru awu bu, nku-ume adighi kwa nime ha.

18 Ihe-efu ka ha bu, ọlu ikwa-emò: na m̀be nleta-ha ha gāla n'iyì.

19 Ọ bughi dika ihe ndia ka òkè Jakob bu; n'ih na onye nākpụ ihe nile ka Ọ bu; Israel bu kwa ebo nke ihe-nketa-Ya: Jehova nke usu nile nke ndi-agma bu aha-Ya.

20 Anyu-ike-agma ka i burum na ihe-agram nile; ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia mba di iche iche; ọ bu kwa gi ka M'gēji bibie ala-eze di iche iche;

21 ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia inyinya na onye nānọkwasi ya; ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia uḃọ-ala na onye nānọkwasi ya;

22 ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia nwoke na nwanyi; ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia agadi-nwoke na nwa-okoro; ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia nwa-okorobia na nwa-aḃoghọ nāmaghi nwoke;

23 ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia onye-ọzùzù-aturu na ìgwè aturu-ya; ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia onye-ọlu-ubi na ehi-ya ejikoro abua abua; ọ bu kwa gi ka M'gēji tipia ndi nāchi ala na ndi nọchiri anya eze.

24 M'gākwughachi kwa Babilon, kwughachi kwa ndi nile bi na Kaldea, ihe ọjọ nile ha nke ha meworo nime Zaion n'anya-unu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

25 Le, Mu nēmegide gi, gi ugwu nēbibi ebibi, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), nke nēbibi uwa nile: M'gēseti kwa akam imegide gi, kporeda gi site na nkume-gi nile di elu, mee ka i ghọ ugwu esurere esure.

26 Ha agaghi-eweputa nime gi otù nkume ido na nkuku-ulo, ma-ọbu otù nkume itọ ntọ-ala; n'ih na ebe nke tọbọrọ n'efu m̀be ebighi-ebi ka i gābu; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

27 Bulienụ ọkọlọtọ n'ala ahu, fùanu opì-ike n'etiti mba nile, donu mba di iche iche nsọ imegide ya, menu ka ala-eze, bú Ararat, na Mini, na Ashkenaz, nuru, zukọ imegide ya: menu ka otù ọchi-agma buru onye-nlekọta imegide ya; menu ka inyinya rigota dika igurube di egwu.

28 Donu mba di iche iche nsọ imegide ya, donu ndi-eze Midia, na ndi nāchi ala-ya, na ndi-ya nile nọchiri anya eze, na ala nile ọ nāchi, nsọ.

29 Ala ahu we nāma jijiji, nāḃali kwa: n'ih na èchìchè nile nke Jehova megide Babilon eguzosiwo ike, ime ka ala Babilon ghọ ebe tọbọrọ n'efu, ghara inwe onye-obibi.

30 Ndi-dike Babilon arapuwo ibu agha, ha nọduru n'ebe nile ha ewusiri ike; idi-ike-ha alasiwo; ha aghowo ndinyom: ndi-iro-ha esuyewo ọku n'ebe-obibi-ya nile; etijiwo ihe-ntuchi-ya nile.

³¹ Otù ọ̀ba-ọ̀sọ̀ gā̀ba ọ̀sọ̀ izute ọ̀ba-ọ̀sọ̀-ibe-ya, otù onye-ngosi gā̀ba kwa ọ̀sọ̀ izute onye-ngosi-ibe-ya, igosi eze Babilon na ewerewo obodo-ya na nsọtu-ya:

³² ọ bu kwa ngabiga-miri nile ka ewereworo, ọ bu kwa ọ̀dọ-miri nile ka ha sureworo ọku, ndi-agha amawo kwa jijiji.

³³ N'ihì na otù a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha, bú Chineke nke Israel, siri: Ada Babilon di ka ebe-nzọcha-ọka m̀be anāzọcha ya; nwa m̀be fọduru, m̀be owuwe-ihe-ubi ewe biarue ya aru.

³⁴ Nebukadreza, bú eze Babilon, eripiwom, o kpochapuwom, o mewom ka m'ghọ aria nke ihe nādighi, o lowom dika ogologo anu-miri, o mejuwo afo-ya n'ihe-utom nile, ọ chupuwom.

³⁵ Ihe-ikem na nke anu-arum di n'isi Babilon, ka nwanyi nke bi na Zaion gāsi; ọzọ, Ọbaram di n'isi ndi bi na Kaldea, ka Jerusalem gāsi.

³⁶ N'ihì nka ka Jehova jì si otù a: Le, M'gaje ikpe ọnu-gi, bọ ọ̀bọ-gi; M'gēme kwa ka oké osimiri-ya tasia, me kwa ka isi-iyi-ya takoro.

³⁷ Babilon gāghọ kwa nání obo-ihe obo-ihe, ebe-obibi nkita-ọhia, na ihe-iju-anyā, na ihe-ima-ọsọ, ghara inwe onye-obibi.

³⁸ N'otù ka ha gābọ uja dika umu-odum; ha edekpọwo dika umu-odum nānu ara.

³⁹ N'okpom-ọku-ha ka M'gēme ọnu-nya nile ha, mee ka ha nūbiga manya ókè, ka ha we nūria ọnu-agha, raru ura ebighi-ebi, ghara iteta; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁴⁰ M'gēme ka ha rida dika umu-aturu ka ewe ọue ha, dika ebulu, ha na nkpi.

⁴¹ Le, ka esiworo were Shishak! le, ka esiworo jide otuto uwa nile! le, ka Babilon siworo ghọ ihe-iju-anyā n'etiti mba nile!

⁴² Oké osimiri erukpuwo Babilon: ejiwo nkpotu nmali-miri-ya nile kpuchie ya.

⁴³ Obodo-ya nile aghọwo ihe-iju-anyā, na ala kpọro nku, na ala ihe nādighi, bú ala nke ọ nādighi onye ọ bula nēbi nime ha, nwa madu ọ bula adighi-agabiga kwa nime ha.

⁴⁴ M'gēji kwa nmehie-ya leta Bel nime Babilon, M'gēme kwa ka ihe o loworo si n'ọnu-ya puta; mba di iche iche agaghi-erukuru kwa ya ọzọ dika miri: ọzọ m̀bidi Babilon gāda.

⁴⁵ Sinu n'etiti ya pua, unu ndim, wepuganu onwe-unu n'otù n'otù n'iwe di ọku nke Jehova.

⁴⁶ Lezi-kwa-nu anyā ka obi-unu ghara ilọ unu miri, ka unu ghara itu egwu n'ihì akukọ ahu nke anānu n'ala ahu; n'ihì na akukọ ahu gābia n'otù arọ, emesia n'arọ ọzọ akukọ ahu gābia kwa, ihe-ike gādi kwa n'ala ahu, onye nāchi achi nēmegide onye nāchi achi.

⁴⁷ N'ihì nka, le, ubochi nābia, m̀be M'gēji nmehie-ha leta arusi nile apiri apiri nke Babilon, ihere gēme kwa ala-ya nile; ndi-ya nile eburu ebu gāda kwa n'etiti ya.

⁴⁸ Elu-igwe na uwa na ihe nile nke di nime ha ewe tie nkpu ọ̀nù bayere Babilon; n'ihì na ndi nāpunara ya ihe gēsi n'Ugwu biarue ya aru; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁴⁹ Ọbuná Babilon aghaghi ida, unu ndi eburu ebu nke Israel, ọ bu kwa na Babilon ka ndi ala ahu nile eburu ebu gāda.

⁵⁰ Unu ndi ọpuworo na mma-agha, jenu, unu eguzola; chetanu Jehova site n'ebe di anyā, ka Jerusalem bata kwa n'obi-unu.

⁵¹ Ihere emewo ayi, n'ihì na ayi anuwo ita-uta; ọ̀nọdu-ihere etiyere ayi nime ya ekpuchiwo ayi n'iru: n'ihì na ndi ala ọzọ abāwo imegide ebe nsọ nile nke ulo Jehova.

⁵² N'ihì nka, le, ubochi nābia, (ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta), m̀be M'gēji nmehie-ha leta arusi-ya nile apiri api; ọ bu kwa n'ala-ya nile ka ndi emeruworo aru gāsu udè.

⁵³ Asi na Babilon arigorue elu-igwe, asi kwa na o wusie ebe di elu nke ike-ya ike, ma na Mu ka ndi nāpunara ya ihe gēsi biarue ya aru; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

⁵⁴ Ge nti olu iti-nkpu sitere na Babilon, na olu ntipia uku sitere n'ala ndi Kaldea!

- ⁵⁵ n'ihì na Jehova nāpunara Babilon ihe-ya, Ọ nēme kwa ka oké olu si nime ya la n'iyi; nmali-miri nile ha we biḅọ dika ọtutu miri, nkpotu nke olu-ha akpotuwo:
- ⁵⁶ n'ihì na onye nāpunara ya ihe-ya aḅiakwasiwo obodo ahu, bú Babilon, ejidewo kwa ndi-dike-ya, aḅajisiwo uta nile ha: n'ihì na Chineke nke nēmeso madu otú ha si eme ka Jehova bu, Ọ ghaghi ikwughachi.
- ⁵⁷ M'gēme kwa ndi-isi-ya, na ndi-ya mara ihe, na ndi-ya nāchi ala, na ndi-ya nọchiri anya eze, na ndi-dike-ya, ka ha nūbiga manya ókè; ha gāraru kwa ura ebighi-ebi, ghara iteta; ọ bu ihe si n'ọnu Eze ahu puta, Jehova nke usu nile nke ndi-agha bu aha-Ya.
- ⁵⁸ Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri: Mḅidi nile nke Babilon nke sara mbara, agēme ka ha ghọ ebe dasiri adasi, ọzọ, ọnu-uzọ-ama-ya nile nke di elu, agēji ọku sure ha; ndi nile di iche iche gādoḅu kwa onwe-ha n'ọlu n'efu, mba di iche iche gādoḅu onwe-ha n'ọlu itiye n'ọku: ike ewe gwu ha.
- ⁵⁹ Okwu ahu nke Jeremaia, bú onye-amuma, nyere Seraia nwa Neraia, nwa Mahseia, n'iwu, mḅe o soro Zedekaia, bú eze Juda, je Babilon n'arọ nke-anọ nke ọbubu-eze-ya. Ma Seraia bu onye-isi idozi ebe-izu-ike nke eze.
- ⁶⁰ Jeremaia we de ihe ọjọ ahu nile nke gābiaru Babilon aru n'otù akwukwọ, bú okwu ndia nile nke edeworo bayere Babilon.
- ⁶¹ Jeremaia we si Seraia, Mḅe i bàra na Babilon, gi le anya ka i gua okwu ndia nile,
- ⁶² si, Jehova, Gi onwe-gi ekwuwo okwu bayere ebe a ibipu ya, ka ihe ọ bula we ghara ibi nime ya, ma ọ bu madu ma-ọbu anumanu, n'ihì na ebe toḅọrọ n'efu mḅe ebighi-ebi ka ọ gābu.
- ⁶³ Ọ gēru kwa, mḅe i gubisiri akwukwọ a, na i gēkegide ya nkume, tubà ya n'etiti Yufretis:
- ⁶⁴ i gāsi kwa, Otú a ka Babilon gēmikpu, ghara ibili ọzọ n'ihì ihe ọjọ ahu nke Mu onwem gaje ime ka ọ biakwasi ya: ike ewe gwu ha. Rue ebe a bu okwu Jeremaia.

ISI 52

Zedekaia ḅara orú arọ na otù mḅe ọ malitere ibu eze; o we buru eze arọ iri na otù nime Jerusalem: aha nne-ya bu Hamutal nwa Jeremaia nke Libna.

- ² O mee ihe jorọ njo n'anya Jehova, dika ihe nile si di nke Jehoiakim mere.
- ³ N'ihì na ọ bu n'ihì iwe Jehova ka ọ di otú a nime Jerusalem na Juda, rue mḅe O siri n'iru Ya chupu ha: Zedekaia we nupu isi n'okpuru eze Babilon.
- ⁴ O rue, n'arọ nke-iteghete nke ọ bu eze, n'ọnwa nke-iri, n'ubọchi nke-iri nke ọnwa ahu, na Nebukadreza, bú eze Babilon, biara, ya onwe-ya na usu-ndi-agha-ya nile, imegide Jerusalem, ha we ma ulo-ikwū-ha megide ya; ha we wue ulo-agha imegide ya buruburu.
- ⁵ Ewe nānọchigide obodo ahu n'agha rue arọ nke-iri-na-otù nke eze, bú Zedekaia.
- ⁶ N'ọnwa nke-anọ, n'ubọchi nke-iteghete nke ọnwa ahu, oké unwu siri ike n'obodo ahu, ọ dighi kwa nri ndi ala ahu nwere.
- ⁷ Ewe tipue obodo, ndi-agha nile we ḅapu, pua n'obodo n'abali n'uzọ ọnu-uzọ-ama n'etiti mḅidi-ya abua, nke di n'akuku ubi eze aḅara ogige; (ma ndi Kaldea nānọ imegide obodo buruburu:) ha we je n'uzọ Araba.
- ⁸ Usu-ndi-agha ndi Kaldea we chua eze n'azu, rue Zedekaia aru n'ala ihe nādighi nke Jeriko; ma usu-ndi-agha-ya nile siri n'ebe ọ nọ ḅasasia.
- ⁹ Ha we jide eze, me ka ọ rigokuru eze Babilon rue Ribla n'ala Hemat; o we kwue okwu ikpé n'ebe ọ nọ.
- ¹⁰ Eze Babilon we ḅue umu-ndikom Zedekaia n'anya-ya, ọ bu kwa ndi-isi nile nke Juda ka

o ọ́buru na Ribla.

11 O me-kwa-ra ka Zedekaia kpue ìsì n'anya-ya abua; eze Babilon we were ihe-ọ́la eji ke ukwu ke ya aḅu, me ka ọ́ ba na Babilon, tiye ya n'ulo-ndebe rue ubọ́chi ọ́nwu-ya.

12 Ma n'ọ́nwa nke-ise, n'ubọ́chi nke-iri nke ọ́nwa ahu, nke ahu bu arọ́ nke-iri-na-iteghete nke eze, bú Nebukadreza, eze Babilon, ka Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-ọ́bū, onye guzoro n'iru eze Babilon, batara na Jerusalem:

13 o sure ulo Jehova ọ́ku, na ulo eze; ọ́ bu kwa ulo nile nke Jerusalem, bú ulo uku ọ́ bula, ka o surere n'ọ́ku.

14 Usu-ndi-agha nile nke ndi Kaldea, ndi soro onye-isi ndi-ọ́bū, kwatu-kwa-ra mḅidi nile nke Jerusalem buruburu.

15 Ma ufọ́du nime ndi Israel nēnweghi ike, na ndi Israel fọ́duru, bú ndi fọ́duru n'obodo, na ndi gbapuru agbapu, bú ndi gbapuru jekuru eze Babilon, na ndi fọ́duru n'etiti ìgwè madu, ndia ka Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-ọ́bū, mere ka ha je biri n'ala ọ́zọ́.

16 Ma ufọ́du nime ndi ala ahu ndi nēnweghi ike ka Nebuzaradan, onye-isi ndi-ọ́bū, mere ka ha fọ́du ibu ndi-ọ́lu-ubi-vine na ibu ndi-ọ́lu-ubi.

17 Ma ogidi ọ́la nile nke di n'ulo Jehova, na ihe-ndọ́kwasi nile na oké osimiri ọ́la nke di n'ulo Jehova, ndia ka ndi Kaldea tipiara, chiri ọ́la-ha nile je Babilon.

18 Ite nile kwa, na osekè nile, na ihe-ikpakepu-ọ́ku nile, na ọ́kwa-nwusa nile, na ngaji nile, na ihe ọ́la nile nke ha ji eje ozi, ndia ka ha chipuru.

19 Ọ́kwa nile kwa, na ihe-igu-ọ́ku nile, na ọ́kwa-nwusa nile, na ite nile, na ihe-idọ́ba-orịona nile, na ngaji nile, na iko nile; ihe nke bu ọ́la-edo, n'ọ́la-edo, na ihe nke bu ọ́la-ọ́cha, n'ọ́la-ọ́cha, onye-isi ndi-ọ́bū chipuru ha.

20 Ogidi abua ahu, na otù oké osimiri ahu, na ehi iri na abua nke ọ́la nke di n'okpuru ihe-ndọ́kwasi-ya nile, nke eze, bú Solomon, mere nye ulo Jehova; ọ́ dighi ọ́tùtù atùru ọ́la ihe ndia nile.

21 Ma ogidi abua ahu, cubit iri na asatọ́ ka idi-elu otù ogidi di; oghe cubit iri na abua ọ́a-kwa-ra ya buruburu; iḅidi-ya di nkpisi-aka anọ́: ọ́ di oghere n'ime-ya.

22 Isi nke di n'elu ya bu kwa ọ́la; idi-elu otù isi ahu di cubit ise; ihe-ọ́kpukpa na pomegranate di kwa n'isi ahu buruburu, ha nile bu ọ́la: ihe dika ndia ka ogidi nke-abua nwe-kwa-ra, ha na pomegranate.

23 Ma pomegranate ahu di ọ́gu anọ́ na iri na isi n'akuku ọ́ bula; pomegranate nile di ọ́gu ise n'elu ihe-ọ́kpukpa buruburu.

24 Onye-isi ndi-ọ́bū we chiri Seraia, bú onye-isi-nchu-àjà, na Zefanaia, bú onye-nchu-àjà nke-abua, na ndi-nche atọ́ nke nbata-uzọ́:

25 o si-kwa-ra n'obodo chiri otù onozì nke emeworo onye-nlekọ́ta ndikom agha; na ndikom asa nime ndi nāhu iru eze, ndi achọ́tara n'obodo; na ode-akwukwọ́, bú onye-isi usu-ndi-agha, onye nēme ka ndi ala ahu zukọ́ta ibu agha; na ọ́gu ndikom atọ́ nime ndi ala ahu, ndi achọ́taworo n'etiti obodo.

26 Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-ọ́bū, we chiri ha, me ka ha jekuru eze Babilon, rue Ribla.

27 Eze Babilon we tiḅue ha, me ka ha nwua na Ribla, n'ala Hemat. Ewe me ka Juda si n'ala-ya je biri n'ala ọ́zọ́.

28 Nka bu ndi ahu nke Nebukadreza mere ka ha je biri n'ala ọ́zọ́; n'arọ́ nke-asa nnù ndi-Ju asa na ọ́gu iri-na-otù na atọ́:

29 n'arọ́ nke-iri-na-asatọ́ nke Nebukadreza ka o mere ka nnù madu abua na orú na iri na abua si na Jerusalem je biri n'ala ọ́zọ́:

30 n'arọ́ nke-orú-na-atọ́ nke Nebukadreza ka Nebuzaradan, bú onye-isi ndi-ọ́bū, mere ka ndi-Ju ufọ́du, bú nnù madu na ọ́gu iri-na-asa na ise, je biri n'ala ọ́zọ́: madu nile di nnù iri

na otù na ọgu iri.

31 O rue, n'arọ nke-orú-na-iri-na-asa nke emere ka Jehoiakin, bú eze Juda, je biri n'ala ọzọ, n'ọnwá nke-iri-na-abua, n'ubọchi nke-orú-na-ise nke ọnwá ahu, na Evil-merodak, bú eze Babilon, n'arọ ọ malitere ibu eze, o weliri isi Jehoiakin, bú eze Juda, me ka o si n'ulo-nkpọrọ puta;

32 o we gwa ya okwu ọma, do oche-eze-ya elu kari oche-eze nke ndi-eze ndi ya na ha nọ na Babilon.

33 O we ọanwe uwe nkpọrọ ya, o we nēri nri n'iru ya mọe nile ubọchi nile nke ndu-ya.

34 Anēnye kwa ya òkè-ihe-oriri-ya, bú òkè-ihe-oriri mọe nile, site n'aka eze Babilon, ihe nke ubọchi n'ubọchi-ya rue ubọchi ọnwu-ya, ubọchi nile nke ndu-ya.

For other languages please go to **www.wordproject.org**